

JUAΛ

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA

JUAΛBA BΛΦA

Jesu ume nĩbada Juaλba naλ cartada bΛsia. Poa 80are Epeso purude baside bΛsia. BaribΛrΛ cartade jaraē bΛa idjia bΛdada. ΛcΛrΛmaarā naλ cartade Juaλba ara idjida “Jesuba bio quĩrĩā bΛ” trλ jarabadjia (21:20-24).

Juaλba naλ cartara djabarā itea bΛsia cawadamārēā ādjia Jesudebema ĩjāpedadara wārāda. Idjaba jūmarā itea bΛsia Jesura wārāda Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Maλ crĩcha dromara Juaλba bΛsia 20:31ne: “Jūma naλgΛra bΛsia bārāba Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Māwā ĩjānibΛrΛ idjideba zocai bai arada ero beadia.”

Naλ cartade Juaλba ebuda cawabisia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. MaλgΛra naārā cawabisia ēberārāba jara panΛneba (1:1-51). Maλare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o bΛdeba (2:1neba aba 11:44daa). Maλare Juaλba bΛsia Jesu beui carea bΛdebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidadapeda crude beapedadadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ĩjā beaba idji ĩrēbada unupedadadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Naλ cartade Jesuba ebudaara jaradisia Ācōrē Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Maλ awara ebuda bedea bΛa Ācōrēba idji Warra quĩrĩā

ɓΛdebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sãwã idji ïjã beara quĩrĩã ɓΛda (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26ɗaa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naãrãeda “Bedeã” abadada ɓasia.* Maã Bedea abadara Æcõrẽ ume ãbaa ɓasia. Wãrãda Æcõrẽda mãwã ɓasia. ² Idjira naãrãeda Æcõrẽ ume ɓasia. ³ Idjideba Æcõrẽba ne jũmada osia. Idji neẽ Æcõrẽba ni cãrẽ sida oẽ ɓasia.† ⁴ Bedea abadaba zocai ɓai arada dia ɓΛ. Maã zocai ɓai arara ãnaa quĩrãca ɓΛ, maãneba Æcõrẽba eberãrãa idjidebemada cawabi ɓΛ bẽrã. ⁵ Æcõrẽba cawabi ɓΛra pãĩmane urua eradra ɓΛ quĩrãca ɓΛ. Maã uruara pãĩmaba poya quiaẽa.‡

⁶⁻⁷ Ëberãda ɓasia Borocuebari Juaã abadada.§ Æcõrẽba idjira diabuesia ãnaanebemada bedeamãrẽã, jũmarãba ïjãnamãrẽã. ⁸ Juaãra maã ãnaaẽ ɓasia, ãtebãra maã ãnaanebemada bedeadjia. ⁹ Naã ëjũãne zeida ɓadãra maã ãnaa dji ara ɓasia. Idjira jũmarã itea urua ɓΛ.*

¹⁰ Maãgã ãnaara naã ëjũãne ɓasia. Æcõrẽba idjideba naã ëjũãra odamĩna naã ëjũãnebemarãba idjira cawaãẽ ɓasia. ¹¹ Bajãneba idji druadebemarãmaa zesia. Mãwãmĩna idjira bia

---

* **1:1** Maã versículede Juaãba Jesucritora Bedeada trã jarasia. Ara maã quĩrãca Jesucritora Bedeada trã jarasia Apocalipsi 19:13ɗe. † **1:3** Proverbio 8:22-31. ΛCΛΓΛ judiorãba jarabadjidaa Bedea abadara Æcõrẽ necawaada. ACΛdua 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** Maã uruara pãĩmaba poya quiaẽa. Griego bedeaɗe maãba idjaba jara ɓΛ: “Maã uruara pãĩmaba poya cawaẽa.” § **1:6-7** Griego bedeaɗe ababe “Juaã” ɓΛ ɓΛ. * **1:9** Isaia 49:5-6.

edadaē basía. ¹² Barib_ΛΛ idji bia edapedadarāba idjira iḵāsidaa. Maḵ bēṛā idjia ādjirāra ḅasia Ācōrē warrarāda ḅeadaṃārēā. ¹³ Ādjira Ācōrē warrarā badaē basía ādji papaba toḷadeba wa ādji djibarirāneba. Āteb_ΛΛ Ācōrēb_ΛΛ idji warrarāda ḅasia.

¹⁴ Bedea abadara naḵ djara edapeda dadjirā tāēna nībabadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirāa ebuḷa cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā ḅada. Maḵne dairāba unusidaa idjira dji droma ḅada, dadjirā Zeza Warrada māwā ḅā bēṛā. ¹⁵ Borocuebari Juaḵba idjidebemada nāwā jīgua jarabadjia:

–Mā naḵ ēberānebemada nāwā jara ḅabadjia: “Mā caidu zeb_ΛΛra mḵ cāyābara dji dromaara ḅa, idjira mḵ naēna ḅada bēṛā.”–

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirāa diasia, barib_ΛΛ Jesucritodeba dadjirāa cawabisia idjira wārāda sāwā ḅada idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba ḅada. Wārāda idji bia waiḅ_Λ ḅadeba jūma dadjirāra ḅarima zocārā careba ḅa. ¹⁸ Ni aba_Λba Ācōrēra ununacaa.† Barib_ΛΛ dji Warra ababe ḅ_Λra Ācōrē bēṛā idjaba dji Zeza ume ābaa ḅā bēṛā, dadjirāa cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā ḅada.‡

Borocuebari Juaḵnebema

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

† **1:18** Exodo 33:18-20. ‡ **1:18** Dji Warra ababe ḅ_Λra. Griego bedeaḷe ḵ_ΛΛ_Λ cartade ḅ_Λ ḅ_Λ: “Ācōrē ababe ḅ_Λra.” Ācōrē bēṛā idjaba. Griego bedeaḷe ḵ_ΛΛ_Λ cartade maḵra neā.

19-20 Judiorã dji dromarãba Jerusaleãneba sacerdoterãda, levitarã sida Juaãmaa diabuesidaa. Maãgãrãba Juaãa iwidisidaa:

-¿Bãra cai? ¿Bãra ãcõrẽba êdra edabari diai jaradaca?-

Maãne idjia ebuða jarasia:

-Mãra ãcõrẽba êdra edabari diai jaradaëa.-§

21 ãdjirãba wayacusa iwidisidaa:

-¿Mãêteara bãra cai? ¿Bãra Elíaca?-*

Idjia panusia:

-Mãra Eliaëa.-

ãdjirãba waya iwidisidaa:

-Bãra ¿ãcõrẽneba bedebari dji droma bã zeida badaca?-†

Idjia panusia:

-Mãra maãgãëa.-

22 Maã carea ãdjirãba iwidisidaa:

-¿Mãêteara bãra cai? Dai diabuepedadarãa bãdebemada jarade wãnida panãa. Ara bãdjidebemada daia ¿cãrẽda jarai?-

23 Maãne Juaãba panusia:

-ãcõrẽneba bedebari Isaíaba nãwã jarasia: “Ëjũã põãsa ewaraga bãde abaãba naãda jara bãa: Dadji Boro ora jipa jaridada.”‡ Mãra maã ëberã.-

---

§ **1:19-20** ãcõrẽba êdra edabari diai jaradada. Mãra griego bedede “Crito” bã bãa. Critora trãëa. Jara bãa “ãcõrẽba êdra edabari diai jaradada” wa “ãcõrẽba dadjirã Boroda bãdada.” Arameo bedede jarabadaa “Mesías.” * **1:21** Malaquia 4:5-6. † **1:21** Deuteronomio 18:15-19. ‡ **1:23** Isaía 40:3.

24 Juaļmaa diabuepedadarāra λCARΛ pariseorā basía. § 25 Maļgarāba idjía iwidišidaa:

–BΛda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaēbΛrΛ, idjaba EliaēbΛrΛ, idjaba Ācōrēneba bedeabari dji dromaēbΛrΛ, ζcai trāneba bΛa ēberārāra jāwā borocuecua bΛ?–

26-27 Juaļba nāwā panusia:

–Māra baidoba borocuebaria. BaribΛrΛ mļ caidū zeida badara bārā tāēna bΛmīna bārāba idjira adua panΛa. Idjira mļ cāyābara dji dromaara bΛ bērā, idjia jīrūne jļ bΛ ērāi carea mļra bia bΛēa.–

28 Jūma maļgara māwāsia ējūā Betania abadama, Jordaļ do waa quīrārē λmādaud odjabariare Juaļba borocue badama.*

Jesura Ācōrē Oveja Zaquea

29 Maļ nurēma Juaļba Jesuda idjima zebΛrΛda unusia. Maļne idjia jarasia:

–jAcΛdadua! JāļdrΛ Ācōrē oveja zaquea. Idjideba Ācōrēba naļ ējūānebemarāba cadjirua obadara quīrādoaya. † 30 Idjidebemada mļa naēna jarasia: “Mļ caidū zebΛrΛra mļ cāyābara dji dromaara bΛa, idjira mļ naēna bada bērā.”

31 Naēna mļa adua basia Jesuda māwā bΛda. BaribΛrΛ mļa baidoba borocue bΛa israelerāba cawadamārēā caida Ācōrēba diabuedada.–

32 Idjaba jarasia:

---

§ 1:24 Griego bedeade maļba idjaba nāwā bΛ bΛa: “Juaļmaa diabuepedadarāra pariseorāba diabuesidaa.” * 1:28 Maļ Betaniara dji Jerusaleā caita bΛ puruēa. λCARΛmaarā Juaļba Betaniada basia Batanea drua trāda āi bΛbΛrΛdeba. Idjaba λCARΛ cartade “Betābara” bΛ bΛa. † 1:29 Levitico 16:20-22.

-M̄a unusia Ñcõrẽ Jaurera bajãneba puchirã quĩrãca zepeda Jesu ume bebΛrΛda. ³³ M̄a adua basia idjira dji dromaara bΛda. BaribΛrΛ m̄a borocuemãrẽã Ñcõrẽba diabueside nãwã jarasia: “BΛa unuya m̄ Jaurera abaa ãberã ãrã zepeda idji ume bebΛrΛda. UnubΛrΛde bla cawaya maã ãberãbΛrΛ m̄ Jaurera dia beida.”‡ ³⁴ M̄a maãgΛra unusia. Maã carea m̄a jara bΛa idjira wãrãda Ñcõrẽ Warrada.-

Jesu ume nĩbabadarã dji naãrãbemarã

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

³⁵ Maã nurẽma Borocuebari Juaãra wayacusa arima basia. Idjaba idji ume nĩbabadarãda umé panasidaa. ³⁶ Maãne Juaãba Jesura caita wãbΛrΛda unupeda jarasia:

-jAcΛdadua! Jari bΛdrΛ Ñcõrẽ Oveja zaquea.-

³⁷ Maã ãrĩnapeda Juaã ume nĩbabadarã umébemara Jesu caidu wãsidaa. ³⁸ Jesuba jẽda acΛbΛrΛde idji caidu zebΛdada unusia. Maãne iwidisia:

-Bãrãba ¿cãrẽda quĩrã panΛ?-

Ñdjia jarasidaa:

-Rabi, bΛra ¿sãma babari?- (Maã bedea Rabiba jara bΛa “Jaradiabari.”)

³⁹ Jesuba panusia:

-AcΛde zedadua.-

Ara maãda wãnapeda unusidaa sãma babarida. Maã ewaride idji ume panesidaa quewara babΛrΛ bẽrã.

---

‡ **1:33** M̄ Jaurera dia beida. Griego bedeadẽ “m̄ Jauredẽba borocue beida” b̄ bΛa. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29.

⁴⁰ Juaλba jarada ũrĩnapeda Jesu caidu wāpedadara umé panasidaa. Aba Simoλ Pedro djaba Andre basía. ⁴¹ Andrera Jesuma bapeda naārā idji djaba Simoλda jΛrΛde wāsia. Unupeda jarasia:

-Daiba unusidaa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.-§

⁴² Maλbe Andreba Simoλra Jesumaa edesia. Jūēpedadacarea Jesuba Simoλmaa acΛpeda jarasia:

-BΛra Joná warra Simoλa, baribΛrΛ idiba λtaa bΛra Cepa adia.-* (Maλ trλ Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trāna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druadaa wāida crīchasia. Maλ bērā Pelipeda jΛrΛasia. Unupeda jarasia:

-Mλa quĩrĩā bΛa bΛra mλ ume nĩbaida.-

⁴⁴ Maλ Pelipera Betsaidá purudebema basía. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basía.

⁴⁵ Maλne Pelipeba Natanaelda jΛrΛde wāsia. Unupeda jarasia:

-Moiseba bΛda leyde jara bΛ ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba bedeabadarāba idjidebemada bΛsidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebemaa.-

⁴⁶ Natanaelba Pelipea jarasia:

---

§ **1:41** Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Maλra griego bedeade “Crito” bλ bΛa. Critora trāēa. Jara bΛa “Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bΛdada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” * **1:42** Joná. Griego bedeade maλ trāra Juaλ abadaa. Cepa, Pedro. MaλgΛrā trāba jarabadaa “mōgara.”

-¿Māwāra dadjirā bia duananira Nazaredeba zēica?-

Pelipeba jarasia:

-Wāna acΛde.-

⁴⁷ Jesuba Natanael idjima zebΛrΛ unuside jarasia:

-¡AcΛdadua! NañdrΛ wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.-

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca bada bērā iwidisia:

-BΛa mλnebemada ¿sāwā cawa bΛ?-

Jesuba panusia:

-Pelipeba bΛ jΛrΛde wāi naēna mλa cawa basia bΛra higojō bacuru edrecare bΛda.-

⁴⁹ Mañ carea Natanaelba jarasia:

-Jaradiabari, bΛra wārāda Ācōrē Warraa. BΛra dadji israelerā Boroa.-

⁵⁰ Mañne Jesuba jarasia:

-Mλa bΛra higojō bacuru edrecare bΛda cawasiaēda a bΛ carea ¿bΛa māwā crīcha bΛca? Mañ cāyābara ne ununaca wai bΛara bēada zocārā unuya.-

⁵¹ Mañbe Jesuba jarasia:

-Wārā arada mλa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmΛda ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarāra mλ, Nañ Djara Edada bΛmaa uēaa zedapeda ātaa wā duanΛda.-†

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ūbea badacarea ēberāda dji edasidaa Caná purude Galilea druade. Mañ carea bΛsrida ewarida o panasidaa. Jesu papada mama basia.

† **1:51** Genesi 28:12.

² Jesura, idji ume nĩbabadarã siða mañ quima edabara b̄asriða o panamaa jarasiða wãnamãrẽã.

³ Mãwã panane uva bara jõna bẽrã dji papaba Jesua jarasia:

–Uva bara jõsia.–

⁴ Mañne Jesuba jarasia:

–Papa, ¿cãrẽ cãrẽã b̄a m̄ã mañgara jara b̄a? M̄ ewarira wadi jũẽẽ b̄a.–*

⁵ Baribara Jesu papaba dji jede panãa jarasia:

–Idjia jarabara jũma odadua.–

⁶ Mañne sei zoco waib̄a mōgara odada arima panasidaa. Judiorãba mañ zocodeba baidoda juebadjidaa ne sagdapeda ãcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea. Zocozã veinte wa treinta galoã poya beasia.† ⁷ Mañne Jesuba uva ba jede panãa jarasia:

–Zã beã zocoda baidoba biradadua.–

Ara mañda bira ta nũmasidaa. ⁸ Mañbe Jesuba jarasia:

–Jãñbe mañrĩ jueadapeda uva ba jede panã boromaa ededadua.–

Ara mañda mãwã osidaa. ⁹ Mañbe uva ba jede panã boroba mañ baido badada do zasia. Wãrãda uva bada dosia, baribara idjia adua basia sãma juesidada. Ababe dji jede panabara cawa panasidaa. Uva ba jede panã boroba dji umaquĩrã quima edaya b̄ada trãpeda jarasia:

* **2:4** M̄ ewari. Acaramaarã Jesuba jara basia idji beadidebemada. Dewararãmaarã Jesuba jara basia idjira ãcõrẽba diai jarada ebuda cawabi ewaridebemada. Idjiba acaramaarã jara b̄a Jesuba uva ba diaidebemada wa idjia ne ununaca oi ewaridebemada. † **2:6** Veinte wa treinta galoã. Acara traduccioñne basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedeadẽ b̄ã b̄a “metreta umẽ wa õbea.”

¹⁰ –Jũmarãba naãrã uva ba biara bΛda jedebadaa. Jĩrũare quĩrã pΛrrΛa duanenacarea uva ba mãcuaẽ bΛda jedebadaa. BaribΛrΛ bΛa uva ba dji biara bΛ mẽrã erobadada ãrãbΛrΛ jedebibΛrΛa.–

¹¹ Maã ne ununaca naãrã odara Jesuba Caná purude Galilea druade osia. MaãgΛdeba idjira dji Dromada unubisia. Mãwã idji ume nĩbabadarãba idjira wãrãda ijãsidaa.

¹² Mãwãnacarea Jesura Capernauã purudaa wãsia. Idji papada, idji djabarãda, idji ume nĩbabadarã sida idji ume ãbaa wãsidaa. Mama dãrã pananaẽ basía.

Jesuba ne nẽdobuebadarã ãyã jΛrecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorã Egiptodeba ãdrΛpedada quĩrãnebabada ewarida caita basia.‡ Maã bẽrã Jesura Jerusaleãnaa wãsia. ¹⁴ Mama ãcõrẽ de droma dajada unusia ãcõrẽa babue diadi careabemada nẽdobue panΛda. Pacada, ovejada, puchirã sida nẽdobue panasidaa. Idjaba ãcΛrΛba ãcõrẽ de dromane diaida bΛ paratara dji drua ãiba zebΛdarãa nẽbΛa nẽdobuebadjidaa ãibema paratara diacara panana bẽrã. ¹⁵ Maã carea Jesuba jãcarada soa quĩrãca osia. Maãba ãcõrẽ de dajada duanΛra, ãdji ovejada, ãdji paca sida jũma ãyã jΛretacuasia. Dji parata nẽdobuebada mesa coretacuabΛrΛde ãdji paratara egode cua dogosia. ¹⁶ Mãwã obΛrΛde idjia puchirã nẽdobuebadarãa jarasia:

–Jũma naãgΛra ãyã ededadua. Mã Zeza dera ne nẽdobuebada deda orãnadua.–

‡ **2:13** Exodo 12:1-27.

17 Mañne idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa Æcõrẽ Bedeade nãwã bʌ bʌda: “Bʌ de dromara m̃a bio quĩrã bʌ bẽrã m̃ra beuya.”[§]

18 Mãwã bʌde judiorã dji dromarãda arima panasidaa. Mañgʌrãba Jesua jarasidaa:

–Dairãa unubidua Æcõrẽba bʌa jãwã obi bʌda.–

19 Jesuba panusia:

–Nañ de dromada ãrĩnibʌrʌ, m̃a ewari ũbeade wayacusa oya.–

20 Mañne judiorã dji dromarãba jarasidaa:

–Nañ Æcõrẽ de dromara 46 poa edesia jũma pãrãni carea.* Mañda bʌa çsãwã ewari ũbeade jũma oyada a bʌ?–

21 Jesuba nañ de dromaana aside ara idjidebemada bedea basia. 22 Idji ãrẽbadacarea idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa idjia mãwã jaradada. Mañbe ãdjirãba Æcõrẽ Bedeade bʌ bʌra, Jesuba jaraða sida wãrãda ãjãsidea.

Jesuba eberãrã sãwã bea cawada

23 Judiorã Egiptodeba ãdrʌpedada quĩrãnebabada ewaride Jesura Jerusaleñe basia. Mañne zocãrã ne ununacada osia. Mañ carea zocãrãba idjira ãjãsidea. 24 Baribʌrʌ Jesuba jũmarã crĩchada cawa bʌ bẽrã ãjãe basia ãdjia wãrãda ãjã panʌda. 25 Jũmarã soda cawa bʌ bẽrã ni abʌba idjia eberãrã sãwã beada jaradiẽ panasidaa.

---

§ 2:17 Salmo 69:9. Griego bedeade bʌ bʌa: “Bʌ de dromara m̃a bio quĩrã bʌ bẽrã m̃ra babueya.” * 2:20 Æcõrẽ de droma pãrãnada cuarenta y sei poa edesia baribʌrʌ waiþʌara o panana bẽrã pãrãnaca basia.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

¹ Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basía. ² Mañ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. Mañbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panΛa bΛra Ācōrēba diabuedada. BΛa o bΛ ne ununacara ni abaΛ ēberāba poya oēa Ācōrēda idji ume bΛēbΛrΛ.–

³ Jesuba idjía jarasia:

–Wārā arada mĭa bĭa jaraya: ēberāda wayacusa todaēbΛrΛ Ācōrē purudebema baēa.–*

⁴ Mañ carea Nicodemoba idjía iwidiisia:

–¿Sāwā dadji drōā bΛda wayacusa tođi? Māēteara ¿dadji papa biteda wāida bΛca wayacusa tođamārēā?–

⁵ Jesuba panusia:

–Wārāda mĭa bĭa jaraya: baidodeba, Ācōrē Jauredeba biđa todaēbΛrΛ, Ācōrē purudebema baēa.† ⁶ Dadji papaba tođara nañ djaradeba zedaa, baribΛrΛ wayacusa tođara Ācōrē Jauredeba tođaa. ⁷ Mĭa wayacusa tođida panΛana ada carea jūmawāyā crīcharādua. ⁸ Nāūrāra bariduaareba puábaria. Dji jīguara ūrībarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa wāida. Ara mañ quīrāca bΛa Ācōrē Jauredeba tođara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa panΛa ēberā sođe sāwā o bΛda.–

⁹ Nicodemoba jarasia:

* **3:3** Wayacusa toēbΛrΛ. Griego bedeade mañba idjaba jara bΛa: “Bajāneba toēbΛrΛ.” † **3:5** ΛcΛrΛmaarā mañ bedeaba nāwā jara bΛa: “Ācōrē Jaureba ēberā sΛrΛpeđa wayacusa tobiēbΛrΛ, mañ ēberāra Ācōrē purudebema baēa.”

–Ăcōrē Jaureba ¿sāwā maŕra māwā oi?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Bŕa Israeldebemarāa Ăcōrē bedeā jaradiabari dji dromamīna ¿maŕda adua bŕca? ¹¹ Wārā arada mŕa bŕa jaraya: daiba cawa panŕnebemada, unu panŕnebema sida bedeā panŕa baribŕŕ daiba bedeā panŕa bārāba ŭjānacaā. ¹² Mŕa naŕ ējūāne unubadadebema jara bŕda bārāba ŭjānacabŕŕ, bajānebemada jaraibŕŕ ¿sāwā ŭjāni?

¹³ Ni abaŕda bajānaa wānacaā maŕ cawai carea. Ababe mŕ, Naŕ Djara Edadaba maŕra cawa bŕa, bajāneba zeda bēŕā.† ¹⁴⁻¹⁵ Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bŕde dama ŕŕŕ jira bŕda quīŕāca, Ŗ mŕ, Naŕ Djara Edadara ŕŕŕ jira bŕdia mŕ ŭjābŕdara Ăcōrē ume ewariza zocai beadamārēā.–*

¹⁶ Wārāda Ăcōrēba ēberārā bio quīŕā bŕ bēŕā idji Warra aba bŕda naŕ ējūānaa diabuesia jūma idji ŭjābŕdara aduarānamārēā, ātebŕŕ idji ume ewariza zocai beadamārēā. ¹⁷ Ăcōrēba idji Warrara naŕ ējūānaa diabueē basía ēberārā bedeadē bŕmārēā ātebŕŕ diabuesia ēdŕ edamārēā. ¹⁸ Ăcōrēba idji Warra ŭjā bŕra bedeadē bŕada aēa. Baribŕŕ idji Warra ŭjāē bŕra Ăcōrēba bedeadē bŕada abaria, idji Warra aba bŕda igara bŕ bēŕā.

¹⁹ Ăcōrēba naŕ ējūānebemarāra bedeadē panŕana abaria naŕ carea: ŕnaara naŕ ējūāne zesia jūmarāba sāwā nībadida panŕda ununamārēā. Baribŕŕ ēberārāba obadara cadjirua bēŕā

† **3:13** Griego bedeadē ŕŕŕ cartade idjaba bŕ bŕa: “Idjira bajāne bŕ bēŕā.” § **3:14-15** Numero 21:4-9. * **3:14-15** Griego bedeadē ŕŕŕ cartade idjaba bŕ bŕa: “Beudapeda aduarānamārēā.”

pãimadrΛ biara quĩrĩãsidaa. ²⁰ Jũma cadjirua obadaba λnaara quĩrĩãnacaa. λnaanaa zedacaa ãdjia cadjirua o panΛra cawarãnamãrẽã. ²¹ BaribΛrΛ jũma wãrã êpẽ beara λnaanaa ze panΛa ãdjia ãcõrẽba quĩrĩã bΛ quĩrãca obadada jũmarãba cawadãmãrẽã.

Borocuebari Juaλba Jesudebema bedeada

²² Mãwãnacarea Jesura idji ume nĩbabadarã sida Judea druadaa wãsidaa. Mama panasidade idji ãjãbdara borocuebadjia. ²³ Maλmisa Juaλba borocue babadjia Enoλne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba λtaa bogadrΛ nũmabadjia. Êberãrãra idjima wãbadjidaa, maλne idjia borocuebadjia. (²⁴ MaλgΛra mãwãsia Juaλ preso jidadi naẽna.) ²⁵ Maλ ewaride λcΛrΛ Juaλ ume nĩbabadarãda dewara judio ume caicayasidaa ãcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea ne sΛgΛbadadebema carea.† ²⁶ Mãwãnacarea Juaλmaa wãnapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, bΛ ume Jordaλ quĩrãrẽ badaba êberãrãra borocue bΛa. Idji debemada bΛa bedeasia. Jũmarãda idjima wã duana.–

²⁷ Maλ carea Juaλba jarasia:

–ãcõrẽba iduaribiẽbΛrΛ, ni abaλba êberãrãra zocãrã jΛrΛ peẽa. ²⁸ Bãrãba mãa jaradara ãrĩsidaa. Mãa jarasia mãra ãcõrẽba êdrΛ edabari diai jaradaẽda. Idjaba jarasia mãra ãcõrẽba idji na diabuesida êberãrãba cawadãmãrẽã mã caidu zeidebemada. ²⁹ Quima edabΛdade dji wẽrã edabΛrΛ umaquĩrãda dji dromaa. Idji ume dji

† 3:25 Dewara judio. Griego bedeade λcΛrΛ cartade bΛ bΛa “judiorã.”

biada arima bebaria idjia jarabΛΓΛra ĩjã oi carea. BaribΛΓΛ bΛSrida bΛa idji bedeada ũrĩ bΛ bĕrã. Ara maļ quĩrãca mĕa ũrĩ bΛa mĕ dji biaba eberãrãra jΛre bΛda. Maļ carea mĕra bio bΛSrida bΛa. ³⁰ Idjida dji dromaara baida bΛa. Mĕra edaara baida bΛa.–

Ataarebema eberã

³¹ Ataareba ze bΛra jũmarã cãyãbara dji dromaara bΛa. Naļ eĵũãne beara naļ eĵũãnebema bĕrã aba namabemadrΛ bedeabadaa. Maļ bĕrã bajãneba ze bΛra jũmarã cãyãbara dji dromaara bΛa.

³² IdjiabΛΓΛ bedeaba bajãne ununanebemada, ũrĩnanebema sida. Mãwãmĩna idjia bedeaba bΛra naļ eĵũãnebemarã ni ababa ĩjãnaca. ³³ BaribΛΓΛ idji bedeaba ĩjã bΛba cawa bΛa Ācõrĕba jara bΛra wãrãda.

³⁴ Ācõrĕba diabuedaba Ācõrĕ bedeada jarabaria, Ācõrĕba idji Jaureda idji ume bemãrĕã diada bĕrã.

³⁵ Dadji Zeza Ācõrĕba idji Warrara quĩrã bΛa; maļ bĕrã ne jũmada diasia idji jΛwaeda erobamãrĕã.

³⁶ Idji Warra ĩjã bΛra Ācõrĕ ume ewariza zocai baya, baribΛΓΛ dji Warra igara bΛra Ācõrĕ ume ewariza zocai baĕa. Ara nawena Ācõrĕba idjira cawa o bΛcãrã.

4

Jesu Samariadebema wĕrã ume bedeada

¹ Maļ ewaride pariseorãba ũrĩsidaa Jesuba Juaļ cãyãbara eberãrã zocãrãara erobΛda idjaba borocue bΛda. (² Wãrãda Jesuba eberãrãra borocueĕ basía. Idji ume nĩbabadarãbΛΓΛ borocuebadjidaa.) ³ Pariseorãba maļ ũrĩpedadada Jesuba cawada bĕrã Judea druade badada Galilea druadaa way-acusa wãsia.

⁴ Barib_Λ Galileadaa wāi carea Samaria druade wāida basia. ⁵ Wāb_Λde Samariade b_Λ puru Sicar abadama jũēne wāsia. Mañ purura Jacoboba idji warra Josea diada ějũã caita b_Λ.* ⁶ Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside badada. Umatipa baboode Jesura ode nĩba sē basia. Mañ bẽã mañ baido juebada uria caita chũmesia. ⁷⁻⁸ Jesu ume nĩbabadarãra puru_{daa} wãnoasidaa codi carea ne nēdode. Mãwã b_Λde wẽrã Samariadebemada baido jue_{de} zesia. Jesuba mañ wẽrãa jarasia:

–M_ã baidoda diadua.–

⁹ Mañne wẽrãba Jesua jarasia:

–M_ãra Samariadebema wẽrãa. ¿Cãrẽ cãrẽã judioba m_ã baidoda iwi_{di} b_Λ?–

Idjia mãwã jarasia judiorãba Samariadebemarã quĩrĩãnaca bẽrã.†

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ãcõrẽba dia b_Λda b_Λ cawab_Λbara idjaba za baido iwi_{di} b_Λda caida cawab_Λbara, b_Λ m_ã baidoda iwi_{di}casia. Mañbe m_ã baido zocai bai djiwi_{di} diabarida diacasia.–

¹¹ Wẽrãba jarasia:

–B_Λ ¿cãrẽba baido juei? Nañ baidora edu b_Λ. Mañ zocai bai djiwi_{di} diabari baidora ¿b_Λ sãma juei? ¹² Dairã drõã naēnabema Jacoboba nañ baidora dairã itea amesia. Nañg_Λdebemada idjia do b_Λbadjia. Idji warrarãba, idji animarã bi_{da}

* **4:5** Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. † **4:9** Judiorãba Samariadebemarã quĩrĩãnaca bẽrã. Griego bedeade mañba idjaba nãwã jara b_Λ: “Judiorãra Samariadebema epedecode ne codaca bẽrã.”

dobadjidaa. ¿Mãwãra bΛra Jacobo cãyãbara dji dromaara bΛca?–

¹³ Jesuba panusia:

–Bariduaba za bΛ baidoda doibΛΓΛ, wayacusa opichiaya. ¹⁴ BaribΛΓΛ mã dia bΛ baido dobΛΓΛra waa opichiaëa. Idjira Æcõrẽ ume ewariza zocai baya, mã dia bΛ baidora idjide ewariza bogadrΛ bΛ quĩrãca bai bẽrã.–

¹⁵ Mãne wẽrãba jarasia:

–Mãẽteara mã baidora mã diadua waa opichiarãmãrẽã, idjaba waa nama baido juede ze amaaba.–

¹⁶ Mã carea Jesuba jarasia:

–BΛ quimada trãne wãpeda namaa zeɓadua.–

¹⁷ Wẽrãba jarasia:

–Mãra quima neë bΛa.–

Jesuba jarasia:

–BΛa jara bΛra wãrãa. BΛra quima neë bΛa.

¹⁸ Wãrãda bΛa quima juesuma edabΛΓΛa. Idjaba bΛa naã ewaride ero bΛra bΛ quimaëa. BΛa jara bΛra wãrãa.–

¹⁹ Mã carea wẽrãba jarasia:

–Mãmaarã bΛra Æcõrẽneba bedeabarida jãwã bΛa. ²⁰ Dai drõã naẽnabemarãba naã eyade Æcõrẽa bia bedeabadjidaa,‡ baribΛΓΛ bãrã judiorãba jarabadaa JerusaleãnebΛΓΛ idjía bia bedeadaida panɓda. ¿SãmabΛΓΛ wãnida panΛ Æcõrẽa bia bedeadi carea?–

²¹ Jesuba panusia:

---

‡ **4:20** Samariadebemarãba Guerizim eyade Æcõrẽa bia bedeabadjidaa. Josuera, idji ume panΛ sida mama Æcõrẽa bia bedeasidaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quĩrãpe bΛa.

–Māa jara bΛra ĩjādua. Ewari aba naļ eyade idjaba Jerusaleāne bida dadji Zeza Ācōrēa bia bedeade wānaēa. ²² Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeabadamīna idjira adua panΛa. BaribΛrΛ dai judiorāba idjira cawa panΛa, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēdrΛ edabarida cawabi bΛ bērā. ²³ BaribΛrΛ ewari jūēida bađara jūēsia. Idira dadji Zezaba quīrīā bΛa ēberārāba ādji beamaΛba bia bedeadeida idji Jauredeba idjaba wārāda cawa panΛneba. Aba māwābΛrΛ idjía aride bia bedeadia. ²⁴ Ācōrēra jaurea. Maļ bērā ēberārāba idjía bia bedeade quīrīā panΛbΛrΛ māwā odida panΛa idji Jauredeba idjaba wārāda cawa panΛneba.–

²⁵ Wērāba jarasia:

–Māa cawa bΛa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada wārāda zeida.* Idji zebΛrΛde dadjirāa ne jūmada cawabiya.–

²⁶ Maļ bērā Jesuba jarasia:

–Mā, bΛ ume bedeade bΛda idjía.–

²⁷ Māwā bΛde Jesu ume nībabadarāra purudeba jēda zesidaa. Ādjirāba cawa crīchadaē panesidaa Jesura wērā ume bedeade bΛda unune zepedada bērā. BaribΛrΛ ni abaΛba Jesua iwididaē basía cārēda quīrīā basida wa cārēā wērā ume bedeade basida. ²⁸ Maļbe wērāba idji zocora amepeda purudaa wāsia. Jūēpeda ēberārāa jarasia:

---

§ 4:22 Isaía 2:2-3. * 4:25 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada. Griego bedeade “Crito” bΛ bΛa. Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” Critora idjaba Mesíara trāēa, ātebΛrΛ jara panΛa “Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bΛda.”

²⁹ –Mā ununa ēberāda acΛde wānadrΛ. Idjia mĀa jarasia jūma mĀa naēna odada. Mā crīcha ḅΛa idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.–

³⁰ Ara maĀda ēberārāra purudeba wābΛrΛsidāa Jesu ḅΛmaa. ³¹ MaĀmisa Jesu ume nībabadarāba idjīa bedēa djuburia panasidāa ne comārēā.

³² BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

–Ne coēa, mā coi carea eroḅΛra bārāba adua panΛa.–

³³ Idji ume nībabadarāba ādjiduba jara duanesia:

–AḅΛba idjira ne cobisisicada.–

³⁴ MaĀ bērā Jesuba ādjirāa jarasia:

–MĀ Diabuedaba obi ḅΛra jūma o ḅΛde ne co ḅΛ quīrāca ḅΛa. ³⁵ Bārāba jarabadaa: “Wādī jedeco quīmārē ḅΛa néu ewādī carea.” BaribΛrΛ mā jaraya: acΛdadua, ēberārā mĀmaa zebΛdara néu purea taḅΛ quīrāca panΛa. Ācōrē bedeara ara nawena ĩjāni carea ḅea. ³⁶ Néu ewādī ewarira jūēsia. Néu ewabΛda quīrāca bārāra trajadia ēberārāba māda ĩjānamārēā. Māwā ādjirāra Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabΛrΛ carea ḅΛsridabaria. Ara maĀ quīrāca bārāra ḅΛsridadia ēberārāba mā ĩjābΛda carea. MaĀ bērā dji néu ewabarira dji ubari ume ḅΛsrida panania.

³⁷ Dadjia jarabadara wārāa: “AḅΛda ne uida ḅΛa idjaba aḅΛba ewaida ḅΛa.” ³⁸ Ara maĀ quīrāca mā bārāra diabuesia dewararāba upedadada ewadamārēā. Ādjia upedadada bārāba bia ewa panΛa.–

³⁹ Zocārā Samariadebemarā maĀ purude panabadaba Jesura ĩjāsīdāa, wērāba nāwā jarada

bērã: “Idjia mġa jarasia jũma mġa naēna ođara.”
 40 Samariadebemarãra Jesumaa zedapeda bedea
 djuburiasidaa ãdji ume bemãrēã. Maġbe Jesura
 ãdji purude ewari umé besia. 41 Idjia jaradia bġde
 ãdjirã awara zocãrãba ĩjãsidea. 42 ãdjirãba wērãa
 jarasidaa:

–Dairãba ababe bġa jarada carea ĩjã panġea,
 ãtebarġ ĩjã panġa idjia jaradia bġda ũrĩpedada bērã.
 Dairãba cawasidaa idjira wãrãda jũmarã ēdrġ ed-
 abarida.–†

Jesuba Galileade warra biabida

43 Samiade ewari umé bapeda Jesura Galilea
 druadaa wãsia. 44 Maġ naēna idjia jaradoasia
 ãcõrēneba bedebarira ara idji druadebemarãba
 wayadacada.‡ 45 Jesu Jerusaleġne baside
 Galileadebemarã sida duanasidaa Egiptodeba
 ēdrġpedada quĩrãnebabada ewari bađi carea.
 Mama Jesuba ne ununaca o bġda unusidaa. Maġ
 carea idji Galileade jũside ãdjirãba bia edasidaa.

46 Galilea druade bġde Jesura wayacusa
 Caná purudaa wãsia idjia naēna baido uva ba
 babidamaa.§ Maġmisa Capernauġ purude basia
 dji boroare trajabari dji dromada. Maġ ēberã
 warrada bio cacua biē basia. 47 Maġne idjia ũrĩsia
 Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesida. Ara
 maġda Caná purudaa wãsia Jesu bġmaa. Jũpeda
 bedea djuburiasia idji warra jũãcãyã nũmġda
 biabide wãmãrēã. 48 Jesuba idjia jarasia:

† 4:42 Jũmarã ēdrġ edabarida. Griego bedeade ġcġġ cartade
 idjaba bġ bġa “Crito.” ‡ 4:44 Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24.

§ 4:46 Juaġ 2:1-11.

-Bārāba ne ununacada ununaēb_{ARΛ} m_Λā jara
 b_Λra i_Λānaēa.-

⁴⁹ Barib_{ARΛ} dji ēberāba jarasia:

-M_Λ Boro, m_Λ warra jaidai naēna isabe wāna.-

⁵⁰ Jesuba jarasia:

-Diguidaa wādua. B_Λ warrara biasia.-

Dji ēberāba i_Λāna bē_Λā ara ma_Λda wāsia.

⁵¹ Diguidaa jūēb_{ARΛ}de idji nezocarāba
 audiabaridapēda jarasidāa:

-B_Λ warrara biasia.-

⁵² Ma_Λne idjia iwidisia:

-¿Sā_Λbe māwā biasi?

Ādjia panusidāa:

-Nuena āmā_Λau buyadacarea dji c_Λwamiara
 dugusia.-

⁵³ Ma_Λne dji zezaba cawasia ara ma_Λ hora
 quī_Λrāca Jesuba b_Λ warrara biasiada asida. Ma_Λba
 idjia, jū_Λma idji ēberā_Λ bida Jesura i_Λāsidaa.

⁵⁴ Jesura Judeadeba Galileadaa jē_Λda zeb_{ARΛZA}
 ne ununacada o b_Λbadjia. Ma_Λg_Λ ne ununaca
 o_Λdara dji umēbema ne ununaca o_Λd_Λ basía.

5

Jesuba ānāūbada ewaride cacua biē b_Λ biabida

¹ Māwānacarea judiorāba Jerusale_Λ purude ewari
 dromada osidaa. Ma_Λ bē_Λā Jesura m_Λmaa wāsia.

² Jerusale_Λ purude cuibadada b_{ΛA} judiorāba
 corope_Λdadada. Ma_Λ cuibadara dji purude e_Λda
 wābada Oveja abada caita b_{ΛA}. Hebreo bedeade
 Betzatá abadaa.* Dji baido caita de zaqueda

* **5:2** Betzatá. Griego bedeade zocā_Λ cartade “Betesda” wa
 “Betsaidá” b_Λ b_{ΛA}.

juesuma panΛa. ³ Mama egode cacua biē beada, dauberrea beada, jīrū biē beada, bΛradrΛ bea siēa zocārā baraasia. [Ādjirāba domimiada jĀā panabadjīdaa. ⁴ Edauē bajānebema nezocada mañ baido domimia ode zebadjia. Māwā obΛrΛde dji naārā mañ baidode eda wābΛrΛda idji cacua biē badara biabadjia.]† ⁵ Mañne ēberāda basia 38 poa cacua biē bΛda. ⁶ Jesuba mañ ēberā egode tabΛ unusiē cawasia idjira mama dārābΛrΛda. Mañ bērā idjīa iwīdisia:

-¿BΛra bia quīrīā bΛca?-

⁷ Mañne dji cacua biē bΛba panusia:

-Māē mĀ Boro, baribΛrΛ mĀa neē bΛa caiba mĀra doēda bΛida domimiabΛrΛde. MĀ eda wāya bΛmisa dewarada mĀ na eda wābaria.-

⁸ Jesuba jarasia:

-PiradrΛdua. BΛ cΛdara edapeda nībaē wādua.-

⁹ Ara mañda dji ēberāra biasia. Idji cΛdara edapeda nībaē wāsia. BaribΛrΛ mañ ewaridera ānāūbada ewari basía. ¹⁰ Mañ bērā judiorā dji dromarāba ēberā cacua biēdaa jarasīdaa:

-Idira ānāūbada ewari bērā bΛ cΛdara edecara bΛa.-

¹¹ Mañne idjia panusia:

-BaribΛrΛ mĀ biabidaba jarasia: “BΛ cΛdara edapeda wādua.”

¹² Ādjirāba iwīdisīdaa:

-¿Caiba bĀa māwā bΛ cΛdara edapeda wāduada asi?-

† 5:4 Griego bedede ΛCARΛ cartade bedea corchete de bΛra neēa.

13 BaribΛΓΛ idji cacua biabida tr̄ra adua basia. Jesura ēberārã zocārã nũmΛ tãena ðadada äyã wãna bërã idjia poya jaraē basia.

14 Mãwãnacarea Jesuba idjira Ãcõrẽ de droma dajada unusia. Mañbe jarasia:

–Bio ũrĩdua: bΛra biada bërã waa cadjiruara orãdua bΛ biē ðada cãyãbara biēara ðerãmãrẽã.–

15 Mãwãnacarea dji ēberãra judiorã dji dromarãmaa wãpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

16 MamaΛba λtaa judiorã dji dromarãba Jesura bio biē jara panesidaa mañ ēberãra λnãũbada ewaride biabida bërã.‡ 17 BaribΛΓΛ Jesuba ädjirãa jarasia:

–Mã Zeza Ãcõrẽba wadibida λnãũé ēberãra careba ðΛa idjaba mña bida λnãũé careba ðΛa.–

18 Jesuba mãwã Ãcõrẽra idji Zezaada aside judiorã dji dromarãba wãrãda idjira bea quĩrã panesidaa. Idjia λnãũbada ewaride o cara panΛda oda awara jarasia ara idjida Ãcõrẽda.

Ãcõrẽba ΛðΛa idji Warraa dia bΛðebema

19 Mañbe Jesuba ädjia jarasia:

–Mã wãrã bedeada bãrãa jaraya: mñ, Ãcõrẽ Warraba ara mñduba cãrẽ sida poya oẽa. BaribΛΓΛ mña unu ðΛa mñ Zezaba o ðΛda. Jũma mñ Zezaba o ðΛra mña bida o ðΛa. 20 Mñ Zezaba mãra quĩrã ðΛa. Mañ bërã jũma idjia o ðΛra mña unubitaria. Mañ awara idjia nañ ne ununaca oda cãyãbara ne waiðΛara ðΛda unubiya. Mañ carea bãrãba cawa crĩchadaē duanenia. 21 Mñ Zezaba beudarã ãrẽbãpeda zocai ðΛbari quĩrãca mña zocai ðaira mña dia quĩrãbΛrãa diabaria. 22 Mañ awara mñ

‡ 5:16 Griego bedeade λcΛΓΛ cartade idjaba ðΛ ðΛa: “Bea quĩrã panasidaa.”

Zezaba ni abalada cawa oēa. Ātebɔɔ m̄ra ɔasia jūmarāda cawa omārēā. ²³ Māwā jūmarāba m̄ Zeza waya panɔ quĩrāca m̄ sida wayadia. M̄ wayaē ɔaba m̄ Zeza sida wayaē ɔaa, m̄ Zezaba m̄ra naā ējūānaa diabueda bēra.

²⁴ Wārā arada māa jaraya: bariduaba m̄ bedeada ūrīpeda m̄ Diabuedada ĩjāibɔɔ, maā ēberāra idji ume ewariza zocai ɔaya. Ācōrēba idjira biē ɔāēa. Wārāda maā ēberāra beu ɔadada zocai ɔaya. ²⁵ Wārā arada māa jaraya: ewari zeida ɔadara jūesia. Namaɔba ātaa beuda quĩrāca ɔeaba m̄, Ācōrē Warra bedeada ūrīnia. M̄ ĩjāɔadaba zocai ɔai arada edadia. ²⁶ M̄ Zezara zocai ɔai djibaria. Māa maā zocai ɔaira diabarria idjia m̄a diada bēra. ²⁷ Maā awara m̄ra ɔasia jūmarāda cawa omārēā, m̄ra Naā Djara Edada bēra. ²⁸ M̄a jara ɔa carea cawa crīchadaē ɔearānada. Wārāda ewari aba jūmarā beudarāba m̄, Naā Djara Edada bedeara ūrīnia. ²⁹ Maāne jūmarāda ārēɔadia. Ne bia o ɔadara ārēɔadia Ācōrē ume ewariza zocai ɔeadi carea, baribɔɔ cadjirua o ɔadara ārēɔadia m̄a biē ɔamārēā.

³⁰ Ara m̄duba cārē sida poya oēa. Māa ēberāra cawa obaria m̄ Zezaba jarabɔɔ quĩrāca. Māa jipa cawa obaria. Māa quĩrā ɔa quĩrāca ocaa ātebɔɔ m̄ Zeza, m̄ Diabuedaba quĩrā ɔa quĩrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare bedebada?

³¹ Māa jara ɔara wārāmīna ara m̄djidebemada bedea ɔa bēra bārāmaarā wārāēca ɔaa.*
³² Baribɔɔ m̄ Zezara m̄are bedea ɔaa. Māa cawa ɔaa idjia jara ɔara wārāda. ³³ Maā awara bārāba

§ 5:27 Daniel 7:13-14. * 5:31 Deuteronomio 19:15.

ēberārāda Borocuebari Juaλmaa diabuesidaa mλnebemada iwidiđamārēã. Maλne idjia jaradara wārã basía.† ³⁴ Mλa jλrλē ðλa ēberāda mλare bedeamārēã. Baribλrλ Juaλba mλnebema jaradara mλa bida bārãa jara ðλa ēđrλđamārēã. ³⁵ Juaλra ībīrã urua quīrãca ðasia. Bārãra idji λnaane ðλsrīda panasīdaa idjira bārã ume dārã bađaēmīna.

³⁶ Baribλrλ Juaλba jarada cāyābara naλgλda mλare biara bedea ðλa. Mλ Zezaba obi ðλda mλa jūma o ðλ bērã cawabi ðλa mλ Zezaba mλra wārãda diabuesida. ³⁷ Wārãda mλ Zeza, mλ Diabuedara mλare bedea ðλa. Baribλrλ bārãba idji bedeara ūrīnacaa‡ idjaba idjira ununacaa.§ ³⁸ Idjaba idji bedeara bārã sođe neē ðeaa,* mλ, idjia Diabuedara ījānaca bērã. ³⁹ Bārãba Ācōrē Bedeara quīrācuīta acλbadaa crīcha panλ bērã maλgλđeba Ācōrē ume ewariza zocai ðeadi. Maλ cartaba mλnebemadλrλ bedea ðλa. ⁴⁰ Māwāmīna bārãra mλmaa ze quīrīānacaa zocai ðai edađi carea.

⁴¹ Mλa jλrλē ðλa bārãba mλra bia ununamārēã. ⁴² Maλ awara mλa bārãra cawa ðλa. Cawa ðλa bārãba Ācōrēra quīrīānacada. ⁴³ Mλra mλ Zeza trλneba ze ðλa, baribλrλ bārãba mλra bia edađe panλa. Maλne dewarada ara idji trλneba zeibλrλ, maλgλra bārãba bia edabadaa. ⁴⁴ Bārãba ababe quīrīā panλa dewararãba bārãra bia ununida. Ācōrē aba ðλba bārãda bia unuida jλrλđaēbλrλ ¿sāwā idjida ījāni?

⁴⁵ Crīcharānadia mλ Zeza quīrāpita mλa bārãra biē jaraida. Bārãba Moiseđeba bia pananida jλã

† 5:33 Juaλ 1:19-34. ‡ 5:37 Exodo 33:11. § 5:37 Exodo 19:9.

* 5:38 Josue 1:8-9.

panaa. Baribara ara mañ Moiseba bārāra mñ Zeza quĩrāpita biē jaraya. ⁴⁶ Bārāba Moiseba jaradada wārāda ĩjā pananabara mñra ĩjācasidaa, Moiseba mñnebemada Ācōrē Bedeade bāda bēra.† ⁴⁷ Baribara Moiseba bāda sida ĩjānaēbāra ĩsāwā mñ bedeada ĩjāni?–

6

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

¹ Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quĩrārā wāsia. Mañ amene dromara idjaba Tiberia abadaa.* ² Jesuba ne ununaca o bādeba cacua biē beara biabicuasía. Zocārā ēberārāba mañra unu panana bēra idji caidu wāsidaa. ³ Mañbe Jesura idji ume nĩbabadarā ume eya zaquedaa wānapeda egode chũpanesidaa. ⁴ Mañ ewaride judiorā Egiptodeba ēdrapedada quĩrānebabada ewarida caita basia. ⁵⁻⁶ Mañne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjima zebadada. Jesuba bio cawa basia cārēda oida baribara Pelipea iwídisia:

–Pañra ĩsāma nēdodi jūma nañgarā ēberārā ne cobídi carea?–

Jesuba māwā iwídisia Pelipeba casa panui cawaya. ⁷ Pelipeba panusia:

–Ēberā dosciento ewari trajada parataba pañ nēdobada sida araēa ādjirāza mañrā cobídi carea.–

⁸ Mañne Simoñ Pedro djaba Andreda basia. Idjira Jesu ume nĩbabari basía. Mañ Andreda jarasia:

† **5:46** Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma Ācōrē drōāenabema cartade bā bāra Jesudebema.

* **6:1** Galilea. Mañ amene dromara Antiguo Testamento de “Quinérét” wa “Cineret” trā jarabadjidaa. Luca 5:1de jara bāa “Genesare.”

9 –Warra nama bΛba cebada oda paλda juesuma erobΛa idjaba bedada umé erobΛa. BaribΛrΛ jācua ēberārā zocārā duanΛ itea maλda ¿sāwāi?–

10 Mama pōājārā ida bΛsia. Maλ bērā Jesuba jarasia:

–Jūmarāa jaradadua pōājārāne chūpanenamārēã.–

Ara maλda egode chūpanesidaa. Ādjirāra dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca bΛa.

11 Jesuba paλra jΛwade edapeda Ācōrēa bia bΛada asia. Maλbe idji ume nībabadarāa jarasia ēberārāa jedecadamārēã. Bēda sida ara maλ quīrāca osia jūmarāba aduba codamārēã. 12 Jūmarāda jāwūã ne copeḏadacarea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Dji adubadara jūma jΛrΛ peḏadua ni maārī bida ārīrāmārēã.–

13 Ara maλda jΛrΛ pesidaa. Doce jamara birasidaa maλ paλ cebada oda juesumanebema adubadaba. 14 Jesuba māwā odadeba cawabisia idjira Ācōrēneba ze bΛda. Ēberārāba maλ unapeda jarasidaa:

–Wārāda naλgΛra Ācōrēneba bedeabari dji droma, dji naλ ējūãne zeida badaa.–†

15 BaribΛrΛ Jesuba cawasia ēberārāba idjira õgo ededida ādjirā boroda bΛḏi carea. Maλ carea way-acusa iduba eyade λtaa wāsia.

Jesu do λrλ nībada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

16 Queuḏacarea Jesu ume nībabadarāra doeda amene dromanaa wāsidaa. 17 Jābae badosidade

† 6:14 Deuteronomio 18:15-18.

Jesura ádjimaa wadibida jũéé basia. Baribara waa quĩrãrã chã wãsidaa Capernauĩne jũeni carea. Mãwã bade bio pãisosa nũmesia. ¹⁸ Mãne nãurãda dji cãbãyã puá nũma bẽrã amene dromara bogozoa nũmesia. ¹⁹ Do quẽsidra wãbadae unusidaa Jesura do ãrã nĩda.‡ Ádjimaa zebara bẽrã ne wayasidaa. ²⁰ Baribara Jesuba jarasia:

–Mãda jãwã ba. Ne wayarãnadua.–

²¹ Mãne idjira jãbade basida edasidaa. Ara mãda ádji wãbadama jũesidaa.§

Jesura zocai bai diabari paãa

²² Mã nurẽma eberãrã waa quĩrãrẽ duanenaba quĩrãnebasidaa jãbada ababe basida. Cawa panasidaa mã jãbade Jesu ume nĩbabadarã wãsidada. Idjaba cawa panasidaa Jesura ádjirã ume wãé basida. ²³ Mãne dewara jãbada Tiberia purudeba jũecuasia Jesuba Ácõrẽa bia bada apeba eberãrã paã cobigadama. ²⁴ Mãwã bade eberãrãba cawasidaa Jesura, idji ume nĩbabadarã sida mama panãda. Mã carea ádjirãra mã jãbade badocuadapeba Capernauĩnaa Jesu jarãde wãsidaa. ²⁵ Jesu amene droma quĩrãrẽ unusidade iwidisidaa:

–Jaradiabari, bara çsãlbe nama jũesi?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Wãrã arada mã jaraya: bãrãba cawadaẽ panãa mã ne ununaca odaba cawabi bada. Mãra ababe jarã panãa jã paã copeadaba jãwũãpedada bẽrã.

‡ **6:19** Mã amene dji jedeara die kilómetro ba. Mãgãba jara ba cinco wa sei kilómetro wi wãbada basida. § **6:21** Mã versículora griego bedeade idjaba jara ba: “Mãne idjira jãbade eda quĩrã panãne ádji wãbadama jũesidaa.”

27 Trajarānadia paļ b̄erawabarida edadi carea. ĀtebΛΛ trajadadia paļ Ācōrē ume ewariza zocai b̄ai diabarida edadi carea. MaļgΛΛ m̄, Naļ Djara Edadaba diaya. Dadjī Zeza Ācōrēba m̄ra maļ carea b̄Λsia.-

28 Maļ b̄ērā ādjirāba iwīdisīdaa:

-Dairāba ĳcārēda odida panΛ Ācōrē traju odi carea?-

29 Jesuba panusia:

-Ācōrēba obi b̄Λ trajura naļgΛΛ: m̄, idjia Diabuedada ījānida panΛ.-

30-31 Maļ carea ādjirāba Jesua iwīdisīdaa:

-ĳBΛa dairāa cārēda unubi b̄Λ bedea ījānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga b̄Λde manāda cosīdaa. Ācōrē Bedeade jara b̄Λa: "Idjia bajānebema paļda diasia ādjirāba codamārēā."* ĳBΛa cārēda oi?-

32 Maļne Jesuba panusia:

-Wārā arada m̄ra jaraya, maļ bajānebema paļra Moiseba diaē basía. M̄ ZezabΛΛ diasia. Maļ awara bajānebema paļ dji arada ēberārāa dia b̄Λa.

33 Maļ paļ bajāneba zedaba zocai b̄ai arada dia b̄Λa.-

34 Ādjirāba jarasīdaa:

-Dai Boro, maļ paļra dairāa ewariza dia badua.-

35 Jesuba jarasia:

-M̄drΛ maļ paļa. M̄abΛΛΛ zocai b̄ai arada diabarīa. Maļ b̄ērā m̄maa zebΛΛΛra waa jarra b̄aēa. M̄ ījā b̄Λra waa opichia b̄aēa. 36 BaribΛΛΛ m̄ra jarada quīrāca, m̄ra ne ununaca odada bārāba

* 6:30-31 Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15.

unusidamĩna ĩjãnaē panΛa. ³⁷ MΛ Zezaba mΛa dia bΛ ēberārãra mΛ ĩjãne zedĩa. MΛmaa zebΛdara mΛa āyã jΛretaēa. ³⁸ MΛra bajãneba zeē bΛa mΛa quĩrĩã bΛda oi carea. ĀtebΛrΛ zesĩa mΛ Diabuedaba quĩrĩã bΛda oi carea. ³⁹ MΛ Diabuedaba quĩrĩã bΛa idjĩa mΛa diadarãra ni aba bida aduaēda. Quĩrĩã bΛa naļ ewari jōnacarea mΛa jũma ādjirãra ľrēbabida. ⁴⁰ MΛ Zezaba wãrãda quĩrĩã bΛa ēberārãba mΛra idji Warrada cawadapeda ĩjãnida idji ume ewariza zocai beadamãrēã. MãwãbΛrΛ mΛa ādjirãra naļ ewari jōnacarea ľrēbabiya.-

⁴¹ Jesuba jarađoasia “bajãneba zedĩa paļra mΛa.” Maļ carea judiorã arima beaba idjidebemada biē bedeasidaa. ⁴² Nãwã jarasidaa:

-¿NaļgΛra Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa sida dadjirãba unubadaa. ¿Cãrē cãrēã idjira bajãneba zesiada a bΛ?-

⁴³ Mãwã panΛne Jesuba jarasia:

-Waa biē bedearãnada. ⁴⁴ Ni ababba poya mΛra ĩjãēa mΛ Zeza, mΛ Diabuedaba idjida mΛmaa eneēbΛrΛ. BaribΛrΛ mΛ Zezaba eneibΛrΛ naļ ewari jōnacarea maļ ēberãra mΛa ľrēbabiya ewariza zocai bamãrēã. ⁴⁵ Ācōrēneba bedeabadarã cartade nãwã jara bΛa: “ĀcōrēbΛrΛ jũmarãa jaradiaya.”† Mãwã bariduaba mΛ Zeza bedea ũrĩpeda idjideba cawapeda mΛ ĩjãne zeya.

⁴⁶ MaļgΛba jaraē bΛa ababba dadji Zezara unusida. Ababe mΛabΛrΛ Ācōrēra unubaria idjimaΛba zedĩa bērã. ⁴⁷ Wãrã arada mΛa jaraya: ēberãba mΛda ĩjãibΛrΛ Ācōrē ume ewariza zocai baida erobaya. ⁴⁸ MΛra paļ zocai bai araa.

† 6:45 Isaía 54:13.

49 Bārã drõã naēnabemarãba ējũã põãsa ewaraga ðalde maná co pananara ababe djico basía. Co pananamĩna beusidaa. 50 BaribΛΓΛ bariduaba naļ paļ bajãneba zedada coibΛΓΛ beuēa. 51 Paļ zocai ðai arara mļa. Bariduaba maļ paļda coibΛΓΛ ewariza zocai ðaya. Mļa dia ða paļra mļ djaraa. MaļgΛra mļa diaya ēberãrãba zocai ðai arada erobeaðamãrēã.-

52 Mãwã ðalde judiorã ãdjiduba quĩrũquĩrũ duanΛba jara duanesidaa:

-¿Sãwã idji djarada dadjirãa cobì?-

53 Maļne Jesuba jarasia:

-Wãrã arada mļa jaraya: bãrãba mļ djarada codaēbΛΓΛ, mļ oa sida doðaēbΛΓΛ, zocai ðai arada edaðaēa. 54-55 Mļ djarara cobada dji wãrã araa. Mļ oara dobada dji wãrã araa. Maļ bãrã mļ djara co ða, mļ oa do ðaba Ācõrē ume ewariza zocai ðaira eroðaa. Naļ ewari jõnacarea mļa maļ ēberãra ãrēbabiya.

56 Mļ djara co ða, mļ oa do ðara mļ ume ðaa idjaba mļra idji ume ðaa. 57 Mļ Zeza, mļ Di-abueðaba zocai ðaida diai carea eroðaa. Mļra idjideba zocai ðaa. Ara maļ quĩrãca mļ djara co ðaba mļneba zocai ðai arada eroðaa. 58 Mļra paļ bajãneba zeda dji araa. Bãrã drõã naēnabemarãba manãra cobadjidamĩna jũma beusidaa. BaribΛΓΛ mļra maná quĩrãca ðaēa. Naļ paļ co ðara ewariza zocai ðaya.-

59 Jesuba jũma maļgΛra Capernauļne jaradisia judiorã dji jΛrebada dede.

Jesu bedeaðeba Ācõrē ume ewariza zocai pananinebema

60 Mañ jaradia bΛ ũrĩsidade zocãrã Jesu ěpĕ beaba jarasidaa:

-Idjia jarađara zarea bΛa. ¿Caiba poya ĩjãĩ?-

61 Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirãra mãwã biĕ beđea panΛda. Mañ bĕrã jarasia:

-Mãa jaradiadara ¿bãrãmaa zarea bΛca?

62 Mãwã baibΛrΛ bãrãba ¿sãwã crĩchadi mñ, Nañ Djara Edadara ãtaa naĕna beđamaa wãbΛrΛda unusidara? 63 Ācõrĕ JaurebΛrΛ zocai bai arara diabaria. Nañ djaraba diacaa. Mãa bãrãa jaradia bΛra Ācõrĕ Jaureba zocai bai ara dia bΛđebemaa.

64 BaribΛrΛ ãcΛrΛ bãrãba wađibida mñ beđeara ĩjãnaĕ panΛa.-

Jesuba mãwã jarasia idjia naĕnaĕda cawa beđa bĕrã cairãba idji beđeara ĩjãnaĕda idjaba caibΛrΛ idjira jidabida.

65 Mañne Jesuba jarasia:

-Mañ carea mñ jarasia: mñ Zezaba ĕberãda mñmaa eneĕbΛrΛ, mañ ĕberãba poya mñra ĩjãĕa.-

66 Mañ carea zocãrã Jesu ěpĕ pananarãba idjira igarasidaa. Waa idji ume nĩbađaĕ basía. 67 Mañ bĕrã Jesuba idjia doce edadarãa jarasia:

-¿Bãrã sida wãbΛrΛđica?-

68 Simoñ Pedroba panusia:

-Dai Boro, daida ¿caimaa wãni? Aĕa bΛabΛrΛ dairãa jaradiabaria Ācõrĕ ume ewariza zocai beđamãrĕã. 69 Dairãba bΛ beđeara wãrãda ĩjã panΛa, idjaba dairãba wãrãda cawa panΛa bΛra Ācõrĕba diabueda jipa bΛda.-

70 Jesuba jarasia:

-Bārã doce panΛra mĭa edasia mĭ ume nĭbadamārẽã. BaribΛrΛ bārãnebemada aba diaurudea.-

⁷¹ Jesuba Juda, Simoĭ Iscariote warradebemada bedea basia. Idjia jĭrũare Jesura jidabisia idji ume nĭbabadarã doce panΛnebemamĩna.

7

Jesu djabarãba idji ĩjãnaẽ panana

¹ Mãwãnacarea Jesura Galilea druade pΛrrΛa nĭbasia. Judea druadaa wã quĩrĩãé basía judiorã bororãba idjira bea quĩrĩã panana bẽrã. ² Maĩne judiorã de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.* ³ Maĩ bẽrã Jesu djabarãba idjía jarasidaa:

-Biara bΛa bΛra Judeadaa wãida bΛ ěpẽ bea jãmabemarã biãa bΛa obarira ununamārẽã. ⁴ Trĭ bΛga ba quĩrĩã bΛba ne o bΛra mẽrã ocaa. BΛa ne ununacada o bΛ bẽrã ebuãa odua jũmarãba cawadamārẽã.-

⁵ Jesu djabarãba mãwã jarasidaa ãdjia biãa idjira Ācõrẽba diabuedada ĩjãnaẽ panΛ bẽrã. ⁶ Maĩne Jesuba ãdjía jarasia:

-Mĭ wãĩ ewarira wadibida jũéé bΛa baribΛrΛ bārãra baridua ewaride wãnida panΛa. ⁷ Naĩ ějũãnebemarãba bārãra quĩrãma panΛãa. MĭdrΛ quĩrãma panΛa, ãdjirãba cadjirua obadada mĭa ebuãa jara bΛ bẽrã. ⁸ Wãnadua maĩ ewari droma o panΛmaa. Mĭra wadi wãéa mĭ wãĩ ewarira jũéé bΛ bẽrã.-

⁹ Mãwã jarapeda Galilea druade besia.

---

* 7:2 Levitico 23:33-43.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panamaa Jesu wãna

¹⁰ Jesu djabarãra mañ ewari droma o panamaa wãsidaa. Mãwãnacarea Jesura wãsia. Baribara ebuða wãé basía ëberãrãba cawarãnamãrẽã.
¹¹ Judiorã bororãba idjira jara panasidaa. Adjirãba iwidibadjidaa:

-¿Jãñ Jesura sãma ba?-

¹² Mañne zocãrã arima duanba Jesudebemada iwidra beða duanasidaa. Abara jarabadjidaa: "Idjira ëberã biao," baribara dewararãba jarabadjidaa: "Mãwãéa; idjira sewaida ba." ¹³ Baribara judiorã bororãda waya panã bẽrã ni ababa Jesudebemada jigua beðeðaca basía.

¹⁴ Mañ ewari droma ësidra obada Jesura Açõrẽ de dromanaa wãpeda dajadaare jaradia besia.†
¹⁵ Mãwã baðe judiorã bororãba cawa crichaðe basía. Nãwã jigua jarasidaa:

-Ni ababa nañ ëberãa jaradiaðe baðamĩna ¿sãwã jãcua cawa ba?-

¹⁶ Mañne Jesuba ãdjia jarasia:

-Mãa jaradia bara mãreã, ãteba mã Diabueðadea. ¹⁷ Açõrẽba quĩrĩã baða bariduaba oi carea baba, mañ ëberãba ebuða cawaya ara mãdji crichaðeba beðeã baða. Ateba idjia cawaya mãa jaradia bara Açõrẽneda. ¹⁸ Bariduada ara idji crichaðeba beða baba mãwã o ba ëberãrãba idjidebemada bia beðeðamãrẽã. Baribara ababa quĩrĩã baba dewararãba idji

† 7:14 Mañ ewari dromara ocho ewari obadjidaa.

diabuedadebemada bia bedeadida, wārã bedeada jarabaria; sewa ocaa.

¹⁹ Moiseba Ācōrē leyra bārãa diasia. BaribΛΓΛ bārãba mañ leyra İjānacaa. Mañ careabΛΓΛ bārãba m̃ra bea quĩrĩã panΛa.-

²⁰ Mañne ēberãrãba iwidiſidaa:

-¿Caiba bΛra bea quĩrĩã bΛ? ¿Jai bΛ cacuađe bΛba m̃wã crĩchabi bΛca?-

²¹ Jesuba panusia:

-M̃ã ãnãũbada ewaride ne ununaca aba oda carea bārãba cawa crĩchadaē basía.‡ ²² BaribΛΓΛ bārã sida ãnãũbada ewaride ne obadaa. Umaquĩrã cacuara wēãgobadaa Moiseba bΛda quĩrãca. (Wārãda m̃wã odira Moisedeba zeē basía, ãtebΛΓΛ bārã drõã naēnabemaneba zesia.)§ ²³ Ācōrēba Moisea diađa ley İjã odi carea bārãba ãnãũbada ewaride biđa warra zaque cacuara wēãgobadaa. Mañda bārãra ¿cãrē cãrēã m̃ ume quĩrũ panΛ ãnãũbada ewaride ēberã biabiđa carea? ²⁴ Bārãba unu panΛ carea biē bedearãnadua, ãtebΛΓΛ wārã arada cawadapeda jipa bedeadadua.-

¿Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?

²⁵ Jesuba Jerusaleãne jaradia baside mañ puredemarãba jara panasidaa:

-¿Idjiēca beadi carea jΛΓΛ panΛra? ²⁶ AcΛdadua, idjira nama ebuda beđa bΛa. BaribΛΓΛ ni abalba idjía ni cãrē sida jaradaē panΛa. Mãẽteara dadjirã bororãba crĩcha panΛsicada idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.* ²⁷ BaribΛΓΛ dadjirãba cawa panΛa idjira sãmabemada. Ācōrēba ēdra edabari

‡ 7:21 Juañ 5:1-9. § 7:22 Genesi 17:10-27. * 7:26 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeađe bΛ bΛa “Crito.”

diai jarada zebΛΓΛde ni abaΛba cawadaēa idjira sāmaΛba zebΛΓΛda.-†

²⁸ Mañne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bΛde jīgua jarasia:

-Wārāda bārāba m̄ra unubadaa idjaba cawa panΛa sāma b̄abarida. BaribΛΓΛ m̄ra ara m̄djideba zeē bΛa, ātebΛΓΛ m̄ra ze bΛa wārā jarabarideba. Bārāba idjira cawadaē panΛa.

²⁹ M̄a idjira cawa bΛa idjideba zeda bēra. Idjia m̄ra diabuesia.-

³⁰ Mañ carea ādjirāba Jesura jida quīrīā panasidaa, baribΛΓΛ ni abaΛba jidadaē basīa idji ewarira jūēē bada bēra. ³¹ Mañne zocārāba idjira ijāsidaa. Ādjirāba jarasidaa:

-Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada zebΛΓΛde ¿nañ ēberāba o bΛ cāyābara ne ununaca wai bΛara bΛda oica?-

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

³² Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesudebemada iwidrΛa bedeā duanΛda. Mañ carea ādjirāba, sacerdote bororā biēa Ācōrē de dromanebema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidade wānamārēā. ³³ Māwā panΛne Jesuba ēberārāa jarasia:

-M̄ra bārā ume dārā baēa. Jāwā bapeda m̄ Dia-buedamaa wāya. ³⁴ Bārāba m̄ra jΛΓΛdia māwāmīna ununaēa. M̄ wābΛΓΛmaa bārāra poya wānaēa.-

³⁵ Mañ carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasidaa:

---

† **7:27** ΛCΛΓΛ judiorāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara ni abaΛba cawadaēda aba idjia Israel ēdrΛ edabΛΓΛdaa.

-¿Sãmaa wãi bẽrã dadjirãba idjira waa ununaẽ? ¿Griegorã druadaa wãica judiorã jãma beaa jaradiai carea? ³⁶ ¿Cãrẽ cãrẽã idjia mãwã jara ß: “Bãrãba mãra jΛrΛdia mãwãmĩna ununaẽa”? Idjaba ¿cãrẽã jara ß “mã wãbΛrΛmaa bãrãra poya wãnaẽa”?-

Baido zocai bai ara diabaridebema

³⁷ Mã ewari droma o panΛne dji jĩrũarebema ewarira dji dromaara ßasia. Jesura jĩrũarebema ewaride ãta nũmepeda jĩgua jarasia:

-Bariduada opichia ßΛbΛrΛ mãmaa zedua, mãlbe baido zocai bai araðebemada dodua. ³⁸ Æcõrẽ Bedeade jara ßΛa bariduaba mãda ijãibΛrΛ zocai bai arara idjideba do quĩrãca dewararãmaa wea jira beya ãdjia bida edaðamãrẽã.-‡

³⁹ Jesuba mãlgΛdeba cawabisia idji ijãbΛdaba Æcõrẽ Jaurera edaðida. Mã ewaride Æcõrẽ Jaurera wadi zeẽ ßasia Jesura wadibida bajãnaa wãé ßada bẽrã.

Ëberãrãba Jesudebema wariwaria bedeã duanana

⁴⁰ Mã bedeã ãrĩsideade arima duanΛrãba jarasidaa:

-Wãrãda naã ëberãra Æcõrẽneba bedeabari dji droma zeida ßadaa.-§

⁴¹ Idjaba ãcΛrΛba jarasidaa:

-Idjira Æcõrẽba ëdrΛ edabari diai jaradaa.-

BaribΛrΛ dewararãba jarasidaa:

-Mãwãéa. Æcõrẽba ëdrΛ edabari diai jaradara Galileadeba zeẽa. ⁴² ¿Æcõrẽ Bedeade jara ßΛẽca

‡ **7:38** Isaía 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1. § **7:40** Juaã 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19.

idjira Davideba zeida? ¿Davi puru Beleãneba zeẽca?-*

⁴³⁻⁴⁴ Mãwã Jesudebemada wariwaria bedeã duanΛne ãcΛrΛba idjira jida quĩrĩã panasiãaa, baribΛrΛ ni abaΛba jidadaẽ basía.

Judiorã bororãba Jesu ããnaẽ panana

⁴⁵ ãcõrẽ de dromanebema zarrarãra jẽda wãsidãa pariseorã, sacerdote bororã ume ãbaa duanΛmaa. BaribΛrΛ Jesura jidadaẽ basía. Maã bẽrã ãdjirãba zarrarãa iwidisidãa:

-¿Cãrẽ cãrẽã idjira enenaẽ basi?-

⁴⁶ Maãne zarrarãba panusidãa:

-Ni abaΛ ãberãda jãã ãberã bedeabari quĩrãca bedeacaa.-

⁴⁷ Maã carea pariseorãba jarasidãa:

-¿Mãẽteara idjia bãrã sida cũrũgasica? ⁴⁸ Dai pariseorãba, dewara dji droma ãea bida ni abaΛba idjira ããnaẽ panΛa. ⁴⁹ Idji ãã ãeaba ãcõrẽ leyra adua tabeaa. ãcõrẽba ãdjira cawa oya.-

⁵⁰ Maãne Nicodemoda ãdjirã ume basía. Idjira Jesumaa naẽna diamasi bedeade wã ãada basía.† MaãgΛba ãdjirãa jarasia:

⁵¹ -BaribΛrΛ ¿dadjirã leyba jara ãca baridua ãberãda cawa odida panΛda idji bedeã ãrĩni naẽna? ¿Idjia odada naãrã cawadida panãẽca?-

⁵² ãdjirãba panusidãa:

---

* **7:42** Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. Beleã. Miquea 5:2. † **7:50** Juaã 3:1-12.

-¿Māwāra bΛra Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio acΛbari badua. Mañne bΛa cawaya ni abaΛ Ācōrēneba bedeararida Galileadeba zeēda.-‡
 [⁵³ Māwā duananapeda jūmarāda ādji deza wābΛrΛsidaa. §

8

Wērā daunemana Jesumaa edepedada

¹ Mañbe Jesura Olivo eyadaa wāsia. ² Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia. Mama bΛde ēberārā zocārā idjima zesesidaa. Egode chūmepeda ādjirā jaradia besia.

³⁻⁴ Māwā duanΛne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida wērā daunema bΛ jidapedadada enesidaa. Mañ wērāra arima duanΛ ēsi bΛdapeda Jesua jarasidaa:

-Jaradiabari, nañ wērāra daiba jidasidaa abaΛ ume daunema bΛda. ⁵ Dadjirā leyde Moiseba nāwā bea wērārāda mōgaraba tabari beabisia.*
 ¿BΛmaarā bia bΛca māwā odida?-

⁶ Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawaya. Idjida biē jaradida crīchasiada. Mañne Jesura edaa barru chūmepeda idji jΛwa jīwīnība egorode bΛ besia. ⁷ BaribΛrΛ ādjirāba mīā sē iwidi panΛ bērā piradrΛpeda jarasia:

‡ **7:52** Pariseorāba āi jarasidaa. 2 Reye 14:25de jara bΛa Jonára Gat-heferdebemada. Mañ purura Nazare caita basia Galilea druade. § **7:53** Griego bedeade zocārā cartade versículo 7:53deba aba 8:11daa neēa. ΛcΛrΛ cartade Luca 21:38are odja bΛa.

* **8:5** Idjaba jara bΛa dji umaquīrā sida beuida bΛda. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22.

-Dji cadjirua ocaba nañ wērāra mōgaraba tabarida b̄Λa.-†

⁸ Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa b̄arru chūmepeda egorode b̄Λ besia. ⁹ Jesuba jaraða ūr̄isidade ara maλda aba aba wāb̄ΛΛ nūmesia.‡ Naārā drōārāda āyā wāsidaa. Maλbe cūdrarā sida wāb̄ΛΛsidaa. Jesura maλ wērā ume iduba besia. ¹⁰ Jesu āta nūmeb̄ΛΛde wērāra iduba nūm̄Λda unusia. § Maλbe iwidiisia:

-B̄Λ biē jara duananara ¿sāma pan̄Λ?* ¿Caiba b̄Λra biē b̄Λi?-

¹¹ Wērāba panusia:

-Ni abaΛba, m̄λ Boro.-

Jesuba jarasia:

-Māa bida b̄Λra biē b̄Λēa. Wādua, barib̄ΛΛ waa cadjiruara orādua.-]

Jesu nañ ējūānebemarā itea ānaa

¹² Māwānacarea Jesuba ēberārāa wayacusa jarasia:

-Māra nañ ējūānebemarā itea ānaa quīrāca b̄Λa. Bariduaba m̄λda ēpēib̄ΛΛ pāīmane nībaēa, āteb̄ΛΛ ānaane b̄Λ bērā zocai b̄Λi arada erobaya.-

¹³ Maλne pariseorāba Jesua jarasidaa:

-B̄Λa ara b̄Λdjidebemada bedeā b̄Λ bērā maλba jaraē b̄Λa b̄Λa jara b̄Λra wārāda.-

¹⁴ Jesuba jarasia:

-Ara m̄λdjidebemada bedeā b̄Λmīna m̄λa jara b̄Λra wārā araa. Māa cawa b̄Λa m̄λra sāmaΛba

† **8:7** Deuteronomio 17:6-7. ‡ **8:9** Griego bedeade āc̄ΛΛΛ cartade nañ sida b̄Λ b̄Λa: “Ādji sode cawa panasidaa jipaē beada.” § **8:10** Wērā iduba nūm̄Λda unusia. Griego bedeade āc̄ΛΛΛ cartade maλra neēa. * **8:10** B̄Λ biē jara duananara. Griego bedeade āc̄ΛΛΛ cartade maλra neēa.

zesida idjaba sãmaa waya wãida. BaribΛΓΛ bārãba maŕra adua panΛa.† 15 Bārãba naŕ ějũãnebema crĩchadeba mŕra acΛ panΛa. Mŕa ni abaΛda mãwã acΛcaa. 16 Mŕa djārã sãwã beada acΛpeda jaraibΛΓΛ, mŕa jara bΛra wārã araa, mŕdubaΛba mãwã jaraĕ bΛ bĕrã. ĀtebΛΓΛ mŕ Zeza, mŕ Diabuedaba mŕ ume mãwã jara bΛa. 17 Bārã leyde jara bΛa ěberã umĕba abari bedeada jaradibΛΓΛ ādjia jara panΛra wārãda.‡ 18 Ara maŕ quĩrãca ara mŕdjidebemada beĕea bΛa, idjaba mŕ Zeza, mŕ Diabuedara mŕare beĕea bΛa.-

19 Maŕne ādjirãba Jesua iwĩdisidaa:

-Mãĕteara bΛ Zezara ¿sãma bΛ?-

Jesuba panusia:

-Bārãba mŕra adua panΛa idjaba mŕ Zeza sida adua panΛa. Bārãba mŕda wārãda cawabΛdabara, mŕ Zeza sida cawacasidaa.-

20 Jesuba Ācõrĕ de droma dajada, parata Ācõrĕa diabadama jaradia baside jũma maŕgΛra jarasia. BaribΛΓΛ ni abaΛba idjira jidadaĕ basia idji ewarira wadi jũĕĕ baĕa bĕrã.

Mŕ wãbΛΓΛmaa bārãra poya wãnaĕa

21 Maŕbe Jesuba jarasia:

-Mŕra wãya. Wãnacarea bārãba mŕra jΛΓΛdia baribΛΓΛ ununaĕa. Bārãba mŕda ĩjãnaĕ bĕrã cad-jiruaĕe beudia. Wārãda mŕ wãbΛΓΛmaa bārãra poya wãnaĕa.-

22 Maŕ bĕrã judiorã bororãda ādjiduba beĕea du-anasidaa:

-Mãĕteara ¿iduba beuica? ¿Idjia maŕ carea jara bΛca: “Mŕ wãbΛΓΛmaa bārãra poya wãnaĕa”?-

† 8:14 JuaĀ 7:27-29. ‡ 8:17 Deuteronomio 17:6; 19:15.

23 Mañne Jesuba jarasia:

–Bārāra nañ ějũānebemaa baribΛΓΛ młra bajānebemaa. Młra nañ ějũānebemaěa. 24 Mañ carea mła jarasia bārāra cadjiruade beudida. Bārāba Młra Młda ĩjānaě bĕrā cadjiruade beudia.–
§

25 Mañ carea ādjirāba iwidiſidaa:

–¿BΛra cai?–

Jesuba panusia:

–DārābΛΓΛΛ mła bārāa jara bΛda.* 26 Mła ne zocārāneba bārāra bedeade beada aida bΛa. BaribΛΓΛ mł DiabuedabΛΓΛ cawa bΛa. Idji bedeara wārā araa. Mła idjideba ũrĭ bΛda nañ ějũānebemarāa jarabaria.–

27 BaribΛΓΛ ādjirāba cawadaě basía Jesuba idji Zezadebemada beěa bΛda. 28 Mañ carea idjia jarasia:

–Bārāba mł, Nañ Djara Edadara crude cachibΛdade cawadia Młra Młda. Cawadia mła ni maārĭ bida ara młdjia quĭrĭā bΛ quĭrĭca oca basida. Idjaba cawadia młra beěa basida mł Zezaba jaradiada quĭrĭca. 29 Mł Diabuedara mł ume bΛa. Mł Zezaba młduba amecaa mła ewariza idjia quĭrĭā bΛda o babari bĕrā.–

30 Jesuba maġgΛěebema beěa baside zocārāba idjira ĩjāsidaa.

Abrahañ warrarā dji ara

31 Mañbe Jesuba judiorā idji ĩjābΛdarāa jarasia:

§ 8:24 Młra Młda. MaġgΛěeba Jesuba jara basia idjira Ācōrĕda. Exodo 3:13-14. * 8:25 DārābΛΓΛΛ mła bārāa jara bΛda. Griego bedeade małra ebuda bΛěa. ΛcΛΓΛmaarā jara bΛa: “Mła bārāa ĩcārĕda cawa jaraida bΛ?” wa “Młra ĩcārĕ cārĕā bārā ume beěaيدا bΛ?”

-Bārāba m̄l beḏeada ĩjā pananibΛΛ, wārāda m̄l ume n̄babadarāda beḏia. ³² M̄lneba bārāba Ācōrēra wārāda cawāḏia. Maḗba bārāra djārā nezoca beḏada ēdrΛ bΛya.-

³³ Ādjirāba jarasidaa:

-BaribΛΛ dairāra Abrahaḗneba yōpeḏada bērā djārā nezocarāéa. ¿Sāwā bΛa dairāra ēdrΛ bΛyaḏa a bΛ?-

³⁴ Jesuba panusia:

-Wārā arada m̄la jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarāa. ³⁵ Nezocara idji boro ēberārāéa, baribΛΛ dji boro warrara idji zeza ume ewariza b̄baria.† ³⁶ Maḗ bērā Ācōrē Warraba bārāra nezoca beḏada ēdrΛ bΛibΛΛ, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beḏia. ³⁷ M̄la cawa bΛa bārāra Abrahaḗneba yōpeḏada, baribΛΛ bārāba m̄ra bea quĩrā panΛa m̄l beḏeara ĩjānaē panΛ bērā. ³⁸ M̄la jara bΛa jūma m̄l Zezaba m̄la jaradiḏada. Maḗne bārāba ĩjā o panΛa bārā zezadeba ũrĩpeḏada.-

³⁹ Ādjirāba panusidaa:

-Dai drōāenabema zezara Abrahaḗa.-

BaribΛΛ Jesuba jarasia:

-Bārāra Abrahaḗ warrarā dji ara baḏabara idjia oḏa quĩrāca ocasidaa. ⁴⁰ M̄la bārāra wārā beḏeada jara bΛa Ācōrēba m̄la cawabida quĩrāca. M̄wāmīna bārāba m̄ra bea quĩrā panΛa. ¿Abrahaḗba m̄wā osica? ⁴¹ Bārāba bādji zezaba obari quĩrāca obadaa.-

Maḗne ādjirāba jarasidaa:

† 8:35 Genesi 21:9-13.

-¡Baribara dairāra wērā deu baba todaēa!
Dairāba Zezada ababe eropana. Idjira Ācōrēa.-

⁴² Jesuba jarasia:

-Ācōrēda bārā Zezabara, bārāba māra wārāda quīrīācasidaa, Ācōrēneba zepeda nama bā bēra. Māra ara mādjidēba zeē basía. Idjiabara diabuesia. ⁴³ Māa jara bāra ¿sāwāērā bārāba cawadaē panā? Bārāba cawadaē panāa, mā bedeada ūrī quīrīānaca bēra. ⁴⁴ Bārā zezara diaurua. Maā bēra idjia quīrīā bādra bārāba o quīrīā panāa. Idjira naārēdaaba mīā beabaria. Wārāneba bacaa idjaba wārā bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida bā bēra idjaba sewa zeza bēra. ⁴⁵ Māa wārā bedeada jara bāa. Maā bēra bārāba mā bedeara ijānaca. ⁴⁶ Māa cadjiruada o bābāra ¿cārē cadjiruada o bā? ¿Cai bārānebemaba poya jarai? Māa wārā bedeada jara bābāra, ¿cārē cārēā mā bedeara ijānaē panā? ⁴⁷ Ācōrē ijā bāba idji bedeara ijā obaria baribara bārāra Ācōrē warrarāē bēra idji bedeara ijā odacaa.-

Abrahañ bai naēna Māra Māa

⁴⁸ Maābe judiorāba Jesua jarasidaa:

-Bāra Samariadebemada jāwā tabāa idjaba jai bara bāa. ¿Dairāba aride jara panāēca?-

⁴⁹ Maāne Jesuba jarasia:

-Māra jai neē bāa. Mā Zezadebemada bia bedeabaria. Baribara bārāba mānebemada bia bedeadacaa. ⁵⁰ Māa jaraē bāa ēberārāba mānebemada bia bedeadamārēā. Baribara abaaba quīrīā bāa ēberārāba mānebemada bia bedeada. Idjiabara cawa obaria. ⁵¹ Wārā arada māa jaraya, mā bedea ijā o bāra beuca baya.-

⁵² Mañne judiorãba Jesua jarasidaa:

-IdibΛΓΛ dairãba cawabΛdaa bΛra jai bara bΛda. Abrahañra beusia. Jũma Ācõrẽneba bedeabadarã sida beusidaa, baribΛΓΛ bΛa jara bΛa: “Mñ bedeã ãjã o bΛra beuca baya.” ⁵³ Mãwãra çbΛra dai drõã naẽnabema Abrahañ cãyãbara dji dromaara bΛca? Idjira beusia, idjaba jũma Ācõrẽneba bedeabadarã sida beusidaa. BΛra çcaida crĩcha bΛ?-

⁵⁴ Jesuba panusia:

-Ara mãdjidebemada bia bedeabΛΓΛ mañba jaraẽ bΛa mñra dji biada. BaribΛΓΛ mñ Zẽzaba mñnebemada bia bedeã bΛa. Bãrãba idjira bãrã Ācõrẽana a panΛa. ⁵⁵ BaribΛΓΛ idjira adua panΛa. Mañne mñã idjira cawa bΛa. Idjida adua bΛada adabara mñra bãrã quĩrãca sewaida baciasia. BaribΛΓΛ mñã idjira cawa bΛ bãrã idji bedeada ãjã o bΛa. ⁵⁶ Bãrã drõã naẽnabema Abrahañra bΛsridasia mñ nañ ãjũãnaa zebΛrΛ ewarira unuida cawa baãda bãrã. Wãrãda unupeda bio bΛsrida besia.-

⁵⁷ Mañne judiorãba Jesua jarasidaa:

-BΛra wadibida cincuenta poa bΛẽa. çSãwã bΛa Abrahañra unusiada a bΛ?-

⁵⁸ Jesuba panusia:

-Mñã wãrã arada jaraya: Abrahañ bai naẽnabba Mñra Mñã.-‡

⁵⁹ Jesuba mãwã jarada carea judiorãba mõgarada edasidaa idji tabari beadi carea.§ BaribΛΓΛ Jesura mĩrũpeda Ācõrẽ de dajadabemada ãyã wãsia.*

‡ **8:58** Exodo 3:13-14. § **8:59** Levitico 24:14. * **8:59** Griego bedeade ãcΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “Jesura ara ãdji daide necai ãdra wãsia.”

9

Jesuba ēberā dauberrea topedada biabida

¹ WābΛrΛde Jesuba unusia ēberā dauberrea topedadada. ² Maļne Jesu ume nībabadarāba iwidišidāa:

–Jaradiabari, ģcaiba cadjirua odadeba naļ ēberāra jāwā dauberrea tošida? ģIdji djibarirāba cadjirua opedadadeba, wa idjia cadjirua odadeba?–

³ Jesuba panusia:

–Cadjirua opedadadeba jāwā todaē basia. Idjira dauberrea tošidāa idjideba Ācōrēba ne obΛrΛda jūmarāba ununamārēā. ⁴ Maļ bērā wadi āsa bΛde eđa mļ Diabuedaba obi bΛra mļa oida bΛa. Queudacarea ni abaΛda poya trajadacaa. ⁵ BaribΛrΛ naļ ējūāne bΛde mļra ēberārā itea ļnaa quīrāca bΛa ādjirāba sāwā nībadida cawadamārēā.–

⁶ Māwā jarapeda Jesura egorode idotasia. Maļba egorora susua osia. Maļ egoro susuaba dji dauberrea bΛ dauza pΛrΛsia. ⁷ Maļbe Jesuba idjia jarasia:

–Cuibada Siloe abadamaa sΛgΛde wādua.– (Maļ trļba jara bΛa “diabueda.”)*

Ara maļda dauberrea bΛra wāpeda idji daura sΛgΛpeda unu besia. Maļbe diguidāa wāšia. ⁸ Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea bΛ unpedadaba jara duanasidāa:

–ģNaļgΛēca ode chūmepeda ne iwidi babadara?–

⁹ ΛcΛrΛba idjīada asidāa. Dewararāba idji quīrāca bΛmīna idjiēana asidāa. BaribΛrΛ dji dauberrea badaba jarasia:

* **9:7** Genesi 49:10; Isaia 8:5-8.

-Wārāda mĀa.-

¹⁰ MaĀne idjĭa iwĭdisĭdaa:

-¿Sāwā bĀa unu besĭ?-

¹¹ Idjĭa panusia:

-Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeĭa mĀ dauza pĀrĀsia. MaĀbe idjĭa jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa sĀgĀde wādua.” Wāpeĭa mĀ dau sĀgĀbĀrĀde unu besĭa.-

¹² MaĀne ādjirāba iwĭdisĭdaa:

-MaĀgĀ ēberāra ¿sāma bĀ?-

Idjĭa panusia:

-MĀa adua bĀa.-

Pariseorāba dauberrea badaa bio iwĭdipedada

¹³⁻¹⁴ Jesuba egoro susua opeĭa dauberrea bĀ biabiĭa ewarira Ānāūbada ewari basĭa. MaĀ carea dauberrea baĭara ĀcĀrĀba pariseorāmaa edesĭdaa. ¹⁵ MaĀbe pariseorā biĭa mĀ ēberāa iwĭdisĭdaa sāwābĀrĀ unu besĭda. MaĀne idjĭa jarasia:

-Idjĭa egoroda susua opeĭa mĀ dauza pĀrĀsia. MaĀbe mĀa baidode sĀgĀbĀrĀde unu besĭa.-

¹⁶ ĀcĀrĀ pariseorāba jarasĭdaa:

-MaĀ ēberāra Ācōrēneba zeē bĀa, Ānāūbada ewarĭda wayaca bērā.-

BarĭbĀrĀ dewararāba jarasĭdaa:

-¿Sāwā cadjĭrua obari ēberāba mĀ ne ununacada poya osĭ?-

Māwā wariwaria bedea duanasĭdaa. ¹⁷ Māwā duananapeĭa wayacusa dji dauberrea baĭaa iwĭdisĭdaa:

-MaĀ ēberā, bĀ dau biabiĭara bĀmaarā ¿caida māwā bĀ?

Dauberrea baĭaba panusia:

-Māmaara idjira Ācōrēneba bedeabaria.-

¹⁸ Judiorā dji bororāba ijānaē panasidaa maā ēberāra naēna dauberrea basida. Maā carea idji djibarirāda trābisidaa. ¹⁹ Maābe ādjia iwidisidaa:

-¿Naāgāra bārā warra dauberrea topedadaca? ¿Sāwā idira idjia unu bā?-

²⁰ Ādjia panusidaa:

-Daiba cawa panā naāgāra dai warra dauberrea topedadada. ²¹ Baribāra adua panā sāwā idira unu besida, idjaba adua panā caiba idjira biabisida. Idjira drōā bēra idjia iwidadua.-

²² Idji djibarirāba māwā jarasidaa judiorā bororāra waya panā bēra. Wārāda maā judiorāba jaradoasidaa ēberārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaada acara panāda. Abāba māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretadiada asidaa. ²³ Maā carea djibarirāba jarasidaa: “Idjira drōā bēra idjia iwidadua.”

²⁴ Maā bēra judiorā bororāba dauberrea badara wayacusa trānapeda jarasidaa:

-Ācōrē quīrāpita daia wārā bedeadeba jāā ēberānebemada jaradua.† Dairāba cawa panā idjira cadjirua obarida.-

²⁵ Dauberrea badaba jarasia:

-Mā adua bā idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa bā māra dauberrea basida baribāra idira unu bāda.-

²⁶ Maāne ādjirāba wayacusa idjia iwidisidaa:

-Idjia ¿sāwā osi? ¿Cārēda osi bā dau biabi carea?-

† 9:24 Griego bedeade bā bāa: “Ācōrēa bia bedeadua.”

27 Idjia panusia:

-Mā bārāa jarasia baribΛrΛ ĩjā quĩrĩānaē basía. Maāda ¿cārē cārēā wayacusa ũrĩ quĩrĩā panΛ? ¿Bārā sida idji ume nĩba quĩrĩā panΛca?-

28 Mañ carea ādjirāba idjira nāwā quēāsidaa:

-BΛdrΛ jāļ ēberā ume nĩa, baribΛrΛ dairāra Moise leydeba nĩbabadaa. 29 Dairāba cawa panΛa Ācōrēba Moisea bedesida,‡ baribΛrΛ jāļ ēberāra sāmabemada adua panΛa.-

30 Mañne dauberrea badaba jarasia:

-¿Sāwāērā bārāba jara panΛ adua panΛda idjira sāmabemada? ¿Idjia mļ daura biabiē basica?

31 Dadjirāba cawa panΛa cadjirua obadaba iwidibΛdara Ācōrēba bia ũrĩcada. Mañ awara cawa panΛa bariduaba Ācōrēda waya bΛbΛrΛ idjaba idjia quĩrĩā bΛda o bΛbΛrΛ, maļgΛba iwidibΛrΛra Ācōrēba bia ũrĩbarida.§ 32 Naārā edaΛba aba idibema ewaridaa ¿bārāba ũrĩbadjidaca ēberā dauberrea todada biabibΛdada? 33 Naļ ēberāda Ācōrēneba zedaēbara ni cārē sida poya oē bacasia.-

34 Mañne pariseorāba idjira quēāsidaa:

-BΛ topedadadeba ļtaa cadjirua obaria. ¿Sāwā dairāa ne jaradii?-

Mañ carea idjira judiorā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛretasidaa.

Dji wārāda dauberrea bea

35 Jesuba ũrĩsia dauberrea badara āyā jΛretasidada. Mañ carea idjira jΛrΛde wāsia. Unupeða iwidisia:

---

‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29.

-¿BΛa Nañ Djara Edadara wārāda ñjã bΛca?-*

³⁶ Idjia jarasia:

-MΛ boro, jaradua idjira caida mΛa wārāda ñjã carea.-

³⁷ Jesuba panusia:

-BΛa idjira unu bΛa. MΛ, bΛ ume bedea bΛda idjía.-

³⁸ Ara maΛda Jesu quĩrāpita chĩrāborode cobepeda jarasia:

-MΛ Boro, mΛa ñjã bΛa.-

³⁹ Mañne Jesuba jarasia:

-MΛra nañ ějũānaa zesia ěberārã cawa oi carea. Māwā dji dauberrea ðea quĩrāca ðeaba ununia idjaba dji unu panΛana a panΛra dauberrea ðea quĩrāca panenia.-

⁴⁰ ΛcΛrΛ pariseorã Jesu caita duanΛba mañ bedea ũrĩsidade iwĩdisidaa:

-BΛa ¿cārē cārēã māwā jara bΛ? ¿Dairāra dauberrea ðeaca?-

⁴¹ Jesuba panusia:

-Bārāda wārāda dauberrea ðeðabara, cadjirua obada carea bedede pananaē bacasia. BaribΛrΛ bārāba unu panΛana a panΛ bēã bedede panΛa.-

10

Oveja wagabari dji bia

¹ Mañ ewaride Jesuba jarasia:

-MΛa wārã arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wābadade eda wāébΛrΛ, ātebΛrΛ āyā areba eda wāibΛrΛ, mañgΛba ovejara drΛabaria idjaba biē obaria. ² BaribΛrΛ dji corrade eda wābadama

* **9:35** Nañ Djara Edada. Griego bedede ΛcΛrΛ cartade bΛ bΛa “Ācōrē Warra.”

eda wābaridrΛ oveja wagabari araa. ³ Mañ iteabarΛ corra wagabariba dji eda wābadara ewabaria. Ovejaba ādji wagabari bedeara cawa panΛ. Ādjiza tr̄cuapeda dajadaa edebaria.* ⁴ Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caidu wābadaa idji bedeara cawa panΛ bērā. ⁵ BaribΛΛ ādjia ununacara ēpēnacao, ātebarΛ mīrūbadaa idji bedeeda adua panΛ bērā.–

⁶ Jesura ne jara bΛdeba māwā bedeasia baribΛΛ judiorāba cawadaē basía cārēda jara bΛda. ⁷ Mañ bērā Jesuba nāwā jarasia:

–Mā wārā arada jaraya, oveja eda wābadara m̄ā. ⁸ M̄ zeī naēna zocārā ne drΛabadarā quīrāca zebadjidaa idjaba purura biē obadjidaa. BaribΛΛ ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba ĩjānaē basía.†

⁹ Eda wābadara m̄ā. M̄neba eda wābarΛ minijīchiadebemada ēdraya. Bio necai baya idjia neē bΛra Ācōrēba jūma diai bērā.‡ ¹⁰ Ne drΛabarira zebaria oveja drΛai carea, beai carea idjaba aduabi carea. BaribΛΛ m̄ra zesia ēberārāba zocai bai arada aduba eroḃeadamārēā.

¹¹ M̄ra oveja wagabari dji bīaa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida bΛa. ¹² BaribΛΛ abaΛba parata carea ovejada waga baibarΛ, usa cadrΛa zebΛrΛde ovejara amecuapeda mīrū wāya. Ovejara idjideē bērā wārāda wagacaa. Mañne usa cadrΛaba oveja aba ca edabarΛde dewararāda jārāzoabadaa. ¹³ Mañ ēberāra mīrū wābaria ababe

* **10:3** Ezequiel 34:11-31. † **10:8** Ācōrē ēpē beaba. Griego bedeede bΛ bΛa “ovejaba.” ‡ **10:9** Griego bedeede nāwā bΛ bΛa: “Idjira eda wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya.”

parata careabΛrΛ ovejara wagabari bērā. Idjia oveja bia pananamārēã crīchacaa.

¹⁴ Māra oveja wagabari dji bīaa. Mādjiderāra cawa bΛa oveja wagabariba idji oveja cawa bΛ quīrāca. Idjaba māreba māra cawa panΛa. ¹⁵ Ara mā quīrāca mΛ Zezaba māra cawa bΛa idjaba mā mΛ Zezara cawa bΛa. Māra mādji oveja carea beuida bΛa. ¹⁶ Māa erobΛa dewara oveja naļ corrade beaēda. § Maļgarā sīda māa eda eneya. Ādjirāba mΛ bedeara ĩjānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Maļne ādjirā wagabarira aba baya.

¹⁷ Mā Zezaba māra quīrā bΛa, ara mādji idu beabi bērā. Maļbe wayacusa zocai beya. ¹⁸ Māa iduaribiēbΛrΛ ni abaΛba māra poya beadaēa, baribΛrΛ māra beuya māwā quīrā bΛ bērā. Māra beupeda poya ĩrēbaya. Mā Zezaba māa māwā obisia.–

¹⁹ Maļ bedea ũrībΛdade judiorāra wayacusa wariwaria bedea duanasīdaa. ²⁰ Zocārāba jarasīdaa:

–Jāļ ēberāra jai bara bΛa. Idjira quīrāé bΛa. ¿Cārē cārēã idji bedea ũrīni?–

²¹ BaribΛrΛ dewararāba jarasīdaa:

–Idjia jara bΛra jai bara bΛ bedeaēa. ¿Jaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

²² Maļ ewarīde judiorāba Jerusaleļne ewari dromada o panasīdaa. Ādjirāba quīrāneba panasīdaa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē

---

§ **10:16** Māa erobΛa dewara oveja naļ corrade beaēda. Maļ bedeaēba Jesuba jara bΛsia judiorāé bīda idjīda ĩjānia.

badada waya bia bΛpedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara bΛ jedecode obadjidaa.*

²³ Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca bΛ edaare Jesura nībasia. Idji nībadama Salomoñ abadaa. ²⁴ Māwā bΛde ḶCΛΓΛ judiorāba Jesura auđu jūrā edadapeda iwidisidaa:

-Aba ḶsāḶbe bΛa dairā crīchara cawaē pe erobai? BΛda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraḶabΛrΛ, dairāa ebuda jaradua.-

²⁵ Jesuba panusia:

-Mā bārāa jarasia baribΛrΛ Ḷjānaē duanΛa. Jūma mΛ Zeza trḶneba o bΛba mḶnebemada ebuda cawabi bΛa. ²⁶ BaribΛrΛ bārāba Ḷjānaca, mΛ ovejarāē bēra. ²⁷ MΛ ovejarāba mΛ bedeara cawa panΛa. Mā ādjirāra cawa bΛa. Mañ bēra ādjirāba mḶra ēpēbadaa. ²⁸ Mā ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai baida dia bΛa. Mañ carea ādjirāra aduāḶaēa idjaba ni abΛba ādjirāra mΛ jΛwadebemada poya jāriḶnaēa. ²⁹ MΛ Zezaba ādjirāra mḶa diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara bΛa.† Ni abΛba ādjirāra mΛ Zeza jΛwadebemada poya jāriḶnaēa. ³⁰ MḶra mΛ Zeza ume abarida māwā bΛa.-

³¹ Mañ carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beḶi carea.

³² Mañne Jesuba jarasia:

---

* **10:22** Judiorāba mañ ewari Janucá abadada poa zebΛrΛza obadaa diciembre jedecode. Quirānebabadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia bΛḶada. MaḶgara māwāsia poa 164de Jesu toḶi naēna. Mañ naēna griego Antioco Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē bΛasia. † **10:29** MaḶra griego bedeaḶe ebuda bΛēa. ḶCΛΓΛmaarā nāwā jara bΛa: “MΛ Zezaba mḶa diaḶara ne jūma cāyābara dji dromaara bΛa.”

-Mā Zezadeba ne zocārā biada bārāa unubisia. ¿SālgΛ ne bia oda carea māra mōgaraba tabari beadi?-

³³ Judiorāba panusidaa:

-Dairāba bΛra mōgaraba tabaridaēa ne bia o bΛ carea, ātebΛrΛ tabaridīa bΛ naļ djarade bΛba ara bΛdjida Ācōrēana a bΛ carea. Maļba bΛa Ācōrēra biē jara bΛa.-‡

³⁴ Jesuba jarasia:

-Bārā leyde nāwā bΛ bΛa: “Mā jarasia bārāra ācōrērāda.”§ ³⁵ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē Bedeara ewariza wārāda. Ācōrēba maļ ēberārāa bedeaside jarasia: “Bārāra ācōrērāa.” ³⁶ Maļne mā ababe idji Warraada a bΛa Ācōrēba mΛra ara idji itea bΛda bēra idjaba naļ ējūānaa diabueda bēra. ¿Bārāba maļ carea jara panΛca mā idjidebemada biē bedeasida? ³⁷ Mā Zezaba o bΛda mā oē bΛbΛrΛ, mā bedeara ijārānada. ³⁸ BaribΛrΛ idjia o bΛda mā o bΛbΛrΛ, mā jara bΛ carea bārāba ijānaē panΛmīna mā o bΛ carea ijānada. Māwā bārāba wārāda cawadīa mā Zezara mā ume bΛda idjaba mΛra mā Zeza ume bΛda.-

³⁹ Maļne ādjirāba wayacusa Jesura jida quīrāa panasidaa, baribΛrΛ ēdrΛ wāsia.

⁴⁰ Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaļ do quīrārā wāsia Borocuebari Juaļba naārā ēberārā borocue badamaa.* Jesura mama besia. ⁴¹ Māwā bΛde zocārā ēberārāda idjimaā wābadjidaa. Āduba nāwā jarabadjidaa:

-Juaļba ne ununacada oē basía baribΛrΛ jūma idjia naļ Jesudebema jarađara wārā araa.-

‡ 10:33 Levitico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6. * 10:40 Juaļ 1:28.

42 Mama zocārāba Jesura ĩjāsidaa.

11

Lazaro jaidada

1-2 Mañ ewaride ēberā Lazaro abadada jũācāyā nūmasia. Mañ Lazarora Betaniane bema basía. Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. MaḷgΛ Mariaba dadjirā Boro ĩrũne querada weapeda idji budaba pōāsa jareda basía.* 3 Mañne Lazaro djabawērārāba Jesua bedeada diabuesidaa:

–Dai Boro, bΛ dji biara jũācāyā nūmΛa.–

4 Mañ bedeā ũrĩside Jesuba jarasia:

–Lazarora beuēa, baribΛgΛ jũācāyā nūmΛa ēberārāba cawađamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.–

5 Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quĩrĩā basia. 6 BaribΛgΛ Lazaro bio jũācāyā bΛda cawađacarea wađi ewari umé besia idji bađama.

7 Māwānacarea idji ume nĩbabadarāa nāwā jarasia:

–WānadrΛ wayacusa Judeadaa.–

8 Mañ bērā idji ume nĩbabadarāba jarasidaa:

–Jaradiabari, dārēē bΛa Judeadebemarāba bΛra mōgaraba tabari bea quĩrĩā pananada. ¿BΛra wayacusa jāmaa wāica?–

9 Jesuba jarasia:

–¿Ewarira doce hora bΛēca? Āsa nĩra tenedrΛcaa, idjia ḷnaa nañ ējũāne bΛda unu bΛ bērā. 10 BaribΛgΛ diamasi nĩra tenedrΛbaria, ḷnaa neē bΛ bērā.–

11 Māwā jaradacarea Jesuba jarasia:

---

* 11:1-2 Juaḷ 12:3.

–Dadjirã dji bia Lazarora cãĩ ʙΛΛ baribΛΓΛ mΛã idjira λ̄rλ̄mane wãya.–

¹² Mañne Jesu ume nĩbabadarãba idjía jarasidaa:

–Dai Boro, idjira cãĩ ʙΛʙΛΓΛ biabΛΓΛ.–

¹³ Jesuba mañ jaradadeba Lazaro beudadebemada bedeã ʙasia, baribΛΓΛ idji ume nĩbabadarãba crĩchasia Lazaro cãĩ ʙΛdebebemada bedeã ʙΛda. ¹⁴ Mañbe Jesuba ebuda jarasia:

–Lazarora jaidasia. ¹⁵ Arima baðae bẽrã mλra ʙΛsrĩda ʙΛ mañneba bãrãba mλra biara ijãni bẽrã. Waya idjimaã wãnadrΛ.–

¹⁶ Mañne Tomá, Mĩguiso abadada ʙasia.† MañgΛba Jesu ume nĩbabadarã waabemarãa jarasia:

–Judeadaã wãnadrΛ dadjirã sida beadamãrẽã.–

Beudarã Jesuba λ̄rẽbabiðebema

¹⁷ Betania puruðe jũẽside Jesuba cawasia Lazaro tΛbaripeðadara ewari quĩmãrẽ ʙΛda. ¹⁸ Betaniara Jerusaleñneba mãcua tΛmΛẽ ʙasia.‡ ¹⁹ Mañ bẽrã zocãrã judiorãda zesidaã Marta, Maria sobiabiðe ãdji djaba jaidada carea. ²⁰ Mãwã panΛne Martaba cawasia Jesura jũẽbΛΓΛda. Ara mañda idji audiabaride wãsia. Mañne Mariara diguida ʙesia. ²¹ Martaba Jesu unuside idjía jarasia:

–Mã Boro, ʙΛda nama baðabara mλ djabara jaidae bacasia. ²² BaribΛΓΛ mΛã cawa ʙΛã jũma ʙΛã ãcõrẽã iwidibΛΓΛra idjia oida.–

²³ Jesuba idjía jarasia:

–ʙΛ djabara λ̄rẽbaya.–

† **11:16** Mĩguiso. Griego trλ Dídimoba jara ʙΛã mĩguisoda. ‡ **11:18** TΛmΛẽ ʙasia. Griego beðeade ʙΛ ʙΛã “quince estadia.” Mañra kilómetro ùbeaca ʙΛã.

24 Mañne Martaba jarasia:

–Mãe, mļa cawa bΛa idjira jĩrũarebema ewaride ãrẽbaida beudarã ãrẽbabΛdae.–Š

25 Jesuba jarasia:

–MãdrΛ beudarã ãrẽbabibaria idjaba zocai bai diabaria. Bariduaba mñda ãjãibΛrΛ, nañ djarade beubΛrΛ sida ewariza ãcõrẽ ume zocai baya. 26 Mñ ãjã bΛra mñneba zocai bΛ bẽrã ewariza zocai baya. ¿BΛa maãgara ãjã bΛca?–

27 Mañne Martaba panusia:

–Mãe mñ Boro, mļa ãjã bΛa bΛra ãcõrẽ Warrada, ãcõrẽba ãdrΛ edabari diai jarađada, nañ ãjũãne zeida bađada.–

Jesu Lazaro carea jĩãna

28 Mãwã jarađacarea Martara wãsia idji djabawẽrãmaa. Mañbe iwidrΛa jarasia:

–Dji Jaradiabarira nama bΛa. Idjia bΛa ne jara quĩrĩã bΛa.–

29 Mañ ãrĩpeda Mariara piradrΛpeda Jesu bΛmaa isabe wãsia. 30 Jesura purude eda wãé basia. Wadibida Martaba idji ununama basia.

31 Mañne judiorã Maria sobiabiđi carea idji diguidã panΛba unusidaa idjira isabe piradrΛpeda dajadaa wãbΛrΛda. Mañ carea idji caidũ wãbΛdaba jarasidaa:

–Idjira Lazaro tΛbaripedadamaa jĩãne wãbΛrΛa.–

32 Mariara Jesu bΛma jũeside ara idji unubΛrΛda idji jĩrũ caita barru cobesia. Mañne jarasia:

–Mñ Boro, bΛda nama bađabara, mñ djabara jaiđã bacasia.–

³³ Jesuba Maria jĩgua jĩ̃bΛrΛda idjaba judiorã idji ume zepedada sida jĩ̃bΛdada unuside ãdjirã carea bio sopua nũmepeda jĩgua ãgasia.* ³⁴ Maãbe iwidiisia:

–Idjira ¿sãma tΛbarisida?–

Ãdjirãba panusidaa:

–Dai Boro, acΛde wãna.–

³⁵ Jesura jĩ̃asia. ³⁶ Mãwã bΛde judiorã arima duanΛba jarasidaa:

–AcΛdadua idjia sãcua Lazarora quĩrĩã basida.–

³⁷ BaribΛrΛ ãcΛrΛ ãdjirãnebemaba jarasidaa:

–Dauberrea bΛ biabidaba ¿sãwãẽrã poya carebaẽ basi Lazaro beurãmãrẽã?–

Jesuba Lazaro ãrẽbabida

³⁸ Jesura wayacusa jĩgua ãgasia. Maãbe Lazaro tΛbaripedadama jũesia. MaãgΛra eya uria basia. Dji eda wãbadara mõgaraba jũãtrΛ basia. ³⁹ Maãne Jesuba jarasia:

–Jãã mõgarara ãyã bΛdadua.–

Marta, dji jaidada djabawẽrãba Jesua jarasia:

–Mã Boro, idji jaidadara ewari quĩmãrẽ bΛ bẽrã cõbusia cadjirua bΛa.–

⁴⁰ BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

–¿Mãa jaraẽ basica bΛa wãrãda jĩ̃ãibΛrΛ, ãcõrẽra dji droma bΛda unuida?–

⁴¹ Mãwã bΛde eberãrãba mõgarara ãyã bΛsidaa. Maãbe Jesuba ãtaa acΛpeda jarasia:

---

* **11:33** ãdjirã carea. ΛcΛrΛmaarã Jesura sopuasida ãdjirãba jũãnaẽ basi bẽrã idjia Lazarora ãrẽbabida. Dewarãmaarã Jesura sopuasida na ãjũãne eberãrãba beubada, cacua biẽ beabada, idjaba cadjirua obada bẽrã.

-Zeza, m̃a b̃a bia jaraya m̃a iwidiara ũr̃ina b̃er̃a. ⁴² M̃a cawa b̃a b̃a m̃a bedeara ũr̃i b̃abarida, barib̃ar̃a m̃a mãg̃ara jarasia nãg̃ar̃a ēber̃ar̃a cawad̃am̃r̃ēã b̃ab̃ar̃a m̃ra diabuesida.-

⁴³ M̃aw̃a jarad̃acarea Jesuba j̃ig̃ua tr̃ã jarasia:

-¡Lazaro, dajadaa zedua!-

⁴⁴ Ara mãda Lazaro beu b̃ad̃ada dajadaa zesia. Idji j̃aw̃ara, idji j̃r̃u sida wadi wuaba b̃ar̃a b̃esia. Idjaba idji qũr̃ara wuaba ãñebari b̃asia. Mãne Jesuba jarasia:

-Ēr̃añadua bia tagam̃r̃ēã.-

Judiorã bororãba Jesu beadi carea bedea aupedada

Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

⁴⁵ Zocãrã judiorã Maria ac̃de wãpedad̃aba unusidaa Jesuba odara. Mã b̃er̃ã ãdjir̃aba j̃ãsidaa.

⁴⁶ Ac̃ar̃ara pariseor̃amaa wãsidaa Jesuba oda jarad̃e. ⁴⁷ Mã carea pariseor̃ara, sacerdote bororã sida j̃uma judiorã dji dromarã ume ãbaa dji j̃aresidaa. Nãwã jarasidaa:

-Dadjir̃aba ç̃sãwã odi? Mã ēber̃aba ne un-acada zocãrã o b̃a. ⁴⁸ Idjida idu b̃ad̃ib̃ar̃a j̃umar̃aba cr̃ichãdia idjira dadjir̃a boroda. Idjida ēp̃enib̃ar̃a romanor̃ara zedap̃eda dadji Āc̃or̃e de dromara babued̃ia idjaba j̃uma dadji judiorã sida quenania.-

⁴⁹ Mama aba b̃asia Caipá abadada. Idjira mã poad̃e dji dromaara b̃a sacerdote basía. Mã Caipá jarasia:

-¡Bãrãra crĩcha neẽ panΛa! ⁵⁰ Romanorãba jũma dadjirã beadi cãyãbara biara ðΛa ëberã aba dadji judiorã carea beuida.-

⁵¹ Caipába ara idji crĩchadeba mãwã jaraẽ basía. ÆtebΛΓΛ idjira maã poade dji dromaara ðΛ sacerdote bẽrã ÆcõrẽbΛΓΛ idjía jarabisia Jesura jũma judiorã carea beuida ðΛda. ⁵² BaribΛΓΛ ababe judiorã carea beuẽ basía, ãtebΛΓΛ beusia jũma Æcõrẽ warrarã naã ëjũãne beara puru aba ðΛi carea.† ⁵³ Judiorã dji dromarãba bedea ðΛsidaa mamaΛba ãtaa crĩcha jΛΓΛdida Jesu beadi carea.

⁵⁴ Maã bẽrã Jesura judiorã tãena ebuða nĩbaca basía, ãtebΛΓΛ Judeadebemada ãyã wãsia. Epraiã purude idji ume nĩbabadarã ume ðade wãsia. Maã purura ëjũã põãsa ewaraga ðΛ caita ðΛa.‡

⁵⁵ Judiorã Egiptodeba ëdrΛpedada quĩrãnebabada ewarira caita basía. Maãra ewari droma bẽrã puruzabemarãda Jerusaleãnaa wãsidaa ãdjia obada quĩrãca o panΛneba Æcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea.§ ⁵⁶ Maã ewaride ëberãrãba Jesura jΛΓΛ nĩbasidaa. Æcõrẽ de droma dajada ãbaa duanΛne iwidibadjidaa:

---

† **11:52** Isaía 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. ‡ **11:54** Epraiã purura Jerusaleãneba ewari aba basía. § **11:55** Ewari droma odi naẽna judiorãra Æcõrẽ quĩrãpita bia beadida panasidaa. AbaΛba ëberã beudada tãibΛΓΛ wa waraibΛΓΛ, siete ewari Æcõrẽ quĩrãpita biẽ bebadjia. Maã carea ne oida basía: acΛdua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Mãwã oẽbΛΓΛ ewari dromara ocara basía. Jesu ewaride judiorãba jaradiabadjidaa judiorã Israel drua ãi beara Æcõrẽ quĩrãpita biẽ beada. Maã carea Jerusaleã purudeaa zedapeða siete ewari dãrãbadjidaa Æcõrẽ quĩrãpita bia panani carea.

-Bãrãmaarã ÷idjira naã ewari droma obadade zebá?-

⁵⁷ BaribΛΓΛ sacerdote bororãba pariseorã bida jarasidaa bariduaba Jesuda jũésida cawasidara jaraida bΛda idji jidadamãrẽã.

12

Mariaba quera Jesu jĩrũ ãrã weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptodeba ãdrΛpedada quĩrãnebabada ewari jũei carea wadi sei ewari bΛde Jesura Betania purudaa wãsia Lazaro babarimaa. Maã Lazarora Jesuba ãrẽbabida basía. ² Jesura zeda bẽrã quewarabema codira waißΛa osidaa. Martaba codi careabemara jedeca basía. Maãne Lazaro sida Jesu ume ne co basía. ³ Mãwã panΛne Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nẽbΛa bΛda taza umé enepeda Jesu jĩrũne weasia.* Maãbe idji buđaba põãsa jaresia. Maã queraba dji dera jũma tũãpa nũmesia. ⁴ Maãne Jesu ume nĩbabarida aba basía Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basía. Maã Judaba jarasia:

⁵ -÷Cãrẽ cãrẽã jãã querara nẽdobueẽ basi? Nẽdobueđabara poa aba trajabΛrΛde edabari quĩrãca edacasia. Maãba ne neẽ queđeara carebacasia.-

⁶ BaribΛΓΛ idjia mãwã jaraẽ basía ne neẽ queđeada crĩcha bΛ bẽrã, ãtebΛrΛ mãwã jarasia ne drΛabari bẽrã. Ædji parata wagabada buchacara idjia erobabadjia baribΛΓΛ maãnebemada drΛabadjia. ⁷ Maãne Jesuba jarasia:

* **12:3** Taza umé. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo.

–Nañ wērãa mãwã jararãdua. Idjia nañ querara waga erobasia m̃ t̃baridi ewari carea.† 8 Ne neẽ quẽdeara ewariza bãrã tãẽna panania, barib̃ra m̃ra bãrã ume ewariza bãẽa.–

Judiorã bororãba Lazaro beadi carea bedea aupeada

9 Zocãrã judiorãba cawasidaa Jesura Betaniane b̃ada. Mañ bẽrã idji ac̃de wãsidea. Mañ awara Lazaro, Jesuba ãrẽbabida sida ac̃de wãsidea. 10-11 Lazaro ãrẽbada carea judiorã zocãrãba sacerdote bororãra igaradapeda Jesuda ãjãsidea. Mañ carea sacerdote bororãra bedea ausidaa Lazaro sida beadi carea.

Jerusaleãnebemarãba Jesu audiabaripeada

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

12 Nurẽma zocãrã eberãrã ewari droma odi carea Jerusaleãnaa zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleãne jũeb̃rada. 13 Mañ carea ãdjirãba uruta quedua quĩrãca beada t̃dapeda idjira audiabariẽde wãsidea. Nãwã jĩgua jarasidaa:

–¡Bio biya quirua!‡ ¡Bio bia b̃aa dadjirã ãcõrẽ trãneba zeb̃ra! ¡Bia quirua Israeldebema Borora!–

14 Mañne Jesuba burro zaqueda unupeda ãrã chũmesia. Mãwãsia ãcõrẽ Bedeade jara b̃a quĩrãca: 15 Wayarãnadua, Sioã eyade bearã. Ac̃dadua, bãrã Borora burro zaque ãrã zeb̃ra.§

† 12:7 Idjia nañ querara waga erobasia m̃ t̃baridi ewari carea. Griego bedeade mãra ebuã b̃ã. ‡ 12:13 ¡Bio bia quirua! Mãgara arameo bedeade jarabadaa “Hosana.” § 12:15 Jerusaleã purura Sioã eyade b̃a. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonías 3:14-17.

16 Jesu ume nĩbabadarãba maĩra unu panΛmĩna cawadaẽ panasidaa. BaribΛrΛ Jesu ĩrẽbapeda bajãnaa wānacareabΛrΛ cawasidaa Ācõrẽ Bedeade idjidebema naẽna bΛdada jũma wārãda mǎwāsida.

17 Jesuba Lazaro beu badada trĩpeda ĩrẽbabiside zocārã ēberārãda arima duanasidaa. Mǎwānacarea ādjia unupedaada nēbΛrΛbadjidaa. 18 Jesuba maĩ ne ununaca odara zocārãba ũrĩsidaa. Maĩ bẽrã idji audiabaride wāsidaa. 19 Maĩne pariseorãba ara ādjiduba jara duanasia:

–jAcΛdada! Jũmarãda idji caidu wǎbΛdaa. Maĩ bẽrã dadjirãba o quĩrĩã panΛra poya odaẽa.–

Jesuba idji beadi jarada

20 Maĩ ewari droma o panΛne ĩcΛrΛ griegorãda Ācõrẽa bia bedeadĩ carea Jerusaleĩne jũēsidaa.

21 Maĩgarãra Pelipe, Jesu ume nĩbabarimaa wāsidaa. Maĩ Pelipera Galileade bΛ puru Betsaidadebema basía. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairãba Jesura unu quĩrĩã panΛa.–

22 Maĩ carea Pelipeba Andrẽa jarade wāsia. Maĩbe ādjia Jesua jarasidaa. 23 Maĩne Jesuba jara-sia:

–Ewarira jũēsia. Ācõrẽba mǎ, Naĩ Djara Edadara dji Dromada bΛya. 24 Mǎa wārã arada jaraya: beuda quĩrãca trigo tada joudeabΛrΛ, ara mǎwã abari tada babaria. BaribΛrΛ joudibΛrΛ maĩ tara tunupeda bio zaubaria. 25 Ara maĩ quĩrãca Ācõrẽ cǎyãbara naĩ djarade zocai baida biara jΛrΛ bΛba maĩ zocai baira aduaya. BaribΛrΛ naĩ djarade zocai bai jΛrΛi cǎyãbara mǎda ēpēibΛrΛ Ācõrẽ ume ewariza zocai baya. 26 Bariduada mǎ nezoca ba quĩrĩã bΛbΛrΛ, mǎ ume nĩbaida bΛa. Mǎ wǎbΛrΛmaa

mã nezoca sida wãya. Bariduada mã nezocabΛrΛ, mã Zezaba idjira dji dromada bΛya.

²⁷ Wãrãda mãra bio sopua bΛa. ¿Mãa cãrẽda jarai? ¿Mãa jaraica “Zeza, mã bia mĩgaiдебemada êdrΛ bΛdua”? Mãwã jaraẽa mãra mãã carea zeda bẽrã. ²⁸ ÆtebΛrΛ jaraya: Zeza, mãgΛdeba jũmarãa cawabidua bΛra dji Dromaara bΛda.–

Ara mãwãbΛrΛde ãberãrã arima duanΛba bedeada bajãnaa ãrĩsidaa. Mãã bedeaba jarasia:

–Mãa naẽna cawabisia mãra dji Dromaara bΛda idjaba wayacusa cawabiya.–

²⁹ Mãã bedeã ãrĩsidaã ãcΛrΛba jarasidaã baada jururuasida. Dewararãba jarasidaã:

–Bajãnebema nezocaba Jesua bedeasia.–

³⁰ Mããne Jesuba jarasia:

–Mãã bedeara mã iteaẽ basía. Biara bãrã itea basía. ³¹ ÆrãbΛrΛ Æcõrẽba cawabiya naã ãjũãnebemarãra bedeade duanΛda. ÆrãbΛrΛ di-auru, naã ãjũãnebema borora Æcõrẽba poyaya. ³² Mã ãtΛ jira bΛbΛdade mãã jũmarãda eneya mã ãjãnamãrẽã.–

³³ Mãwã jarasia idjira crude cachi beadida cawabi carea. ³⁴ Æberãrã mama duanΛba Jesua jarasidaã:

–Æcõrẽba Moisea diada leydeba dairãba cawa panΛa Æcõrẽba êdrΛ edabari diai jaraðara beuca baida.* BΛa ¿sãwã jara bΛ Naã Djara Edaðara crude cachidida? Naã Djara Edaðara ¿cai?–

³⁵ Jesuba jarasia:

---

* **12:34** Isaía 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37.

-Nañ ãnaara bārã ume dārã baëa. Mañ carea ãnaane nĩbaɗadua idji bārã ume b̃misa cawadaëne pãĩmane beada amaaba. Pãĩmane nĩba adua b̃a sãmaa wãda. ³⁶ Ænaa bārã tãëna eropañne mañ ãnaara ãjãnadua ãnaanebema ëberãrãda beadi carea.-

Mañ beɗea jaradacarea Jesura ara mañda wãpeɗa mĩrũsia.

Judiorãba wadibida Jesu ãjãnaë duanana

³⁷ Jesuba ne ununacada zocãrã ëberãrã quĩrãpita odamĩna ãdjirãba wadibida ãjãnaë panasiɗaa.

³⁸ Æcõrëneba beɗebari Isaíaba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Nãwã jarasia:

Dai Boro, ¿daiba jarapeɗadara caiba ãjãsi?

Æcõrëba idji ʌb̃lara ¿caia cawabisi?†

³⁹ Mañ bërã ãdjirãba poya ãjãnaë basía, Isaíaba jarada quĩrãca:

⁴⁰ Mãa ãdjirãra dauberrea bea quĩrãca b̃sia idjaba so zarea b̃sia

ãdji dauba unu pañmĩna cawarãnamãrëã idjaba ãrĩ pañmĩna soɗeba cawarãnamãrëã.

Mãwã pañ bërã mãmaa zedacaa mãa biabimãrëã.‡

⁴¹ Isaíaba idji cartade mãwã b̃sia Jesura dji Dromada beida unupeɗa mañnebemada beɗeada bërã.§

⁴² Isaíaba mãwã b̃damĩna zocãrã judiorãba, judiorã dji dromarã biɗa Jesura ãjãsiɗaa barib̃r̃ ebuda jaradaë basía. Waya panasiɗaa pariseorãba ãdjirãra judiorã dji j̃rebada dedebemada ãyã j̃retadida. ⁴³ Æcõrëba ãdjida bia jarai cãyãbara

† 12:38 Isaía 53:1. ‡ 12:40 Isaía 6:10. § 12:41 Isaía 6:1-5.

mañ judiorāba biara quĩrĩã panasidaa ēberārāba
bia jaradida.

Ācōrēba Jesu bedeadeba ēberārā cawa oya

⁴⁴ Mañbe Jesuba jĩgua jarasia:

–Mñ ìjã ðaba mñ Diabueda sida ìjã ðaa. ⁴⁵ Mñ
unu ðaba mñ Diabueda sida unu ðaa. ⁴⁶ Mñra
nañ ējũānaa ãnaa quĩrĩca ze ðaa mñ ìjãðadara
pãĩmane bearānamārēã. ⁴⁷ Aðaba mñ bedeeda
ũrĩpeda ìjãéðarar, mña idjira biē ðāēa, mñra nañ
ējũāne ðea biē ðai carea zeē ða bērã. Mñra nañ
ējũāne ðea ēðra edai carearar zesia. ⁴⁸ Baribarar
mñ igara ðara, mñ bedea bia edaē ðara Ācōrēðarar
cawa oya. Jĩrũarebema ewaride Ācōrēba cawabiya
idjira bedeede ðada mña jarada bedeara ìjãnaē
bērã. ⁴⁹ Mñra ara mñdjideba bedea ðāēa. Mñ Zeza,
mñ namaa diabuedaba mña jarasia cārēda jaraida
ðada idjaba sãwã mañ bedeara jaraida ða sida.
⁵⁰ Mña cawa ðaa idjia mañ bedeara jarabi ðada
ēberārã idji ume ewariza zocai duananamārēã.
Mañ carea mñ Zezaba mña jarada quĩrĩca mña
bedea ðaa.–

13

Jesuba idji ume nĩbabadarã jĩrũ sararada

¹ Egiptodeba ēðrapedada quĩrĩnebabada ewari
bai naēna Jesuba cawa ðasia idji ewarira
jũēðararada. Cawasia nañ ējũāra amepeda idji
Zezamaa wãida. Jesuba jũma idjiderã nañ ējũāne
ðeara bio quĩrĩã ðada bērã idjia mañ quĩrĩāra
unubisia aba idji beubarar ewaridaa.

2 Quewara pãimabarade ne co panasidaa. Baribarã mã naẽna diauruba Simoã warra Juda Iscariote sode crĩchada diaẽoasia Jesu jidabimãrẽã. 3 Jesuba cawa basia idji Zezaba ne jũmada idji jawade basida, idjaba cawa basia idjira Ācõrẽmãba zepeda waya Ācõrẽmaa wãida. 4 Baribarã Jesuba osia nezocaba obari quĩrãca. Ādjirãra quewara ne co panane pirabaripeda idjia ãrã jã barbarida ãrãsia. Mãbe cacua jarebadada edapeda carra barã jãsia. 5 Epedeco jũguruade baidoda jue edapeda idji ume nĩbabadarã jĩũra sagasia. Ādjiza sagapeda ãdji jĩũra cacua jarebadaba põãsa jaresia.

6 Jesuba Simoã Pedro jĩũ sagabarade Pedroba jarasia:

-Mã Boro, ¿ba mã jĩũda sagãica?-

7 Jesuba panusia:

-Mãa o bara ba nawena cawaẽ ba baribarã nocoare ebuda cawaya.-

8 Baribarã Pedroba jarasia:

-Mã jĩũra ba sagãcara ba.-

Jesuba jarasia:

-Mãa ba jĩũda sagãẽbarã, bara mãreẽa.-

9 Mã bẽrã Simoã Pedroba jarasia:

-Mãwã baibarã, mã Boro, mã jĩũ awa sagãrãdua, jãtebarã mã jawara, mã boro sida sagãdua!-

10 Mã carea Jesuba jarasia:

-Ëberã cuidacarea ababe idji jĩũ awa sagãida ba idji cacuara jũma bia sagã ba bẽrã. Bãrãra jũmaena sagã beaa, mãwãmĩna aba nama ba sagãẽ ba da.-

11 Jesuba cawa basia caiba idjira jidabida. Mañ carea jarasia: “Aba nama bΛa sΛgΛē bΛda.”

12 Ādjirā jīrū sΛgΛcuadacarea Jesuba wayacusa idjia λrλ jλ babarira jλsia. Mañbe ne cobadama wayacusa chūmepeda jarasia:

–¿Cawasidaca cārēā mλa bārā jīrūra sΛgΛsida?

13 Bārāba mλra Jaradiabariada abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda aride jara panΛa, māwā bΛ bērā. 14 Mañba mλ, bārā Boroa idjaba Jaradiabariaba nezoca quīrāca bārā jīrūra sΛgΛda bērā bārā bida nezoca quīrāca bādjiza jīrū sΛgΛdida panΛa.

15 Mλa jāwā unubisia bādjiza dji carebadamārēā.

16 Mλa wārā arada jaraya: ni abaΛ nezocada idji boro cāyābara auđuara bΛēa. Diabuedara idji diabueda cāyābara auđuara bΛēa. Nezocaba obari quīrāca mλa oda bērā, bārā bida abari quīrāca odida panΛa. 17 ¿Cawasidaca? Māwā ījā odibΛrΛ wārāda bia panania.

18 Mλa jaraē bΛa jūma bārāra bia beadida, mλa edadarā sāwā beada cawa bΛ bērā. Ācōrē Bedeade bλ bΛ quīrāca wārāda māwāmārēā mλa jarabΛrΛa: “Aba mλ ume ne co badada mλ ume dji quīrūda besia.”*

19 Mλa ara nawena maλgΛra jarabΛrΛa wadi māwāi naēna, wārāda māwābΛrΛde bārāba Mλra Mλda ījānamārēā.† 20 Wārā arada mλa jaraya: mλa diabuebΛrΛda abaΛba bia edaibΛrΛ mλda bia edabΛrΛa. Idjaba mλ bia edabΛrΛba mλ Diabuedara bia edabΛrΛa.–

Jesuba Judadebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

* 13:18 Salmo 41:9. † 13:19 Isaías 43:10.

21 Māwā jarapeda Jesura bio sopua b̄esia. Māwā b̄Λde ebuda jarasia:

–Wārā arada m̄Λa jaraya: aba bārānebemaba m̄Λra jidabiya.–

22 Idji ume n̄ibabadarāra abarica dji acΛ du-anesidaa Jesuba jaradara cawadaē bada b̄ērā.

23 Mañne aba basia Jesuare ch̄ūmΛda.‡ MañgΛba ara idjida “Jesuba bio quīrīā b̄Λ” abadja. 24 SimoΛ Pedroba idjīa boroba jarasia caidebemada bedea b̄Λda Jesua iwidimārēā. 25 Mañbe Jesuare ch̄ūmΛba iwidisia:

–Dai Boro, ¿caiba b̄Λra jidabi?–

26 Jesuba panusia:

–M̄Λa pañda sōberapeda ab̄ΛΛa diaya. Mañ ēberāra idjīa.–

Ara mañda pañra sōberapeda Jesuba SimoΛ Iscariote warra Judaa diasia. 27 Judaba mañ codacarea Satana jΛwaeda b̄esia. Mañne Jesuba Judaa jarasia:

–B̄ΛΛa oya b̄Λra isabe odua.–

28 BaribΛrΛ ne co duanΛba ni ab̄Λba cawadaē basia Jesuba cārē cārēā māwā jarasida. 29 Judaba ādji parata wagabada buchacara erobabadja. Mañ b̄ērā ācΛrΛba crīchasiadaa Jesuba dji ewari droma careabemada n̄edomārēā jarasida wa parata neē quedeaa diabi b̄Λda. 30 Judaba pañra copeḁa ara mañda dajadaa wāsia. Mañra pāimanacarea basia.

Jesuba obi b̄Λ bedea djiwidi

‡ 13:23 Jesuare ch̄ūmΛda. Griego bedede b̄Λ b̄ΛΛa: “Jesumaa tūrī ch̄ūta b̄Λda.” Judiorā Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebada ewaride māwā ne cobadjidaa. “Jesuba bio quīrīā b̄Λ” abadja. Juañba ara idjida māwā jarabadja.

³¹ Juda wānacarea Jesuba jarasia:

-Λrāb_{ΛΓΛ} Ācōrēba unubiya m̄, Nā Djara Edađara dji dromada. Mā awara m̄neba Ācōrēba unubiya ara idjida dji dromada. ³² M̄, Nā Djara Edađaba Ācōrēra dji dromada unubib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba m̄ra abarica dji dromada unubiya. Idjia dārāéne māra unubiya. ³³ Bārāra m̄ dji biarā bēra m̄ra jaraya: m̄ra bārā ume dārā baéa. § M̄a judiorā bororāa jarađa quīrāca nawena bārāa jaraya: bārāba m̄ra j_{ΛΓΛ}éia, māwāmīna m̄ wāb_{ΛΓΛ}maa poya wānaéa.*

³⁴ M̄a obi b_Λ bedea djiwidida bārāa jaraya: bārāra bio dji quīrīā beađadua. † M̄a bārā bio quīrīā b_Λ quīrāca bārā sida abarica dji quīrīānada. ³⁵ Bārāda māwā dji quīrīā pananib_{ΛΓΛ}, jūmarāba cawāia bārāra m̄ ume nībabadarāda.-

Pedroba Jesu igaraēana ađa

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simō Pedroba Jesua iwidisia:

-Dai Boro, ¿b_Λra sāmaa wāi?-

Māne Jesuba panusia:

-M̄ wāb_{ΛΓΛ}maa b_Λra nawena poya wāéa, barib_{ΛΓΛ} tēābe m̄ caidu wāya.-

³⁷ Pedroba iwidisia:

-Dai Boro, ¿sāwāērā m̄ra b_Λ ume poya wāé? M̄ra b_Λ carea beuida b_Λa.-

³⁸ Māne Jesuba jarasia:

§ **13:33** M̄ dji biarā. Griego beedeade b_Λ b_Λa “m̄ warra zaquerā.”

* **13:33** Juā 7:33; 8:21. † **13:34** M̄a obi b_Λ bedea djiwididi. Ācōrēba obi b_Λ bedea dji drōāda Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa.

-¿BΛra mλ carea wārāda beuida bΛca? Wārā arada mλa jaraya: eterre berui naēna bΛa barima ũbea jaraya mλra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirā Zezamaa wāni jarada

¹ Sopua bearānada. Ācōrēba aride o bΛda wārāda ījānada. Idjaba mλa aride o bΛ sīda wārāda ījānada. ² Mλ Zeza bābarima dadjirā duananira baraa. Mλra mamaa wāya bārā beadima bia oi carea. Māwāébara mλa jaraē bacasia. ³ Mλra bārā beadima bia ode wāya. Maλbe wayacusa zeya bārā edei carea mλ ume beadamārēā. ⁴ Bārāba cawa panΛa mλra sāmaa wāida. Dji o sīda cawa panΛa.-

⁵ BaribΛrΛ Tomāba jarasia:

-Dai Boro, adua panΛa bΛra sāmaa wāida. ¿Sāwā maλ ora cawadi?-

⁶ Maλne Jesuba jarasia:

-Maλ ora mλa. Mλneba Ācōrēra wārāda cawa panΛa idjaba zocai bāi arada eropanΛa. Mλneba wānaēbΛrΛ ni abaΛda mλ Zezamaa poya jūēnaēa. ⁷ Bārāba mλda wārāda cawa panΛbΛrΛ, mλ Zeza sīda cawa panΛa.* IdibΛrΛ bārāba idjira cawa panΛa unu panΛ bērā.-

⁸ Maλne Pelipeba idjía jarasia:

-Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara maλba bia bΛa.-

⁹ Maλ carea Jesuba jarasia:

---

* **14:7** Bārāba mλra wārāda cawa panΛbΛrΛ, mλ Zeza sīda cawa panΛa. Griego bedeaēde ἄcαrα cartade bλ bΛa: “Bārāba mλra wārāda cawa pananabara, mλ Zeza sīda cawacasiāa.”

-Pelipe, m̃ra dārābΛrΛa bārā ume bΛda. BΛa m̃ra ζwadibida cawaē bΛca? M̃ unu bΛba m̃ Zeza sida unu bΛa. BΛa ζsāwā jara bΛ “dadji Zezara daia unubidua”? ¹⁰ ζBΛa ĩjāé bΛca m̃ra m̃ Zeza ume ābaa bΛda idjaba m̃ Zezara m̃ ume ābaa bΛda? M̃a bedea bΛra ara m̃djideba bedeaca. ĀtebΛrΛ m̃ Zeza m̃ ume ābaa bΛra m̃neba bedea bΛa. Wārāda m̃neba ne jūmada idjia obaria. ¹¹ ĩjānada m̃ra m̃ Zeza ume ābaa bΛda idjaba m̃ Zezara m̃ ume ābaa bΛda. M̃a m̃wā jara bΛ carea bārāba ĩjānaē panΛbΛrΛ, m̃a o bΛ carea ĩjānada.

¹² Wārā arada m̃a jaraya: bariduaba m̃da ĩjā bΛbΛrΛ, m̃a o bΛra idjia bida oya. Wārāda m̃a o bΛ cāyābara idjia auđuara oya, m̃ra m̃ Zezamaa wāi bērā. ¹³ Bārāba m̃da ĩjā panΛ bērā m̃ tr̃neba iwidibΛdara m̃a jūma oya. M̃wā m̃neba ebuda baya m̃ Zezara dji dromada. ¹⁴ Wārāda bārāba m̃da ĩjā panΛ bērā jūma m̃ tr̃neba iwidibΛdara m̃a oya.

Jesuba Ācōrē Jaure diai jarāda

¹⁵ Bārāba m̃da wārāda quĩrĩā panΛbΛrΛ, m̃ bedeara ĩjā o panania.† ¹⁶ Maĩ bērā m̃ Zezaa iwidiya bārā Carebabarida diabuemārēā. MaĩgΛra bārā ume ewariza baya. ¹⁷ Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wārāda cawabibaria. Naĩ ĩjūānebemarāba idjira poya edadaēa, ununaca bērā idjaba adua panΛ bērā. Maĩne bārābΛrΛ

† 14:15 ĩjā o panania. Griego bedeaēde ΛcΛrΛ cartade bΛ bΛa: “ĩjā o pananada.”

idjira cawa panΛa, bārã ume bΛ bēřã idjaba bārã sode bai bēřã.‡

¹⁸ Mĭa bārãra jērãmãrã quĩrãca ameẽa. Mĭra wayacusa bārãmaa zeya. ¹⁹ Dãrãéne naĭ ějũãnebemarãba mĭra waa ununaẽa baribΛrΛ bārãba mĭra ununia. Mĭa zocai bai arada erobΛ bēřã, bārã bida zocai bai arada erobeadia. ²⁰ Mĭ zedacarea bārãba cawadia mĭra mĭ Zeza ume ābaa bΛda, bārãra mĭ ume ābaa panΛda, idjaba mĭra bārã ume ābaa bΛda. ²¹ Mĭ bedea ũrĩpeda ĭjã o bΛba mĭra quĩrĩã bΛa. AbaΛba mĭda quĩrĩã bΛbΛrΛ, mĭ Zezaba idjira quĩrĩã baya. Mĭa bida idjira quĩrĩã baya, idjaba ara mĭda idjia unubiya.-

²² Maĭbe dewara Juda, Iscarioteẽba Jesua iwidiisia:

-Dai Boro, ¿sãwã bΛra dairãa unubi baribΛrΛ naĭ ějũãnebemarãa unubiẽ?-

²³ Jesuba panusia:

-Mĭ quĩrĩã bΛba mĭ bedeara ĭjã o baya. Mĭ Zezaba idjira quĩrĩã baya. Maĭbe दौरa idjimaa zedia idji ume ābaa panani carea. ²⁴ Mĭ quĩrĩãé bΛba mĭ bedeara ĭjã ocaa. Bārãba ũrĩpanΛ bedeara mĭreẽa, ātebΛrΛ mĭ Zeza, mĭ Diabuedadea.

²⁵ MaĭgΛra mĭa bārãa jara bΛa wadibida bārã ume bΛ bēřã. ²⁶ BaribΛrΛ mĭ Zezaba mĭ trĭneba idji Jaureda diabueya bārã Carebabarida bãmãrẽã. Ācõrẽ Jaureba ne jũmada bārãa jaradiaya. Idjia bārãa jũma mĭa jaradara quĩrãnebabiya.

²⁷ Mĭa necai baida bārã sode ameya. Mĭa dia bΛ necai baira naĭ ějũãnebemarãba poya

‡ 14:17 Bārã sode bai bēřã. Griego bedeadẽ ΛcΛrΛ cartadẽ bΛ bΛa: “Bārã sode bΛ bēřã.”

diadacaa. Maļ bērā jūmawāyā sopuarānadia. Ne wayarānadia. ²⁸ Mā bārā jarasia māra wābΛrΛda idjaba waya bārā ume bađe zeida.Š Bārāba māda wārāda quīrīā panΛbara bΛsrīdacasīdaa mā Zezamaa wāyana ađa carea. Mā Zezara mā cāyābara dji dromaara bΛ bērā māra wayacusa bΛya mādji naārā bađamaa. ²⁹ Mā maļgΛra jara bΛa wađi māwāi naēna, wārāda māwābΛrΛđe bārāba ĩjānamārēā.

³⁰ Māra bārā ume dārā beđeāēa, naļ ējūānebema borora zebΛrΛ bērā. Idjia māra poyaēmīna be-abiya. ³¹ Māwā mā Zezaba obi bΛda mā ĩjā oya. MaļgΛđeba naļ ējūānebemarāba cawadīa mā mā Zezara bio quīrīā bΛda.

PiradrΛđadia. WānadrΛ.-

15

Jesura uva jācara dji araa

¹ Jesuba jarasia:

-Māra uva jācara dji araa.* Mā Zezara djibaria. ² Mā jΛwate zaudacara idjia jūma tΛcuaya, baribΛrΛ dji zaubada jΛwatera quīrācuīta tΛcuabaria biara zaudamārēā. ³ Mā beđeada ĩjā panΛ bērā bārāra jΛwate quīrācuīta tΛcuada quīrāca biya beaa.† ⁴ Mā ume ābaa beađadia mā bārā ume ābaa bΛ quīrāca.

Š 14:28 JuaĀ 14:3,18. * 15:1 Antigo Testamentođe jara bΛa Ācōrēba Israelera uva jācara quīrāca usīda, māwāmīna idjia quīrīā bađa quīrāca āđjirāba ođaē basīa. AcΛdua Salmo 80:8-16; Isāīa 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. BaribΛrΛ naļ JuaĀ 15:1đe jara bΛa Jesuba o bΛda Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca. Maļ carea jara bΛa “uva jācara dji ara.” † 15:3 JuaĀ 13:10.

Jλcarađe caraē ʙΛ jΛwatera ara iduba zaucaa. Ara maλ quĩrāca bārāda mλ ume beadaēbΛrΛ zaudaēa.

⁵ Mλra uva jλcara dji araa. Bārāra mλ jΛwaterāa. Mλ ume ābaa beara bio zaubadaa, mλra bārā ume ābaa ʙΛ bēra. Bārāba mλ neē ni cārē sida Ācōrē itea poya odaēa. ⁶ Mλ ume ābaa ʙΛēra mλ Zezaba āyā ʙatabueya jΛwate zauca quĩrāca. Maλ jΛwate purrubadacarea dadjia ābaa buedapeđa babue-badaa.

⁷ Bārāda mλ ume ābaa beadibΛrΛ, mλ bedeada ĩjā o pananibΛrΛ, iwidiɖadua jūma bārāba quĩrīābΛdada. Maλne mλa diaya. ⁸ Bārāda bia zaudibΛrΛ unubidia wārāda mλ ume nĩbabadarāda māwā beada. Māwā unubidia mλ Zezara dji dromada.

⁹ Mλa bārāra quĩrīā ʙΛa mλ Zezaba mλ quĩrīā ʙΛ quĩrāca. Maλ bēra mλ quĩrīāneba pananadua.

¹⁰ Mλa obi ʙΛ bedeada ĩjā odibΛrΛ, wārāda mλ quĩrīāneba panania. Ara maλ quĩrāca mλ Zezaba obi ʙΛ beɖea ĩjā o ʙΛ bēra idji quĩrīāneba ʙabaria.

¹¹ Jūma maλgΛra mλa jara ʙΛa bārāra mλ ume bio ʙΛsriɖa beadamārēā.

¹² Mλa obi ʙΛ beɖeara naλgΛa: bārāra dji quĩrīānɖua mλa bārā quĩrīā ʙΛ quĩrāca. ¹³ Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibΛrΛ, ni aʙaΛba maλ cāyābara poya biara quĩrīāra erobaēa.

¹⁴ Mλa obi ʙΛ bedeada bārāba ĩjā odibΛrΛ bārāra mλ dji biarāa.

¹⁵ Mλa bārāra waa mλ nezocaada aēa. Nezocaba idji boroba oi crīcha ʙΛra adua ʙΛa. Mλa bārāra mλ dji biarāana aya. Mλa bārāa cawabisia ne jūma mλ Zezadeba ũrīnada. ¹⁶ Bārāba mλra edadaē basía. MλabΛrΛ bārāra edasia. Mλa bārāra ʙasia wānapedā bia zaudamārēā, idjaba maλ zaubΛdara

dārã droamãrẽã. Mãa bãrãra edada bãrã mã Zez-
aba jũma bãrãba mã trãneba iwidiãdara diaya.
17 Waya mãa bãrãa jaraya: abarica dji quĩrãnadua.

Naã ãjũãnebemarãba Jesu ãjã beara quĩrãmabadaa

18 Naã ãjũãnebemarãba bãrãda quĩrãma panΛbΛrΛ,
cawadaduã ãdjirãba naãrã mãda quĩrãmasidada.

19 Bãrãda naã ãjũãnebema badabara ãdjirãba bãrãra
quĩrãcasidada ãdjirãnebema bãrã. BaribΛrΛ mãa
bãrãra naã ãjũãnebemada edasia ãdjirã awara
beadamãrẽã. Maã bãrã bãrãra quĩrãmabadaa.

20 Quĩrãnebadaduã mãa naã jaraɗara: “Ni abaa
nezocada idji boro cãyãbara auɗuara ɓΛã.”‡
MaãgΛba jara ɓΛa ëberãrãba mã beɗeada ãjã o
panΛbΛrΛ, bãrã beɗea sida ãjã odia. BaribΛrΛ
ãdjirãba mãda biẽ odi carea ëpẽ panΛbΛrΛ, bãrã
sida biẽ odi carea ëpẽnia. 21 Bãrãra mã carea biẽ
odia ãdjia mã Diabueɗara adua panΛ bãrã.

22 Mãa ãdjirãa jaradiade zedaẽbara ãdjia cadjirua
opedada carea beɗeade beadaẽ bacasia. BaribΛrΛ
mã beɗeada ùrãpedada bãrã poya jaraɗaẽa adua
panasidada ãdjia o panΛra cadjiruada. 23 AbaΛba
mãda quĩrãma ɓΛbΛrΛ, mã Zeza sida quĩrãma ɓΛa.

24 Mãa ãdjirã quĩrãpita ne ununacada odaẽbara,
ãdjirãba cadjirua o panΛ carea beɗeade beadaẽ
bacasia. BaribΛrΛ mãa oɗara ãdjirãba unusidamĩna
mãra, mã Zeza sida quĩrãma panΛa. 25 Mãwã
duanΛa ara ãdjirã leyɗe jara ɓΛ quĩrãca. Nãwã jara
ɓΛa: “Mãra beɗea neẽ ɓΛda quĩrãmasidada.”§

26 Æcõrẽ Jaure bãrã Carebabarira zeya.
Idjia wãrã beɗeada jarabaria. Mãa idjira mã

‡ 15:20 Juaã 13:16. § 15:25 Salmo 35:19; 69:4.

ZezamaΛba diabuebΛrΛde idjia mΛnebemada bārāa bedeaya. ²⁷ Bārā bida mΛnebemada bedeadia, bārāra naārāedaΛba mΛ ume panΛ bērā.

16

¹ MΛa jūma maλgΛra bārāa jara bΛa mΛ ijā panΛra igararānamārēā. ² Judiorāba bārāra ādjirā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛrecuadia. Maλ awara bārā beadi ewarira zeya. Bārā beabΛdade ādjirāba crīchadia Ācōrēba quīrīā bΛda o panΛda. ³ Māwā odia mΛ Zezada, mΛ sida adua panΛ bērā. ⁴ BaribΛrΛ mΛa jūma maλgΛra bārāa jarabΛrΛa, maλ ewari jūēbΛrΛde mΛa jaradara quīrānebadapeda sozarra beadamārēā.

Ācōrē Jaureba o bΛdebema

MΛa bārā bia mīgadidebemada naēna jaraē basía bārā ume bađa bērā. ⁵ BaribΛrΛ mΛra mΛ Diabueđamaa wāya. Māwāmīna ni abaΛ bārānebemaba mΛa iwididaē panΛa “bΛra ¿sāma wāi?” ⁶ ĀtebΛrΛ bārāra sopua panΛa mΛra wāyana ada bērā. ⁷ MΛa wārā arada jaraya: bārā itea biara bΛa mΛra wāida. MΛda wāēbΛrΛ bārā Carebabarida zeēa. BaribΛrΛ mΛda wāibΛrΛ idjira diabueya.

⁸ Ācōrē Jaure zebΛrΛde naλ ējūānebemarāa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa bΛda, idjaba caida bedeadē bΛda. Cawabiya ādjirāba jūma maλgΛdebemada āi crīcha panΛda. ⁹ Ācōrē Jaureba ādjirāa cawabiya mΛ bedea ijānaca bērā cadjirua obadada. ¹⁰ Cawabiya mΛra jipa bΛda mΛ Zezamaa wāna bērā. Maλne bārāba mΛra waa ununaēa. ¹¹ Idjaba Ācōrē Jaureba cawabiya naλ

ējũãnebemarãra wãrãda bedede panΛda, Åcõrẽba naļ ējũãnebema borora bedede bΛada ada bẽrã.*

12 Mãa wadibiða ne zocãrã bãrãa jara quĩrĩã bΛa. Maãra bãrãba nawena jũma poya cawadaẽa. 13 BaribΛrΛ Åcõrẽ Jaureba wãrã bedeara cawabibari bẽrã idji zebΛrΛde bãrãa jaradiaya wãrã bedea Åcõrẽneba ze bΛda jũma cawadamãrẽã. Idjira ara idji crĩchadeba bedeaẽa, ãtebΛrΛ jũma mãneba ũrĩbΛrΛda jaraya. Idjia bãrãa cawabiya nocoarebema ewaride cãrẽda sãwãida. 14 Cawabiya mãra dji dromada, mã bedea ũrĩpeda jũma bãrãa jaradai bẽrã. 15 Jũma mã Zezadera mãrea. Maļ carea mãa jarasia Åcõrẽ Jaureba mã bedea ũrĩpeda bãrãa jaradiaida.

Bãrãa sopua pananapeda bΛsridadia

16 Dãrãẽne bãrãba mãra ununaẽa, baribΛrΛ mãwãnacarea wayacusa dãrãẽne mãra ununia.–†

17 Maãne ÅcΛrΛ idji ume nĩbabadarãba ara ãdjidubã iwidi duanasidaa:

–Idjia dadjirãa “dãrãẽne bãrãba mãra ununaẽa, baribΛrΛ mãwãnacarea wayacusa dãrãẽne mãra ununiana” a bΛba ¿cãrẽda jara bΛ? Idji Zezamaa wãyana a bΛba ¿cãrẽda jara bΛ? 18 Maļ bedea “dãrãẽne” a bΛba ¿cãrẽda jara bΛ? Dadjirãba cawadaẽ panΛa cãrẽnebemada bedea bΛda.–

19 Jesuba cawasia ãdjia maãgΛdebemada iwidi quĩrĩã panΛda. Maļ carea jarasia:

–Mãa bãrãa jarasia dãrãẽne mãra ununaẽda idjaba mãwãnacarea dãrãẽne mãra wayacusa

* 16:11 Juaļ 7:21-24; 8:42-47; 12:31. † 16:16 Griego bedede ÅcΛrΛ cartade bΛ bΛa: “Mãdji Zezamaa wãi bẽrã.”

ununida. ¿MañgΛdebemada ara bāduba iwidi duanΛēca? ²⁰ Wārã arada m̃a jaraya: bārãra sopuaba jĩãnia baribΛrΛ nañ ējũãnebemarãra b̃Λsridadia. Bārãra sopuaba jĩãnimĩna mañ sopuara jõpeda b̃Λsridadia. ²¹ Wārãda wērã warra tobΛrΛde pu a b̃Λa idji ewarira jũēna b̃ērã. BaribΛrΛ warra todacarea mañ puara quĩrãdoabaria idji warra carea b̃Λsrida b̃Λ b̃ērã. ²² Ara mañ quĩrãca bārãra ara nawena sopua panΛa, baribΛrΛ m̃ra wayacusa bārã acΛde zeya. Mañbe bārãra b̃Λsridadia. Ni abaΛba mañ b̃Λsridara poya jõbiẽa.

²³ MañgΛ ewaride bārãba ni cãrẽ sida m̃a waa iwidiidaẽa. Wārã arada m̃a jaraya: bārãba m̃ Zezã m̃ tr̃neba iwidi bΛdara idjia diaya. ²⁴ Bārãba wadibida dadji Zezã ni cãrẽ sida m̃ tr̃neba iwidiidaẽ panΛa. BaribΛrΛ m̃wã iwidiidibΛrΛ edadia. M̃wã bārãra bio b̃Λsrida beadia.

²⁵ M̃a ne jara b̃Λdeba mañgΛra bārãa jarasia, baribΛrΛ ewari aba m̃ra waa ne jara b̃Λdeba bedeaẽa. ãtebΛrΛ m̃ Zezadebemada ebuda jaraya. ²⁶⁻²⁷ Mañ ewaride bārãba m̃ tr̃neba ãcõrẽa iwidiidia. M̃ra bārãbari ãcõrẽa bedeaẽa, m̃ Zezãba bārãra quĩrã b̃Λ b̃ērã. Idjia bārãra quĩrã b̃Λa, m̃da quĩrã panΛ b̃ērã idjaba m̃ra ãcõrẽneba zedada iñ panΛ b̃ērã.

²⁸ M̃ ZezamaΛba nañ ējũãnaa zesia. BaribΛrΛ m̃a nañ ējũãra ameya m̃ Zezamaa wayacusa wã carea.-

²⁹ Mañbe idji ume nĩbabadarãba jarasidaa:

-ΛrãbΛrΛ b̃Λa jara b̃Λra daima ebuda b̃Λa. Ne jara b̃Λdeba bedea b̃Λẽa. ³⁰ ΛrãbΛrΛ dairãba cawabΛdaa b̃Λa ne jũmada cawa b̃Λda. Daiba iwidiidi naẽna b̃Λa

sāwā panuida cawa bΛa. Mañneba dairāba cawa panΛa bΛra Ācōrēneba zesida.-

³¹ Jesuba jarasia:

-¿ĀrābΛrΛ bārāba wārāda ĩjābΛdaca? ³² Ewari jūēida bađada jūēbΛrΛa. Bārāra jūma aba aba memenenapeđa mĀduba amenia.‡ BaribΛrΛ mĀduba baēa mĀ Zezada mĀ ume bΛ bērā. ³³ Jūma maġgΛra mĀa bārāa jarasia mĀneba necai beadamārēā. Nañ ējūāne bia mġga beađia, baribΛrΛ ne wayarānadia: nañ ējūānebema cadjiruada mĀa poyasia.-

17

Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwidida

¹ Jesuba māwā jarađacarea bajānaa acΛpeđa jarasia:

-Zeza, mĀ ewarira jūēsia. BΛ Warrara dji dromada unubidua bΛ Warraba bΛra wārāda dji dromada unubimārēā. ² BΛa jūma ēberārāra mĀ jΛwaeđa bΛsia. MaġgΛrānebemada bΛa mĀa ĩcΛrΛ diasia. MĀa ādjirāa ewariza zocai baıda diasia. ³ Ewariza zocai beaba cawa panΛa bΛra wārā Ācōrē aba bΛda. Idjaba za bΛa diabueđa Jesu-critoda cawa panΛa. ⁴ BΛa mĀa nañ ējūāne obiđara mĀa jūma osia. Māwā cawabisia bΛra dji dromada. ⁵ Mañ carea Zeza, mĀra bΛ quĩrāpita dji dromada bΛdua bΛ ume nañ ējūā oi naēna dji dromada bađa quĩrāca.

Jesuba idji ume nĩbabadarā carea Ācōrēa iwidida

‡ 16:32 Zacaria 13:7.

⁶ B_Λa m_Λā ēberārā na_Λ ējūāne beada _Λca_ΛΓ_Λ diasia. M_Λā jūma ādjirāa b_Λra cawabisia. Ādjirāra b_Λrea, barib_ΛΓ_Λ b_Λa m_Λā diasia b_Λ bedeada jaradiamārēā. Ādjia ĩjā o pan_Λa. ⁷ Ma_Λba cawa pan_Λa jūma m_Λā erob_Λra b_Λdeba ze b_Λda. ⁸ B_Λa m_Λā jarađara m_Λā ādjirāa jaradiasia. Ādjirāba wārāda ma_Λ bedeara ĩjāsidaa. Ma_Λ bērā cawa pan_Λa wārāda m_Λra b_Λma_Λba zesida. Wārāda ĩjā pan_Λa b_Λa m_Λra dia-buesida.

⁹ M_Λā b_Λa iwiđiya ādjirā carebamārēā. M_Λā b_Λa iwiđiē b_Λa na_Λ ējūānebemarā carea. Āteb_ΛΓ_Λ b_Λa m_Λā diadarā careab_ΛΓ_Λ iwiđi b_Λa, ādjirāra b_Λre bērā. ¹⁰ Jūma m_Λrera b_Λrea idjaba jūma b_Λrera m_Λrea. Ādjirāba o pan_Λneba m_Λra dji dromada unubi pan_Λa.

¹¹ M_Λra na_Λ ējūāne baēa barib_ΛΓ_Λ ādjirāra wadibida na_Λ ējūāne panania. Zeza, b_Λra bio biya quirua. M_Λra b_Λmaa wāb_ΛΓ_Λ bērā b_Λ _Λb_Λađeba ādjirāra bio wagadua. B_Λa m_Λā ma_Λ _Λb_Λara diasia.* Māwā ādjirāra cacua aba b_Λ quĩrāca beadia, dadji cacua aba pan_Λ quĩrāca. ¹² B_Λ _Λb_Λađeba m_Λā jūma b_Λa diadarāra na_Λ ējūāne waga erob_Λasia. Ādjirānebemarā ni aba_Λda aduađe basía. Ababe dji aduaida bađadr_Λ aduasia b_Λ bedeaba jara b_Λ quĩrāca wārāda māwāmārēā.†

¹³ Arāb_ΛΓ_Λ m_Λra b_Λmaa wāya. Barib_ΛΓ_Λ wadibida na_Λ ējūāne b_Λde jūma ma_Λg_Λra jarab_ΛΓ_Λa. Māwā m_Λ b_Λ ume b_Λsriđa b_Λ quĩrāca ādjirā siđa bio

* **17:11** Ādjirāra bio wagadua b_Λ _Λb_Λađeba. B_Λa m_Λā ma_Λ _Λb_Λara diasia. Griego bedeade _Λca_ΛΓ_Λ cartade nāwā jara b_Λa: “Jūma b_Λa m_Λā diadarāra bio wagadua b_Λ _Λb_Λađeba.” † **17:12** Salmo 41:9; 55:12-15.

14 BΛa jaradara mλa ādjirāa jaradiasia. BaribΛΓΛ naλ ējũānebemarāba ādjirāra quĩrāma panΛa mλ quĩrāca naλ ējũānebemarāé bērā. 15 Mλa bλa iwidiē bΛa ādjirāra naλ ējũānebemada āyā edemārēā, ātebΛΓΛ iwidi bΛa cadjiruaдебemada waga bamārēā.‡ 16 Ādjirāra naλ ējũānebemaēa mλ naλ ējũānebemaē quĩrāca. 17 BΛ bedeaba bΛra wārāda cawabi bΛa. Maλba ādjirāra aba bΛ itea bia bΛdua. 18 BΛa mλ naλ ējũānebemarā tāēna diabueda quĩrāca mλa ādjirāra naλ ējũānebemarā tāēna diabuebΛΓΛa. 19 Ādjirā carea ara mλdjida aba bΛ itea bia bΛbΛΓΛa, ādjirā sida aba bΛ itea bia beadamārēā bΛ wārāda cawa panΛneba.

Jesuba jũma idji ŷābΛda carea Ācōrēa iwidiida

20 Mλa ababe ādjirā carea iwidiē bΛa. ĀtebΛΓΛ ādjirāba mλ bedeā jarabΛdađe mλ ŷābΛda carea bida iwidi bΛa. 21 Zeza, bΛra mλ ume bΛ bērā idjaba mλda bΛ ume bΛ bērā mλa iwidi bΛa ādjirā sida dadji ume cacua aba bΛ quĩrāca beadamārēā. Māwā naλ ējũāne beaba ŷānia bΛa mλra diabuesida. 22 BΛa mλra edasia dadjira ābaa pananamārēā. Māwā mλra dji dromada bΛsia. Ara maλ quĩrāca mλa ādjirāra dji dromada bΛsia dadji ume cacua aba bΛ quĩrāca pananamārēā. 23 Mλra ādjirā ume bΛ bērā idjaba bΛra mλ ume bΛ bērā dadjirāra jũma ābaa cacua aba bΛ quĩrāca panania. Māwā naλ ējũāne beaba cawadīa bΛa mλra diabuesida idjaba cawadīa bΛa ādjirāra quĩrā bΛda mλ quĩrā bΛ quĩrāca.

‡ 17:15 Cadjiruaдебemada. Zocārāmaarā maλgΛba jara bΛa diauruda.

²⁴ Zeza, b_Λa na_Λl ějũã oi naēna_Λba m_Λra quĩrĩã b_Λa. Ma_Λl bē_Λrã bajãne m_Λra dji dromada b_Λsia. M_Λa quĩrĩã b_Λa jũma b_Λa m_Λã diadarãra mama m_Λl ume ābaa beadida b_Λa m_Λl dji dromada b_Λdara ununamãrẽã. ²⁵ Zeza, b_Λra jipa b_Λa. Na_Λl ějũãnebemarãba b_Λra adua pan_Λa, barib_Λr_Λ m_Λa b_Λra cawa b_Λa. Idjaba za bea bida cawa pan_Λa b_Λa m_Λra namaa diabuesida. ²⁶ M_Λa ādjirãa b_Λra cawabisia. Ma_Λl awara wa_Λibida au_Λuara cawabi baya b_Λa m_Λl quĩrĩã b_Λ quĩrãca ādjirã sida dji quĩrĩã pananamãrẽã idjaba m_Λra ādjirã so_Λe eropananamãrẽã.-

18

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

¹ Jũma ma_Λg_Λ jaradacarea Jesura idji ume nĩbabadarã sida Cedro_Λ do zaque waa quĩrãrẽ wãsidaa. Arima néuda basia. Jesura idji ume nĩbabadarã sida mamaa wãsidaa. ² Juda, Jesu jidabiya b_Λba ma_Λl néura cawa basia, Jesura idji ume nĩbabadarã ume mama b_Λrima zocãrã dji j_Λrebadjida bē_Λrã. ³ Ma_Λl bē_Λrã Judaba zocãrã romano sordaorãda, Ācōrē de dromanebema zarrarã sida ma_Λl néuda pe edesia. Ādjirãra sacerdoterã bororãba, pariseorã bida Juda ume diabuesidaa. Ādjirãba ĩbĩrãda idjaba mĩãsu sida eropanasidaa. ⁴ Ma_Λlne Jesuba jũma sãwãida cawa b_Λ bē_Λrã ādjimaa wãpeda iwĩdisia:

-Bãrãba ¿caida j_Λr_Λ pan_Λ?-

⁵ Ādjirãba panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada.-

Jesuba jarasia:

–Māda idjía.–

Mañne Juda, Jesu jidabiya bΛra ādjirā ume bΛsia. ⁶ Jesuba māda idjíaada abΛrΛde ādjirāra jēda ΛradrΛbΛdade baecuasidaa. ⁷ Mañbe Jesuba wayacusa iwidiisia:

–¿Caida jΛrΛ panΛ?–

Ādjirāba wayacusa panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

⁸ Mañne Jesuba jarasia:

–Māda idjíaada asia. Māda jΛrΛ panΛbΛrΛ, za duanΛ ēberārāra idu wābidadua.–

⁹ Māwā jarasia idjia naēna jarada bērā: “Zeza, bΛa māa diadara ni aba bida aduadaēa.”* Idjia jarada quīrāca wārāda māwāsia. ¹⁰ Mañne Simoñ Pedroba djōbada necoda eroβasia. Mañda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca cΛwΛrΛ jΛwa araarebemada tΛtasia. Mañ nezoca trāra Malco abadaa. ¹¹ Mañ carea Jesuba Pedroa jarasia:

–BΛdji necora wagadua. BΛmaarā ¿mā Zezaba mā mīgayada adara māa droaida bΛēca?–

Jesu Anámaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

¹² Mañbe romano sordaorāba Jesura jidadapeda jΛwa jΛsidaa. Ādji borora, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida arima panasidaa. ¹³ Jesura naārā ēberā Aná demaa edesidaa. Anára Caipá zāwārē basía. Mañ poade Caipára sacerdote dji droma basía.† ¹⁴ Ara mañ Caipába judiorāa jaradoasia biara bΛda ēberā aba jūmarā carea beuida.‡

* **18:9** Juaλ 6:39. † **18:13** Caipára 18 poa sacerdote dji boro basía, poa 18deba aba 36daa. ‡ **18:14** Juaλ 11:50.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

¹⁵ Mañne Jesu ume nĩbabadarã Simoã Pedroda idjaba dewarada Jesu caiðu wãsidaa. Simoã Pedro ume wãnara sacerdote dji dromaba unubadjia. Mañ bẽrã idjira Jesu caiðu eda wãsia sacerdote dji droma de duḏaa. ¹⁶ BaribΛΛ Pedrora eda wãbada dajadaare ḃesia. Mañ bẽrã idji ume wãna, sacerdote dji dromaba unubarira dajadaa wãsia. Dji eda wãbada wagabari wẽrã ume bedeapeda Pedrora eda edesia. ¹⁷ Mañ wẽrãba Pedroa iwidisia:

-¿BΛ sida Jesu ume nĩbabariẽca?-

Pedroba panusia:

-Mãẽa.-

¹⁸ Mañne sacerdote dji droma nezocarãba, Æcõrẽ de dromanebema zarrarã bida tΛbΛda coa nũmΛsidaa cũrãsa nũmΛ bẽrã. Coadapeda tΛbΛ cã duanasidaa. Mañne Pedrora ãdjirã ume tΛbΛ cã nũmasia.

Anãba Jesua bio iwidida

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

¹⁹ Mañbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidisia idji ume nĩbabadarãnebemada, idjia jaradia badadebema sida. ²⁰ Mañne Jesuba panusia:

-Mãra nañ ãjũãnebemarã quĩrãpita ebuda bedeabasia. Mãa jaradia ḃasia dadjirã dji jΛrebada deza idjaba Æcõrẽ de droma dajada, jũma dadji judiorã ābaa dji jΛrebada. Ni maãrĩ bida chupea jaraẽ basia. ²¹ ¿Cãrẽ cãrẽã mãa iwididi ḃΛ? Mãwã oiẽ ḃΛa. ÆtebΛΛ mã bedeabã ãrĩpedadarãa iwidida ḃΛa. ÆdjirãbΛΛ cawa panΛa mãa jaradiaḏara.-

22 Jesuba māwã jarabΛrΛde zarra idji caita nũmΛba jΛwajãba Jesu quĩrãdarrade upeða jarasia:
 -¿BΛa sacerdote dji dromada wayaẽ bΛca?-

23 Jesuba panusia:

-MΛa biẽ jarasibΛrΛ, jaradua mΛa cãrẽneba biẽ jarasida. BaribΛrΛ bia jarasibΛrΛ, bΛa ¿cãrẽ cãrẽã mΛra usí?-

24 Mañbe Anába Jesura jΛwa jΛ bΛda Caipámaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara bΛ bẽrã.

Pedroba waya Jesu unucaada ada

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

25 Pedroro waẽibida ãta nũmasia tΛbΛ cã bΛda. Mañne ãberãrãba idjía iwĩdisidaa:

-¿BΛ sida jãlgΛ ãberã ume nĩbabariẽca?-

Pedroba mẽrã jarasia:

-MΛẽa.-

26 Mañne sacerdote droma nezoca abaΛba Pedroa iwĩdisia:

-¿MΛa bΛra idji ume néude unuẽ basica?-

Mañ nezocara Pedroba cΛwΛrΛ tΛtaða ume dji ãberãrã basía. 27 Pedroba wayacusa mẽrãsia. Ara māwã jarabΛrΛde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quĩrãpita bada

28 Mañbe diapedeða Jesura Caipá dedeba romanorã boro de dajadaa edesidaa. Jesu edepedeða judiorãra mañ de Pretorio abadaðe eda wãnaẽ basía ãdjirãmaarã eda wãsidara ãcõrẽ quĩrãpita biẽ panani bẽrã. Idji quĩrãpita bia ba quĩrãã panasidaa Egiptodeba ãdrΛpedeða quĩrãnebabada codi carea.* 29 Mañ bẽrã Pilatoda

§ 18:27 Juañ 13:38. * 18:28 Judiorãba jarabadjidaa abaΛda judiorãẽ dede edaa wãsira ãcõrẽ quĩrãpita biẽ beida. AcΛdua Numero 9:9-11.

ãdjirãmaa dajadaa wãpeda iwidisia:†

-Naļ ēberã, bārãba biē jara panλba ¿cãrē cadjiru-
ada osi?-

³⁰ ãdjirãba panusidaa:

-Naļgλba cadjiruada odaēbara dairãba idjira
bλmaa enenaē bacasia.-

³¹ Maļ carea Pilatoba ãdjirãa jarasia:

-Bārãbλrλ idjira edeēpeda cawa oēadua ara
bãdji leyba jara bλ quĩrãca.-

Maļne judiorãba jarasidaa:

-Daiba djãrãra beabidacara panλa. Bārãbλrλ
beabidida panλa.-

³² Maļgλara wãrãda mãwãsia Jesuba jarada
quĩrãca. Idjia jarasia sãwã beuida bλda.‡ ³³ Maļbe
Pilatora wayacusa dede eda wãsia. Jesura eda
edebipeda iwidisia:

-¿Bλda wãrãda judiorã boroca?-§

³⁴ Jesuba panusia:

-¿Maļgλara bλa iwidi bλca bio cawai carea, wa
iwidi bλ dewararãba bλa mãnebemada mãwã
jarasida bẽrã?-

³⁵ Maļ carea Pilatoba jarasia:

-¿Mãwãra mãda judioca? Bλ purubλrλ, sac-
erdote bororãbλrλ bλra mãmaa enesidaa. ¿Bλa
cãrẽda osi ãdjirãba mãwã oēamãrẽã?-

³⁶ Jesuba panusia:

---

† **18:29** Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea
druadebema boroda bλsia. Dji boroda bλsia poa 26ēba aba 36
babλrλdaa. Judiorã bororãba Jesura Pilatoma edesidaa ãdjia
preso bearã beacara panλ bẽrã. Aba romanorãba mãwã cawa
oēida panasidaa. ‡ **18:32** Juaļ 3:14; 8:28; 12:32. § **18:33**
Luca 23:2de jara bλa judiorã bororãba Pilatoa mãnebemada
jarasidada.

-M̄ra ēberārā boromīna m̄ purura nā ējūānebemaēa. Nā ējūānebema baedabara m̄ purura djōcasidaa judiorāba m̄ jidarānamārēā. BaribΛΓΛ m̄ purura nā ējūānebemaēa.-

³⁷ Mā bērā Pilatoba jarasia:

-¿Māēteara wārāda bΛra ēberārā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, bΛa māwā jara quīrīā bΛbΛΓΛ, m̄ra ēberārā Boroa. BaribΛΓΛ m̄ra nā ējūānaa zesia wārā bedeada jaradiai carea.* Jūma wārāare beaba m̄ bedeara ĩjābadaa.-

³⁸ Māne Pilatoba iwidisia:

-¿Cārēda wārā?-

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

-M̄a unuēa nā ēberāba cārē cadjiruada osida. ³⁹ BaribΛΓΛ dai romanorāba poaza bārā itea obada quīrāca odia. Bārā Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewari bērā m̄a preso bΛda aba ēdrΛ bΛya, bārāba jarabΛdada. ¿Bārāba quīrīā panΛca m̄a za bΛ judiorā boroda ēdrΛ bΛida?-

⁴⁰ Māne ādjirāba ĩġua jarasidaa:

-JāġgΛēa. ¡BarrabádrΛ ēdrΛ bΛdua!-

Mā Barrabára m̄iā beabada boro basía.†

* **18:37** Nā ējūānaa zesia. Griego bedeede nāwā bΛ bΛa: “M̄ra nā ējūāne tođapeda zesia.” † **18:40** ΛcΛΓΛ versiōne jara bΛa Barrabára ne drΛabari basida. BaribΛΓΛ Marco 15:7-8de nāwā jara bΛa: “Mā Barrabára idjiarebema sida romanorā ume djōsidaa. Māne m̄iā quenapedada bērā idjira preso basia.”

19

¹ Mañbe Pilatoba Jesura soaba ubisia. ² Māwā ðade romano sordaorāba borobari ΔΓΛ caðada Jesu borode jñ ðasidaa, idjaba cacua ãrã jñbada pursupursua ðada jñbisidaa. ³ Mañbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

-¡Bio bia ða, judiorā boro!-

Māwā jaraðapeda jΔwajāba idji quĩrāðarrade ubadjidaa.

⁴ Mañbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

-Ûrĩnada. Mñā ēberāra dajadaa eneya bārā quĩrāpita. Mñmaarā idjia cadjiruada oē basía.-

⁵ Jesu dajadaa enebðade ΔΓΛ caða borobarida idjaba cacuade jñbada pursupursua ðada jñ basia. Mañne Pilatoba jarasia:

-Za ða dji ēberāra.-*

⁶ BaribΔΓΛ Jesu unubðade sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā biða jñgua jarasidaa:

-¡Idjira crude cachi beabidua! ¡Crude cachi beabidua!-

Mañne Pilatoba jarasia:

-¡BārābΔΓΛ ededapeda crude cachi beadadua! Mñmaarā idjia cadjiruada oē basía.-

⁷ Mañne judiorāba panusidaa:

-Dairāba leyda eropanā. Mañ leyde jara ða quĩrāca idjira beuida ða ara idjida Ācōrē Warraada a ða bērā.-†

---

* **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside aCabi quĩrā basica ða Jesura ēberā minijchiaēda. BaribΔΓΛ Juañba “ēberā” ðabΔΓΔde jara ðaC ða Jesura Nañ Djara Edaðada. ACΔdua Juañ 1:1; 1:14. † **19:7** Levitico 24:15-16.

8 Mañ bedea ũrĩside Pilatora bio ne wayasia.
 9 Mañbe idji de dromane eda wayacusa wãpeda Jesua iwidisia:

-¿BΛra sãmabema?-

BaribΛrΛ Jesuba panuẽ basía. 10 Mãwã bΛde Pilatoba jarasia:

-¿BΛa panuẽca? ¿Adua bΛca m̃a bΛra poya crude cachi beabida idjaba poya ãdrΛ bΛida bΛda?-

11 Mañne Jesuba panusia:

-Ãcõrẽba bΛda bΛdaẽbara bΛa m̃ra ni cãrẽ sida oẽ bacasia. M̃ bΛ jΛwade diapedadaba mãwã o quĩrĩã panana bẽrã bΛ cãyãbara cadjiruada auɖuara osidaa.-

12 Mañ ũrĩside Pilatoba crĩcha besia Jesura sãwã ãdrΛ bΛida. BaribΛrΛ judiorãba wetara jĩgua jarasidaa:

-BΛa jãñ ãberãda ãdrΛ bΛibΛrΛ bΛra romanorã boro ume dji biaẽa. Bariduaba ara idjida dji boroada aibΛrΛ, mãñ ãberãra romanorã boro ume dji quĩrũa.-

13 Pilatoba maãgΛda ũrĩna bẽrã Jesura dajadaa enebisia. Mañbe idji ãbuguede chũmesia dejã “mõgara dowa oda” abadama. Hebreo bedeadẽ Gabata abadaa. 14 Judiorã Egiptoẽeba ãdrΛpedada quĩrãnebabada ewarira nurẽma bẽrã ãdjirãra ne o panasidaa. Umatipa babodode Pilatoba judiorã jarasia:

-AcΛdadua. Bãrã Borora nama bΛa.-

15 BaribΛrΛ ãdjirãba jĩgua jarasidaa:

-¡Beabidua! ¡Beabidua! ¡Crude cachi beabidua!-

Mañ carea Pilatoba jarasia:

-¿Mãwãra m̃a bãrã Boroda crude cachi beabica?-

Mañne sacerdote bororãba panusidaa:

-¡Dairãba dewara borora neñ panΛa! ¡Ababe romanorã borodrΛ dairã boroa!-‡

¹⁶ Mañbe Pilatoba Jesura romano sordaorãa diasia crude cachi beadamãrẽã. Ara mañda idjira edesidaa.

Jesu crude cachipedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43

¹⁷ Jesuba idji cruda ataupeða sordaorãba idjira edesidaa ëjũã Boro ΒΛWΛΓΛ abadamaa. Hebreo bedeade Golgota abadaa. § ¹⁸ Mama ädjirãba Jesura crude cachisidaa. Idjaba idji caita ëberãda umé crude cachisidaa, aba Jesu jΛwa araare, aba jΛwa aclare. ¹⁹ Mañ awara Pilatoba bedea bΛðada Jesu boro nocoare jira bΛbisia. Nãwã bΛsia: “Jesu Nazaredebema, judiorã Boro.” ²⁰ Mañ bedeara bΛsia hebreo bedeade, latiã bedeade, idjaba griegode bida.* Zocãrã judiorãba mañ bedeara unusidaa, Jesu crude cachipedadara puru caita bΛ bërã. ²¹ Judiorã sacerdote bororãba mañ bedea unusidade Pilatoa jarasidaa:

-ΒΛrãdua “Judiorã Boro.” ãtebΛΓΛ bΛdua: “Nañ ëberãba jarasia idjira judiorã boroda.”-

²² BaribΛΓΛ Pilatoba jarasia:

-Mãa bΛðara ara mãwã beya.-

---

‡ **19:15** Æcõrẽ Bedeade jara bΛa israelerã boro arara aba Æcõrẽda mãwã bΛda. Acldua Jucee 8:23; 1 Samuel 8:7. § **19:17** Hebreo. Idi ewaride mañ bedeara arameo trã jarabadaa. * **19:20** Latiã bedeara romanorãba bedeadadidaa. Hebreo bedeara judiorãba bedeadadidaa. Griego bedeara berara jũma druzabemaba maãrĩ cawa beasia. Griegode bedeadadidaa druzaza ne nẽdobuedĩ carea.

23 Romano sordaorāba Jesu crude cachipeḁadacarea idjia cacuade jλ ḁadada edaḁapeda dji λrλbemara quimārē cōānapeda ādjiza edasidaa.† Idjia dewara jλ ḁada sida edasidaa. MaλgΛara quīrā tēū cajuḁa neē ḁasia, āteḁΛrΛ λtΛba eḁa caḁa ḁasía. 24 Maλne sordaorāba ādjiduba jarasidaa:

–NaλgΛara cōānaēa. Biara ḁΛa naλ carea ne jemenenida caiba edai cawaya.–

MaλgΛara māwāsia Ācōrē Bedeade naēnaena ḁΛḁa quīrāca: “Māa cacuade jλ ḁadara ādjiza jedecasidaa; māa jλ ḁada edadi carea jemenesidaa.”‡ Wārāda sordaorāba māwā osidaa.

25 Jesu crude jira ḁΛ caita Jesu papada, dji papa djabawērāda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa. 26 Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nībabari “idjia bio quīrā ḁΛ” abadada. Idjira arima nūmasia. Maλne Jesuba idji papaa jarasia:

–Papa, za ḁΛda ḁΛ warraa.–

27 Maλbe idji ume nībabaríá jarasia:

–Za ḁΛda ḁΛ papaa.–

Maλ ewarideba λtaa Jesu papara Jesu ume nībabari dede ḁabadjia.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49

---

† **19:23** Romano sordaorāba Jesu crude cachipeḁadacarea idjia cacuade jλ ḁadada edaḁapeda dji λrλbemara quimārē cōānapeda ādjiza edasidaa. Maλ beḁeara idjaba nāwā traducida ḁΛa: “Jesu crude cachipeḁadacarea romano sordaorā quimārē panΛba idjia jλ ḁadara ādjiza abarica edasidaa.” ‡ **19:24** Salmo 22:18.

28 Māwā jaradacarea Jesuba cawasia jūma idjia oida b̄adara osida. Mañne jarasia:

-M̄ra opichia nūm̄a.-

Mañḡara jarasia Ācōrē Bedeade jara b̄a quĩr̄aca. §

29 Mañne arima zocoda uva b̄a oregueaba bira nūmasia. Λc̄ar̄aba mañ uva b̄a oregueaba mōda quiruda b̄eguea edasidaa. Mōda quirura hisopo bacuru j̄awatede j̄ānapeda Jesu itede tēū nūm̄asidaa. 30 Jesuba mañ uva b̄a oregueara doped̄a jarasia:

-M̄a oida b̄adara jūma osia.-

Mañbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mĩasuba suda

31 Judiorā Egiptodeba ēdr̄apedada quĩr̄ānebabada ewarira nurēma b̄ērā ne o panasidaa. Mañ ewari dromara ānāūbada ewari b̄ērā ādjir̄aba quĩr̄āē panasidaa ēber̄ara crude jira b̄eadida. Mañ b̄ērā Pilatoa jarasidaa crude cachi b̄eara j̄irū b̄aapetacuabim̄r̄ēā isabe beudapeda ādji cacuara mamabemada āyā b̄ad̄am̄r̄ēā. 32 Mañ carea sordaor̄ara w̄ānapeda Jesu ume crude cachi pan̄ara aba naārā j̄irū b̄aapetasidaa. Ara mañ quĩr̄aca dewarabema ēber̄ā j̄irū sida b̄aapetasidaa. 33 Barib̄ar̄a Jesuma jūēsidade unusidaa idjira beudoasida. Mañ b̄ērā idji j̄irūra b̄aapetadaē basia.

34 Māwā b̄ade sordaoba Jesu orrode mĩasuba susia w̄ārāda beusi cawaya. Ara mañda oara, b̄a sida

---

§ 19:28 Salmo 22:15; 69:21.

erozoasia. ³⁵ Nañ carta bΛdaba wārāda mañra un-usia. Idjia jara bΛra wārā.* Idjia cawa bΛa wārā bedeada jara bΛda bārā bida sođeba ññanamārēā. ³⁶ Jūma mañgΛra wārāda māwāsia Ācōrē Bedeade bΛ bΛ quĩrāca. Nāwā bΛ bΛa: “Idji bΛwΛrΛra ni aba bida bΛadaēa.”† ³⁷ Idjaba Ācōrē Bedeade nañ sida bΛ bΛa: “Ādjia supedadara acΛdia.”‡

Jesu tΛbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

³⁸ Jūma māwānacarea judio Jose abadada Pilatoma wāsia. Mañ Josera Arimateadebema basía. Idjira Jesu ume nĩbabari basía, baribΛrΛ ni abΛΛa jaraca basía dewara judiorāda waya bΛ bērā. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidisia tΛbaride edei carea. Mañ bērā Pilatoba idu edebisia. Ara mañda Joseba Jesu cacuara edade wāpeda tΛbaride edesia. ³⁹ Mañ awara Nicodemo,§ naēna Jesuma diamasi bedeade ze badaba pora mirra quera áloe ume pueradada enesia. Mañ zΛgΛara 34 kilo basica bΛa.* ⁴⁰ Ādjia Jesu cacua edadapeda mañ pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posidaa. Pođapeda idji cacuara mañ wua torroba bΛrá bΛsidaa judiorāba tΛbaridi naēna obada quĩrāca. ⁴¹ Jesu crude cachipedada caita néuda basia. Mañ néude beuda tΛbaribada uriada basia

* **19:35** Juañba jara bΛa Jesura beuda bērā wārāda ēberā basida. Juañ drōā baside ĀcΛrΛba jarabadjidāa Jesura ēberā quĩrāca basida baribΛrΛ nañ djarada edaē basida. † **19:36** Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ **19:37** Zacaria 12:10. § **19:39** Juañ 3:1-15.

* **19:39** 34 kilo. Griego bedeade bΛ bΛa dji zΛgΛara cien litrada. Mañba jara bΛa 75 libra. Mirrara, áloe sida bacuru tūāpa panΛa. Dji querara pora basía.

mõjẽ coroda djiwidida. Mama beudara wadibida b̂adaca basía. ⁴²Mañ uriara caita b̂a b̂erã idjaba judiorã ãnãũbada ewarira jũebodo b̂erã Jesura mama t̂barisidaa.

20

Jesu ãrẽbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

¹ Nabema ewari domianebemane Maria Magdalenara diapededa wadi pãimaena Jesu t̂baripedadamaa wãsia. Jũeb̂ar̂ade unusia mõgara waib̂aa uria jũãtr̂a badara orrocawa cobada.

²Mañ carea pira wãsia Simoã Pedromaa. Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩã b̂a” abadara mama basia. Jũepeda jarasia:

–Dadjirã Borora idji t̂baripedadamaaba ãyã edesidaa. Daiba adua pan̂aa sãmaa edesidada.–

³Mañbe Jesu ume nĩbapedadarã Pedroda idjaba dewarada Jesu t̂baripedadamaa wãsidaa.

⁴Umena pira wãsidaa, barib̂ar̂a dewarabemara Pedro cãyãbara isabeara pira wãna b̂erã Jesu t̂baripedadama naãrã jũesia. ⁵Jũepeda eda aĉi carea edaa b̂arrusia. Mañne wua Jesu cacua b̂arã badara arima tab̂ada unusia, barib̂ar̂a edaa wãẽ basía.

⁶Simoã Pedrora idji jĩrũare jũepeda uriade eda wãsia. Idjia bida unusia Jesu cacua b̂arã bada wuara arima tab̂ada. ⁷Mañ awara unusia wua Jesu boro ãnẽbari badada. Barib̂ar̂a maãgara dewarabema wua ume ãbaa baẽ basía, ãtebar̂a jĩga bedá cobasia.

⁸Mañbe naãrã jũena sida edaa wãsia. Wua mãwã tab̂ara unuside wãrãda ãjãsia Jesura ãrẽbasida. ⁹Barib̂ar̂a ãdjia wadibida bio cawadaẽ panasidaa ãcõrẽ Bedeade

Jesu ãrēbaida b̃ debemada b̃ b̃ada.* 10 Maãbe Jesu ume ñbapedadarãra ãdji pananamaa jēda wãsidaa.

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida

Marco 16:9-11

11 Maãmisa Mariara uria icawa jĩã b̃asia. Mãwã jĩã b̃aba edaa b̃arrusia eda ac̃i carea. 12 Maãne bajãnebema nezocarã cacuade j̃lbada torroa j̃l panada umé eda unusia. Ãba Jesu b̃ada boro no-coare chũmasia. Dewarabemada idji jĩrũ b̃adaare chũmasia. 13 ãdjia iwidisidaa:

-Wērã, ¿cãrē cãrēã jĩã b̃?-

Maãne idjia panusia:

-Mã Boro Jesuda edesidaa. Mãa adua b̃aa sãmaa edesidada.-

14 Ara mãwã jarab̃ar̃ade Mariara ãyã p̃ar̃awasia. Maãne Jesuda unusia barib̃ar̃a cawaẽ basia Jesuda mãwã b̃ada. 15 Jesuba idjia iwidisia:

-Wērã, ¿cãrē cãrēã jĩã b̃? ¿Caida j̃ar̃a b̃?-

Mariaba cr̃ichasia néu wagabarida mãwã b̃ada. Maã b̃erã jarasia:

-B̃aa Jesu cacuada ãyã edesib̃ar̃a, mãã jaradua sãma b̃asida mãã ãyã t̃baride edei carea.-

16 Maãne Jesuba tr̃ã jarasia:

-¡Maria!-

Mariaba araa ac̃apeda -¡Raboni!- asia. (Maãra hebreo bedede jara b̃aa “Jaradiabari.”)

17 Jesuba jarasia:

-Mãra b̃ar̃ar̃ãdua mã Zezamaa wadi wãẽ b̃ b̃erã. Jããbe mã djabarãmaa wãpeda jaradua mã Zezamaa

* 20:9 ãcõrē Bedeade b̃ b̃ada. Ac̃ar̃amaarã Juaãba jara b̃aa Salmo 16:8-11; Isaia 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levitico 23:11. Barib̃ar̃a dewararãmaarã Juaãba jara b̃aa jũma Antiguu Testamentoda.

wābΛrΛda. Idjira bārã Zezaa. Mā Ācōrēa idjaba bārã Ācōrēa.-

¹⁸ Ara mañda Maria Magdalenara Jesu ume nībabadarāmaa wāpeda jarasia:

-Mā dadjirã Boroda unusia.-

Mañ awara Jesuba jaraðara jūma nēbΛrΛsia.

Jesuba edadarã ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49

¹⁹ MañgΛ ewarira nabema ewari domianebema basía. Queudacarea Jesu ume nībabadarãra dede eda ābaa dji jΛre panasidaa. Dewararã judiorãda waya panΛ bērã dji eda wābadara bio jūãtrΛ nūmasidaa. Mañne Jesura cawaēne eda odjasia. Ādjirã ēsi nūmepeda jarasia:

-¡Mērã! ¡Necai duananadua!-†

²⁰ Mañ jarapeda idji jΛwada, idji orro sida ādjirãa acΛbisia. Dadjirã Boro unubΛda carea bΛsridasidaa. ²¹ Mañbe Jesuba wayacusa ādjirãa jarasia:

-Necai duananadua. Mā Zezaba mā nañ ējūãnaa diabueda quĩrãca māa bārãda puru ðeaza dia-bueya.-

²² Māwã jarapeda ādjirãmaa jãrãpuasia.‡ Jãrãpuapeda jarasia:

-Ācōrē Jaurera edadadua.§ ²³ Ēberãba cadjirua odada bārãba Ācōrē Jauredaba quĩrãdoadibΛrΛ, mañba jara bΛa Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrãdoasida. Idjaba ēberãba cadjirua odada bārãba

† **20:19** ¡Necai duananadua! Judiorãba māwã saludabadaa.

‡ **20:22** Genesi 2:7; Ezequiel 37:1-14. § **20:22** Ācōrē Jaure edapedadadēbemada acΛdua Hecho 1:4-8; 2:1-4.

Ãcõrẽ Jauredeba quĩrãdoadaẽbΛΓΛ maλba jara bΛa
 Ãcõrẽba maλ cadjiruara quĩrãdoae bΛda.-

Jesuba Tomás ara idjida unubida

²⁴Tomára Jesuba edada doce panΛnebema basía.
 Idji ãyãgada trãra Mĩguiso abadjidaa. * Jesu odjaside
 idjira waabemarã ume bæẽ basía. ²⁵Maλ bẽrã idjía
 jarasidaa:

-Dairãba dadjirã Borora unusidaa.-

BaribΛΓΛ Tomásba jarasia:

-Mãdji dauba idji jΛwa clavoba cachipeadaada
 unuẽbΛΓΛ, idjaba mλ jΛwa jĩwĩnĩda dji clavo cachi
 badaade berajuẽbΛΓΛ, idjaba mλ jΛwada idji orrode
 berajuẽbΛΓΛ, idji ãrẽbadara mλã ãjãéa.-

²⁶Ocho ewari badaacarea Jesu ume nĩbabadarãra
 wayacusa dede eda ábaa dji jΛre duanasia. Mañne
 Tomás sida basia. Mãwã panΛne dji eda wãbadara
 bio jũãtrΛ nũmamĩna Jesura cawaẽne odjasia.
 Ádjirã ãsi nũmepeda Jesuba jarasia:

-¡Mẽrã! ¡Necai duananadua!-

²⁷Mãwã jarapeda Tomásba jarasia:

-BΛ jΛwa jĩwĩnĩra nama berajudua, mλ jΛwaza
 acΛdua, idjaba bΛ jΛwara mλ orrode berajudua.
 Waa ãjãé bærãdua, átebΛΓΛ ãjãdua mλra wãrãda
 ãrẽbasida.-

²⁸Mañne Tomásba jarasia:

-¡Mλ Boro! ¡Mλ Ãcõrẽ!-

²⁹Mãwã bΛde Jesuba idjía jarasia:

-BΛa mλra unubΛΓΛ bẽrã ãjãbΛΓΛa. ¡BaribΛΓΛ
 ãberãrãba mλra ununaẽmĩna ãjãnibΛΓΛ, bio bia
 beadia!-

* **20:24** Mĩguiso. Griego beedeade Dídimο bΛ bΛa.

Naļ carta ꝑcārē cārēã bāsi?

³⁰ Jesuba dewara ne ununacada idji ume nībabadarā quīrāpita zocārā osia, baribara jūma maļgara naļ cartade bāēa. ³¹ Baribara jūma naļgara bāsia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada ĩjānamārēã. Māwā ĩjānibara idjideba zocai bai arada eroḃeada.

21

Jesuba idji ume nībabadarā siete panarāa idji unubida

¹ Māwānacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nībabadarāa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nāwā basia: ² maļ ewaride ābaa panasidaa Simoļ Pedroda, Tomā idji ĩyāgada trāra “Mīguiso” abadada, Natanael Galileade bā puru Canānebemada, Zebedeo warrarāda, idjaba dewararāda umé. ³ Māwā panane Simoļ Pedroba jarasia:

–Māra beda beade wāya.–

Maļne ādjirāba jarasidaa:

–Dairā sida bā ume wānia.–

Ara maļda jābade badodapeda wāsidaa. Māwāmīna maļ diamasi bedara jidadaē basia.

⁴ Diapededa Jesuda ĩbāde nūmasia baribara ādjia unusidamīna adua panasidaa Jesuda māwā bāda.

⁵ Māwā bāde Jesuba ādjirāa jīgua iwīdisia:

–Warrarā, ꝑbedara jidasidaca?–

Ādjia panusidaa:

–Jidadaē basia.–

⁶ Jesuba jarasia:

---

* **21:1** Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

-Māēteara jawa araare baribuedadua. Mañne jidadia.-

Ara mañda idjia jaradaare baribuesidaa. Mañne ātarrayara poya errebaridaē basía bedara zocārā jidapedada bērā. ⁷ Mama basia Jesu ume nībabari “Jesuba bio quĩrĩã ð” abadada. Mañgaba Pedroa jarasia:

-jãlgara dadjirã Boroa!-

Simoñ Pedrora cacua egoda basia. Mañ ēberāra dadjirã Boroda ũrĩside ara mañda idjia cacuade j̄barira j̄peda daidu tēũ dogosia. ⁸ Baribara waabemarāra doya aride pan̄ bērā ātarrayara bedaba bira ðda jābadeba ībadaa errebari edesidaa. Doya jūēni carea dji tambara cien metro basica ða. ⁹ Drua badocuasidade tabada urua ðda unusidaa. Beda bá ðda idjaba pañ ābuda sida unusidaa. ¹⁰ Jesuba jarasia:

-Bārāba beda jidapedadada ãcara enenadua.-

¹¹ Ara mañda Simoñ Pedrora jābadaa wāpeda ātarrayara ībadaa errebari enesia. Ātarrayara beda waibāa beaba bira basia. 153 juachasidaa. Baribara zocārā jidasidamīna dji ātarrayara cōāē basía. ¹² Mañbe Jesuba jarasia:

-Ne code zedadua.-

Mañne ādjirāba wayasidaa idjira caida iwididi carea. Cawasidaa idjira dadjirã Boroda. ¹³ Māwā panane Jesuba pañra edapeda ādjirā diasia. Beda sida diasia.

¹⁴ Mañba barima ũbea babara basía Jesu ārēbadacarea ara idjida idji ume nībabadarāa unubibara.

Jesuba Pedro waya edada

15 Ne copedadacarea Jesuba Simoã Pedroa iwidisia:

–Simoã, Joná warra, ¿b_Λ m_Λra biara quĩrĩã b_Λca za beaba m_Λ quĩrĩã pan_Λ cãyãbara?–†

Pedroba panusia:

–Mãẽ m_Λ Boro, b_Λ cawa b_Λ m_Λ b_Λra quĩrĩã b_Λda.–

Jesuba jarasia:

–M_Λ ãjã beara bio waga badua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.–

16 Jesuba wayacusa Pedroa iwidisia:

–Simoã, Joná warra, ¿m_Λra quĩrĩã b_Λca?–

Pedroba panusia:

–Mãẽ m_Λ Boro, b_Λ cawa b_Λ m_Λ b_Λra quĩrĩã b_Λda.–

Jesuba jarasia:

–M_Λ ãjã beara bio waga badua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.–

17 Jesuba wayacusa iwidisia:

–Simoã, Joná warra, ¿m_Λra quĩrĩã b_Λca?–

Maãg_Λba b_Λrima ãbea iwidib_Λ basía. Pedrora sopua nũmesia, Jesuba b_Λrima ãbea abarida iwidida b_Λã. Maãbe idjia jarasia:

–M_Λ Boro, b_Λ ne jũmada cawa b_Λ. B_Λ cawa b_Λ m_Λ b_Λra quĩrĩã b_Λda.–

Jesuba jarasia:

–M_Λ ãjã beara bio waga badua oveja zaquerã wagabari quĩrãca. 18 Wãrã arada jaraya: cũdraeda b_Λduba djiobadjia b_Λdji wã quĩrĩãb_Λmaa wãi carea. Barib_Λ b_Λ drõã bedacarea dewararãba b_Λ

† 21:15 _Λc_Λmaarã Jesuba nãwã iwidĩ b_Λ: “¿b_Λ m_Λra biara quĩrĩã b_Λca ne jũma cãyãbara?”

ɔwara jiraɔpeɔa ogo djioɔia. Maɔbe ededia ɔa wã quĩrĩãé ɔamaa.-‡

19 Maɔ jara ɔaɔeba Jesuba cawabisia Pedrora sãwã beuida, idji beubaraɔeba ēberãrãba cawadamãrẽã Ācõrẽra dji dromada. Mãwã jarapeɔa Jesuba Pedroa jarasia:

-ɔMã ume nĩbadua!-

Jesu, idjia bio quĩrĩã ɔa ume

20 Pedroba jẽɔa acaraɔa Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩã ɔa” abadara caidu zebaraɔa unusia. Maɔgara Jesu caita chũmasia Egiptodeba ēɔaraɔeɔa quĩrãnebabada cobada cosidade. Idjia iwidiisia: “Dai Boro, ¿caiba ɔara jidabi?”§

21 Pedroba maɔga ēberã unupeɔa Jesua iwidiisia:

-Mã Boro, za zebara ¿sãwã ɔai?-

22 Jesuba panusia:

-Mãa quĩrĩã ɔabara idjira zocai ɔaida aba mã waya zebaraɔeɔa ¿ɔa maɔda sãwãi? Mãa quĩrĩã ɔa ɔara mã ume nĩbaida.-

23 Mãwã jaraɔa carea zocãrã djabarãba crĩchasiɔa Jesuba bio quĩrĩã ɔa abadara beuẽɔa. Baribara Jesuba jaraẽ basia idjira beuẽɔa. Ātebara jarasia: “Mãa quĩrĩã ɔabara idjira zocai ɔaida aba mã waya zebaraɔeɔa, ¿ɔa maɔda sãwãi?”

24 Ara maɔ Jesu ume nĩ ɔaɔaba maɔnebemada jara ɔa idjaba naɔ cartade nãwã ɔabara. Dadjirãba cawa panãa idjia jara ɔara wãrãɔa.

Jesuba maɔ auɔu ne zocãrã oɔa

‡ 21:18 Maɔgaɔa jara ɔa Pedro jidaapeɔa beaɔidebemada.

§ 21:20 Juaɔ 13:25.

25 Wadi baraa Jesuba ocuadara. BaribΛrΛ jũma maĩgΛda cartade aba aba bΛbΛdabara, mĩmaarã maĩ carta bΛcuadara naĩ duđa araẽ bacasia.

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cv

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e